

SUOMENPIENHEVONEN OPETUSKÄYTÖSSÄ

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Mustiala, Hevostalous

Kevät 2018

Pinja Kyöstilä

Hevostalous
Mustiala

Tekijä	Pinja Kyöstilä	Vuosi 2018
Työn nimi	Suomenpienhevonen opetuskäytössä	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää suomenpienhevosen asemaa ja kysyntää opetuskäytössä. Työn keskiössä on erityisesti opetuskäyttö ratsastuskouluissa, mutta tutkimusosassa on huomioitu myös esimerkiksi ajo-opetusta tarjoavat talliyrietykset. Tutkimuksessa selvitettiin, mikä lisäisi opetusta tarjoavien talliyrittäjien kiinnostusta hankkia juuri suomenpienhevosia, ja kuinka pienhevostuottajat suhtautuvat hevosten myyntiin asiakaskäyttöön. Ohessa tarkasteltiin myös suomenhevosiin ja erityisesti suomenpienhevosiin liittyviä mielikuvia ja asenteita. Työn tilaajana toimi Suomenpienhevostuottajien ry.

Teoriaosuus on jaettu kolmeen pääaiheeseen. Ensimmäisessä luvussa käsitellään suomenpienhevosen jalostussuunnan syntyä ja asemaa nykypäivänä suomenhevosen historian kautta. Kasvatustieteessä puhutaan muun muassa pienhevostuotuksen kannattavuudesta ja ratsastuksenopetusosiossa tarkastellaan pienhevosten soveltuvuutta opetuskäyttöön.

Tutkimus toteutettiin keväällä 2018 netissä jaettuna kyselytutkimuksena, joka suunnattiin opetustoimintaa tarjoaville talliyrittäjille, tallien asiakkaille, hevosalan oppilaitoksille ja suomenpienhevostuottajille.

Tutkimuksen perusteella voidaan nähdä, että kysyntää suomenpienhevostuotukselle on kyllä olemassa, mutta opetuskäyttöön sopivia hevosia ei ole riittävästi tarjolla. Talliyrittäjät pitivät pienhevosten hintaa myös liian korkeana opetushevosten hinnaksi, ja valitsivat siksi mieluummin edullisemmaksi mielletyn tuontihevosen. Kasvatustuottajat taas näkivät kysynnän erityisesti varsojen osalta olevan heikkoa, eivätkä pitäneet hevosista maksettavaa hintaa riittävänä kannattavan kasvatustoiminnan harjoittamiseksi.

Avainsanat suomenhevonen, suomenpienhevonen, opetushevonen, hevostuotus

Sivut 53 sivua, joista liitteitä 12 sivua

Equine Industries
Mustiala

Author Pinja Kyöstilä **Year** 2018

Subject Pony-sized Finnhorse as a school horse

ABSTRACT

The aim of the thesis was to find out the status and demand for pony-sized Finnhorse as a school horse. Main focus of the thesis is using pony-sized Finnhorses at riding schools, but the investigation part also includes for example stables offering driving instruction. The research was to find out what would increase the interest in pony-sized Finnhorses within the group of stable entrepreneurs and how the pony-sized Finnhorse breeders would feel about selling horses for customer use. The views and attitudes regarding Finnhorses and especially pony-sized ones were also discussed in the research. The commissioner of the thesis was Suomenpienhevosyhdistys ry.

Theory of the thesis has been divided into three main themes. First chapter is about the origin of pony-sized Finnhorse breeding section and its status as a modern-day horse throughout history. The breeding chapter is about the profitability of breeding pony-sized Finnhorses, and riding instruction section is inspecting the suitability of the horse for riding school use.

The research was done during spring 2018 as an online survey that was aimed towards stable entrepreneurs offering teaching services, stable customers, equestrian academies and breeders of pony-sized Finnhorses.

Based on the thesis it's clear that there are markets for pony-sized Finnhorse, but there aren't enough suitable horses available for teaching use. Stable entrepreneurs found the price range was too high for a teaching horse and therefore preferred budget-friendly import horses. Breeders found the markets for foals to be minor and thought that the price range for horses wasn't high enough to make the breeding profitable.

Keywords Finnhorse, pony-sized Finnhorse, school horse, horse breeding

Pages 53 pages including appendices 12 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	SUOMENPIENHEVONEN – YKSI NELJÄSTÄ JALOSTUSSUUNNASTA	2
2.1	Suomenhevonen historiasta tähän päivään	3
2.1.1	Pienistä työjuhdistä urheiluhevosiksi	4
2.1.2	Neljä jalostussuuntaa	5
2.1.3	Suomenhevonen – uhanalainen kansallisrotumme	7
2.2	Suomenpienhevonen nyt	8
3	SUOMENHEVOSEN JALOSTUS JA KASVATUS TÄNÄÄN	10
3.1	Suomenpienhevosen kasvatus ja koulutus	11
3.2	Kasvatuksen pitäminen kannattavana haastavaa	12
4	RATSASTUKSEN OPETUS JA OPETUSHEVOSET	13
4.1	Suomenpienhevosen ominaisuudet opetushevosena	14
5	KYSELYTUTKIMUS TALLIYRITYKSILLE, TALLIEN ASIAKKAILLE, HEVOSALAN OPPILAITOKSILLE JA PIENHEVOSKASVATTAJILLE.....	17
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET	18
6.1	Asiakas- ja opetustoimintaa tarjoavat talliyrittäjät	19
6.1.1	Taustatiedot.....	19
6.1.2	Suomenpienhevosen hankkimista jarruttavat syyt.....	23
6.1.3	Hyväluonteisille hevosille hyvällä hinta-laatusuhteella on kysyntää	25
6.1.4	Yksityishenkilöiltä ratsastuskouluihin	26
6.1.5	Pienhevosissa kiehtoo monikäyttöisyys, sekä sopiva luonne ja koko...	27
6.1.6	Tuontihevokset ajavat pienhevosen ohi hinnassa ja saatavuudessa	27
6.2	Asiakastoimintaa tarjoavien tallien asiakkaat.....	29
6.2.1	Taustatiedot.....	29
6.2.2	Asiakkaat tyytyväisiä opetuskäytössä oleviin suomenpienhevosiiin	31
6.2.3	Tallien asiakkailla positiivisia ajatuksia pienhevosista	34
6.3	Hevosalan oppilaitokset	35
6.3.1	Taustatiedot.....	35
6.3.2	Suomenpienhevosten hankkiminen ei ole tullut mieleen	36
6.3.3	Pienhevosta helpommin oppilaitosten saataville.....	37
6.3.4	Oppilaitoksetkin hankkivat pienhevosensa yksityishenkilöiltä	38
6.4	Suomenpienhevoskasvattajat	39
6.4.1	Taustatiedot.....	39
6.4.2	Suurin osa kasvattajista myisi hevosiaan asiakaskäyttöön	41
6.4.3	Kasvattajille tärkeintä on hevosen asianmukainen hoito	42
6.4.4	Kasvatuskuluja on vaikea saada myyntihinnassa katettua	43
7	TULOSTEN TARKASTELU	44
8	TUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO	47

LÄHTEET	50
---------------	----

Liitteet

Liite 1	Kyselylomake
---------	--------------

1 JOHDANTO

Suomenpienhevonen on yksi suomenhevosen, ainoan kotimaassa kehitetyn hevosrotumme neljästä jalostussuunasta. Työhevosen ohella se kuuluu kahteen harvalukuisimpaan jalostussuuntaan ratsujen ja juoksijoiden kattaessa suurimman osan suomenhevospopulaatiosta. Tarkkaa tilastoa kaikista Suomen pienhevosista ei ole olemassa. Jalostusarvosteltujen suomenpienhevosoriiden ja -tammojen lukumäärä yhteensä on vajaa 300 yksilöä, mutta sama hevonen voidaan jalostusarvostella useammalle eri suunnalle, joten tästäkään ei voida vetää suoria johtopäätöksiä pienhevosten osuudesta koko suomenhevospopulaatiosta. Rodulle ominaisesti pienhevonen sopii monenlaiseen käyttöön ja suuri osa pienhevosistamme toimiikin koko perheen harrastehevosenä, jolla voi niin ratsastaa kuin ajaakin. Pienhevokset ovat löytäneet tiensä myös suomalaisiin ratsastuskouluihin, mutta niiden asemaa uhkaavat ominaisuuksiltaan samankaltaiset, ulkomaiset pienet hevosrodut ja suuret ponirodut.

Suomenhevosen markkinointi ja brändäys nousivat puheenaiheeksi erityisesti rodun 100-vuotisjuhlavuonna 2007. Juhlavuoden jälkeen käynnistettiin Suomen Hippos ry:n toimesta Tulevaisuuden suomenhevonen -esiselvityshanke, jossa mietittiin ehdotuksia muun muassa suomenhevosen kysynnän kasvattamiseksi ja kannan elinvoimaisena pitämiseksi (Suomen Hippos ry 2008). Kun siirrytään vuoteen 2017, jolloin suomenhevonen ja Suomi juhlivat yhdessä 110- ja 100-vuotisjuhlavuottaan, voidaan nähdä jo jonkin verran kehitystä. Niin kutsutun Green Caren ja eläinavusteisen toiminnan suosio on kasvanut kasvamistaan, ja kiltin ja kylmähermoisen suomenhevosen voidaan sanoa lunastaneen paikkansa tällä kentällä. 110-vuotisjuhlavuonnaan suomenhevonen sai paljon kaivattua näkyvyyttä niin mediassa kuin erilaisissa tapahtumissakin. Hevosvaltiopäivillä marraskuussa suomenhevonen pääsi kirjaimellisesti eduskuntatalolle asti (Kyytsönen J. 2017). Kehityksestä huolimatta suomenhevosten lukumäärä on laskenut 2010-luvun aikana ja varsamäärätkin ovat olleet laskussa. Talouden taantuma heijastuu yhä myös hevoskasvatukseen. (Hippolis, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry, Luke Hevostalous 2018)

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa suomenpienhevosten asemaa erityisesti opetushevosenä, sekä selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat jalostussuunnan kysyntään. Keskeisenä tutkimusongelmana on suomenpienhevosen nostaminen opetushevosten joukossa isojen ulkomaisten ponirodun rinnalle tai jopa yläpuolelle, sekä yleensäkin jalostussuunnan arvostuksen kohottaminen. Erityisesti työn tietoperustaosuudessa käytetään ”suomenpienhevonen” termin sijaan paljolti termiä ”suomenhevonen”, sillä monet rodusta kertovat seikat koskevat kaikkia jalostussuuntia. Opinnäytetyö on tutkimuspainotteinen ja

sen aineisto on kerätty pääasiassa kirjallisuudesta, kyselytutkimuksen vastauksista sekä yksittäisistä haastatteluista. Keskeisenä tutkimusaineistona toimivan kyselytutkimuksen avulla selvitettiin opetustalliyrittäjien, tallien asiakkaiden, hevosalan oppilaitosten edustajien, sekä suomenpienhevoskasvattajien ajatuksia suomenpienhevosen nykytilasta ja asemasta opetushevoseksi. Työn toimeksiantajana toimi Suomenpienhevosyhdistys ry, jonka päätavoitteena on edistää pienhevosen käyttömahdollisuuksia, sekä lisätä jalostussuunnan tunnettuutta ja arvostusta.

2 SUOMENPIENHEVONEN – YKSI NELJÄSTÄ JALOSTUSSUUNNASTA

Vielä 1800-luvulla suomalaiset hevoset olivat yleisesti nykyisen suomenpienhevosen mitoissa, kunnes kokoa lähdettiin jalostamaan suuremmaksi maatalouden tarpeita ajatellen (Maijala, Peltonen & Perttunen 2007, 77). Nykysuomenhevosen keskimääräinen säkäkorkeus onkin 156 cm. Suomenhevosten kantakirja on jaettu neljään jalostussuuntaan, juoksijoihin, ratsuihin, työhevosiin ja pienhevosiin (J-, R-, T- ja P-suunnat), joista pienhevonen on helpoin erottaa sen säkäkorkeudesta, joka ei saa ylittää 148 cm. (Karppinen & Ketelimäki 2014, 22.) Pienimmät yksilöt voivat jäädä jopa alle 135 cm korkuisiksi (kuva 1) (Karppinen & Ketelimäki 2014, 21). Pienestä koostaan huolimatta suomenpienhevonen ei ole poni, vaan liikkeiltään ja rakenteeltaan hevonen (Savikko 2017, 234). Ihanteellinen pienhevonen on myös rungoltaan hieman muita jalostussuuntia neliömäisempi (Saastamoinen 2007, 99).

Kuva 1. Pienhevosori A.T. Ukko-Myrskyn säkäkorkeudeksi on mitattu vain 137cm. Kuva Kansallisesta Poninäyttelystä Vermosta vuodelta 2011. (Kyöstilä 2011)

Ticklénin (2013, 43.) Suomenratsujen 40 vuotta -teoksessa Suomen Hippos ry:n entinen jalostusjohtaja Terttu Peltonen kuvailee suomenpienhevosta seuraavasti: ”Ne ovat pyöreitä ja kaunismuotoisia, kaiken kaikkiaan ilmeeltään sympaattisia. -- . Suomenpienhevonhan on erittäin monipuolinen ja kestävä, sitä voi hyvin käyttää myös metsätöihin ja vaelluksiin.” Pienhevon soveltuukin erinomaisesti niin ratsuksi kuin ajo- ja ravihevoseksikin. Pienhevoset ovat näyttäneet toimivuu- tensa erityisesti valjakkoajossa, jossa menestystä on tullut niin Pohjois- maissa kuin Euroopassakin. Raviurheilusta taas muistetaan ori Liptus (21,2a), joka teki menestyksekkään kilpailu-uran yltyen aina Kunin- kuusraveihin saakka. (Maijala, Peltonen & Perttunen 2007, 77.) Eniten pienhevosta nähdään harrastekäytössä ja ratsastuskouluissa ne toimi- vat opetushevosina lapsille ja nuorille, sekä pienikokoisille aikuisille. Pienhevosella on tasaiset liikkeet ja rohkea luonne, jotka tekevät siitä helpon ja turvallisen ratsun. (Ticklén 2013, 38.)

2.1 Suomenhevon historiasta tähän päivään

Ensimmäiset viitteet suomalaisesta hevosesta, joskaan ei vielä suo- menhevosesta, ovat pronssikaudelta. (Peltonen & Saastamoinen 2007, 9.) Suomalaisen hevosrodun katsotaan polveutuvan muinaisesta met- sähevosesta, jonka jälkeläiset ovat vahvoja ja vetreitä, arohevostyy- pista poiketen luonteeltaan tyyneempiä (Karppinen & Ketelimäki 2014, 9). Suomenhevosen sukulaisia metsähevosen kautta ovat nykytutki- muksen valossa ainakin eestinhevonen, pohjanhevonen, gotlannin- russ, mezeninhevonen ja zematuika. (Peltonen & Saastamoinen 2007, 9.)

Hevosia tiedetään myydyin Suomeen jo 1200-luvulla, jolloin maahan tuotiin keskieurooppalaisia ritarihevosia (Peltonen & Saastamoinen 2007, 10). Ensimmäiset merkit hevoskasvatuksesta löytyvätkin jo seu- raavalta vuosisadalta, vuodelta 1338, jolloin osaa Itä-Suomesta kutsutiin tamma-Karjalaksi. Ruotsin vallan alla suomalaisia hevosia käytettiin yleisesti sotaratsuina ja hevosia tuotettiin ratsuväen käyttöön aina 1800-luvulle saakka. 1700-luvulla maan tiestön parantuessa hevonen korvasi härän kuljetustehtävissä. Hiljalleen maatalouden tehostumi- nen ja koneellistuminen vaativat hevosilta muitakin uusia ominaisuuksia, mikä lisäsi tarvetta kehittää suomalaista hevosta. (Peltonen & Saas- tamoinen 2007, 10.)

Suomalaiset hevoset olivat alun perin hyvin pienikokoisia ja säkäkor- keus ylitti 150 cm vasta 1900-luvulla, vaikka kokoa pyrittiin kasvatta- maan tuontiroduilla tietävästi jo 1600-luvulta saakka. (Karppinen & Ketelimäki 2014, 18). Suomalaiseen hevoseen risteytettiin ainakin frii- siläistä, oldenburginhevosta, orlovinhevosta, kasakkahevosta, ruot- sinardenneria, arabialaista täysiveristä ja norfolkinhevosta. Hevos- kantamme oli tuolloin kuitenkin niin suuri ja hajanainen, että etenkin

yksittäisten vierasrotuisten hevosten vaikutus rotuun jäi melko vähäiseksi. (Peltonen & Saastamoinen 2007, 10-11.) Suomalaiset hevoset olivat aikanaan haluttuja myös ulkomaisten hevosrotujen jalostuksessa ja niitä vietiinkin erityisesti Venäjälle ja Baltian maihin. (Karppinen & Ketelimäki 2014, 9). Ensimmäiset merkit hevosten viennistä Venäjälle ovat jo 1300-luvulta (Peltonen & Saastamoinen 2007, 9), mutta geenivaihtoa Suomen lähialueiden kanssa tapahtui varsinkin 1800- ja 1900-lukujen taitteessa, jolloin jalostettiin maatalouskäyttöön sopivia hevosia. Pohjoismaissa suomalaisen hevosen ja suomenhevosen perintötekijöitä löytyy ainakin pohjoisnorjanponista, johon risteytettiin 1960-luvulla suomenhevosta rodun parantamiseksi ja sukusiitosasteen pienentämiseksi. (Peltonen & Saastamoinen 2007, 15.)

2.1.1 Pienistä työjuhdista urheiluhevosiksi

1800-luvun loppupuolella päätettiin suomalaista hevosta alkaa jalostaa puhtaana rotuna ja tätä edistämään perustettiin ensin ruununorijärjestelmä 1869, jossa valittuja oriita sijoitettiin eri puolelle maata jalostustehtäviin. Jalostuskriteereinä olivat erityisesti koko ja ravinopeus. (Peltonen & Saastamoinen 2007, 11.) Ruununorijärjestelmä toimi aina vuoteen 1893, jonka jälkeen vuonna 1894 puhdasjalostusta jatkamaan perustettiin Turkuun Hevoskasvatuyhdistys Hippos. 1900-luvun taitteessa herännyt kansallisromanttinen suomalaisuuden aate kannusti suomalaisen hevosen kehittämiseen ja 1905 annettiinkin asetus perustaa eri puolille maata hevosjalostusliittoja. Vain pari vuotta myöhemmin 1907 avattiin viimein koko maan kattava kantakirja ensin suomenhevosoreille ja 1909 myös tammoille. (Peltonen & Saastamoinen 2007, 13.) Suomenhevosea oli tuolloin maassamme 300 000-350 000 yksilöä (Maijala, Peltonen & Perttunen 2007, 65).

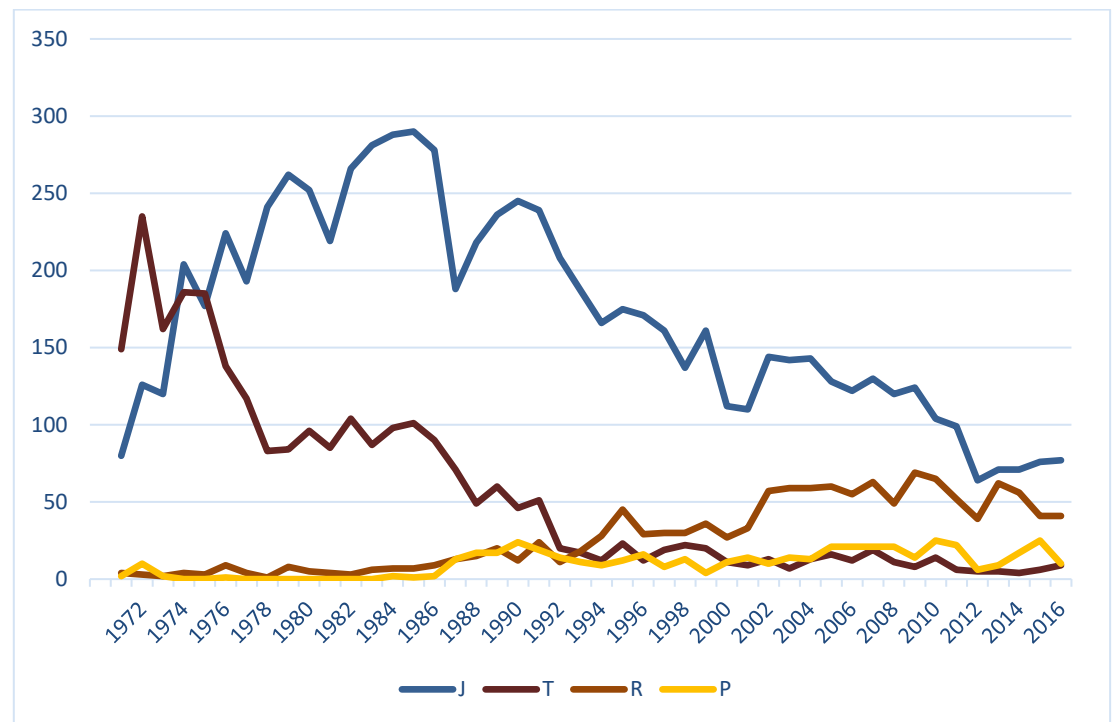
1900-luvun alussa suomenhevosesta oli käytännössä kolmea tyyppiä; vankka peltohevonen, kevyt ja korkeajalkainen juoksija, sekä siro, sisukas ja hyväliikkeinen pienhevonen. Jalostusohjesääntö sisälsi kuitenkin vain ensimmäisen tyyppin, sillä työhevosea arvostettiin tuohon aikaan eniten. Ratsuhevosen tuottamisesta armeijan käyttöön alettiin keskustella 1920-luvulla ja suomenhevoseen suunniteltiin risteytettävän muun muassa englantilaista täysiveristä. Tähän ei kuitenkaan menty, vaan vuonna 1924 perustettiin kevytmuotoisten hevosten kantakirja, joka muutettiin myöhemmin vuonna 1935 yleishevoskantakirjaksi. Uuden kantakirjan tavoitteena oli luoda kevyttyypisempi työhevonen, joka soveltuisi myös ratsuväen tarpeisiin. Hevoselta alettiin vaatia siis käytännössä päinvastaisia ominaisuuksia, jotka muistuttavat paljolti nykyisiä suomenratsun ominaisuuksia. Vetovoima ja varmuus, sekä viireä, mutta rehellinen luonne vakiintuivat suomenhevosen luontaisiksi ominaisuuksiksi. Myös liikkeet ja rakenne parantuivat. (Ojala, Peltonen & Saastamoinen 2007, 128.) Yleishevoskantakirjassa vaadittiin kuitenkin vielä samat kokeet kuin työhevosillakin, eikä ratsuominaisuuksia

testattu millään tavalla. Kasvattajatkään eivät lopulta olleet kovin innostuneita kevyiden yleishevosten kasvattamisesta, vaan ne jäivät pitkälti työhevosten varjoon. (Ojala, Peltonen & Saastamoinen 2007, 129.)

Työhevoset olivat arvossaan aina 1950-luvulle saakka, ja hevosvetovoimaa tarvittiin erityisesti jälleenrakentamisen vuosikymmeninä. Sotien jälkeen suomenhevosten määrä kasvoi huippuunsa, aina 408 800 yksilöön saakka. Hevosia alkoi olla jo liikaakin maamme tarpeisiin nähden ja jopa varsoja vietiin teuraaksi, kun parempaakaan käyttöä ei keksitty. (Maijala, Peltonen & Perttunen 2007, 65.) Kotimaisen hevostaloutemme suuri murros tapahtui 1960-luvulla, jolloin sekä maa- ja metsätalous että armeija korvasivat hevoset moottorikäyttöisillä välineillä (Peltonen & Saastamoinen 2007, 13). Yleishevoscantakirja korvattiin juoksijakantakirjalla ja muutamaa vuotta myöhemmin jalostusohjesääntö uusittiin kokonaan, jolloin muodostettiin neljä jalostussuuntaa työhevosille, juoksijoille, ratsuille ja pienhevosille (Ojala, Peltonen & Saastamoinen 2007, 129). Suomenhevosten kanta romahti kuitenkin nopeasti ja hevosmäärä oli alhaisimmillaan vuonna 1987, jolloin se oli enää vaivaiset 14 100 yksilöä. Rotu liitettiin pian tämän jälkeen Maa- ja metsätalousministeriön uhanlaisten rotujen listalle, sekä Pohjoismaiden geenipankkiin yhdeksi muista harvinaisista pohjoiseurooppalaisista roduista. Suurin osa suomenhevossuvuista pääsi kannan romahduksen vuoksi häviämään ja jäljelle jäivät vain urheilu- ja vapaaajankäyttöön soveltuvat hevoset. (Maijala, Peltonen & Perttunen 2007, 65.) Työkäytön tilalle kansan suosioon nousseet raviurheilu ja myöhemmin 1970-luvulla myös ratsastus, alkoivat pikkuhiljaa kuitenkin elvyttää kovia kokenutta suomenhevoscantaa (Peltonen & Saastamoinen 2007, 13). Uudet käyttökohteet, raviurheilu, ratsastus ja harrastuskäyttö ovatkin ylläpitäneet suomenhevoscantatusta aina näihin päiviin saakka (Maijala, Peltonen & Perttunen 2007, 67).

2.1.2 Neljä jalostussuuntaa

Vuonna 1971 suomenhevosten kantakirjaan perustettujen ratsu- ja pienhevossuuntien tavoitteena oli vastata vilkastuneeseen ratsuhevosten ja -ponien tuontiin kotimaisella kasvatuksella, ja säilyttää suomenhevonen elinvoimaisena muuttuneessa toimintaympäristössä. Suomenhevosaursujen kantakirjausmäärät ylittivätkin työhevoscantakirjausten määrän jo 1980-1990 -lukujen taitteessa (kuva 2). (Ojala, Peltonen & Saastamoinen 2007, 129.)

Kuva 2. Kantakirjattujen ja jalostusarvosteltujen suomenhevosten määrien kehitys jalostussuunnittain vuosien 1971-2016 välillä. Vuodesta 2006 alkaen on laskettu ainoastaan näyttelyissä kantakirjaan valitut oriit ja tammot. RP-suunnalle kantakirjatut hevoset on laskettu ratsuiksi. (Saastamoinen 2007, 130; Suomen Hippos-konserni, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016.)

Suomenpienhevosen kantakirjaus edellytti aluksi hevoselta enintään 147 cm säkäkorkeutta (nykyisin 148 cm), sekä hyväksytyä ajettavuus- ja ratsastettavuuskoetta, joissa kiinnitettiin huomiota erityisesti hevosen luonteen rauhallisuuteen ja taipuisuuteen. Muutaman vuoden kuluessa pienhevosekseen päätettiin kuitenkin sisällyttää ratsukantakirjaan, mikä tyrehdytti kantakirjauksen hetkeksi kokonaan. Tämä johtui siitä, että kantakirjaus edellytti nyt ratsukoulutusta, mutta suomenhevosten ratsukäytön ollessa vielä ylipäättään vähäistä 1970-luvulla, olivat ratsupienhevosekseen todella harvinaisia. Kun vaihtoehtoiset ratsastettavuus- tai ajettavuuskokeet palautettiin jälleen pienhevosten kantakirjausehdoiksi, pääsi pienhevosten kantakirjaus kunnolla alkuun. (Ojala, Peltonen & Saastamoinen 2007, 129.) Vuodesta 2016 alkaen on alettu puhua kantakirjauksen sijasta jalostusarvostelusta. Kantakirja on nykyisin sama kuin entinen hevosten perusrekisteri, johon kaikki puhdasrotuiset suomenhevosekseen merkitään kuukauden kuluttua syntymästään. Jalostusarvostellut hevoset siirretään jalostusluokkiin. (Suomen Hippos ry 2016b.)

2.1.3 Suomenhevonen – uhanalainen kansallisrotumme

Hevosen perinnöllinen muuntelu on kehittynyt miljoonien vuosien kuluessa, ja sen kesyttämisen jälkeen on kehitetty monia eri tehtäviin sopeutuneita hevosrotuja. Viime vuosikymmeninä jalostustavoitteet ovat eriytyneet ja yhdensuuntaistuneet omilla linjoillaan, kuten suomenhevosen neljä jalostussuuntaa. (Maijala 2007, 81.) Rotujen sisäisen muuntelun säilyttämiseen on kiinnitetty kasvavaa huomiota, mikä on poikkeuksellisen tärkeää erityisesti suomenhevosen osalta. Suomenhevoscannan voimakas supistuminen 1950-1970 -luvuilla kohdistui erityisesti työhevosiin, joiden määrä pieneni jatkuvasti, mikä teki työpalvelukykyisen geeninaineen säilyttämisestä mahdollisia kriisiaikoja varten mahdotonta. P- ja R-suunnilla astutusluvut taas ovat koko ajan olleet liian pieniä erillisten populaatioiden jalostamiseen, varsinkin kun kyseisten jalostussuuntien oriiden pienet käyttömäärät eivät ole juurikaan kannustaneet oriinpitoon. Eläinten lukumäärän supistuminen on ennenkin uhanalaistanut kokonaisia hevosrotuja. Rodunsisäisten geenihäviöiden vaara on olemassa myös suomenhevosella, jolla isäsukujen lukumäärä on pienentynyt 1920-luvun yli 130:stä vaivaiseen neljään sukulinjaan. (Maijala 2007, 81-82.) Nykysuomenhevonen luokitellaankin harvinaiseksi pohjoiseurooppalaiseksi hevosroduksi, joka kuuluu maa- ja metsätalousministeriön uhanalaisten rotujen listalle (Karppinen & Ketelimäki 2014, 15).

Vuonna 1982 Maa- ja metsätalousministeriö asetti kotieläinten geeniaineistotoimikunnan pohtimaan vuosi vuodelta pienenevän suomenhevoscannan tulevaisuutta. Työtä jatkettiin vuonna 1984 kotieläinten geenipankkityöryhmän voimin, jolloin suomenhevonen sai alkuperäisrodun arvon. (Maijala 2007, 83-84.) Vuonna 1994 Suomi liittyi Rion biodiversiteettisopimukseen luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä, johon sisältyy vaatimuksia myös kotieläinten säilytykselle. (Maijala 2007, 87.) Vuoden 2004 raportissaan eläingenivaratyöryhmä totesi suomenhevosen ainoaksi kotimaassa kehitetyksi hevosroduksi, joka on suorituskykynsä ja monipuolisuutensa tähden mukautunut eri aikakausien tarpeisiin. Vanhojen maatiaisrotujen, kuten suomenhevosen katsottiin olevan kansallista kulttuuriperintöä. (Maijala 2007, 84-85.) Geenivaratyöryhmä piti suomenhevosen tulevaisuuden kannalta tärkeimpänä, että sen kysyntää saataisiin kasvatettua myönteisillä ja tukevilla ratkaisuilla hevosurheilussa, matkailuissa ja muissa eri käyttökohteissa. Hevosen monipuolinen käyttö varmistaa sen tulevaisuutta muiden monipuolisten eläinten rinnalla, alentaa tuotantokustannuksia ja varmistaa, että hevoselle on aina tarvetta jonkin tuotteen tai palvelun tuottamisessa. Mitä monipuolisempaa hevosen käyttö pidetään, sen edullisempaa on sen pitäminen. On myös syytä muistaa, että hevoskannan säilytyksen tuomat kustannukset ovat pieniä verrattuna siitä saatavaan kansalliseen hyötyyn. (Maijala 2007, 86.)

100-vuotisjuhlavuonnaan 2007 suomenhevonen valittiin viralliseksi Suomen kansallishevosroduksi. (Karppinen & Ketelimäki 2014, 15.) Tällä hetkellä rotu on mukana Luonnonvarakeskuksen koordinoimassa kansallisessa geenivaraohjelmassa, sekä Pohjoismaiden geenipankissa. (Karppinen & Ketelimäki 2014, 9.) Keväällä 2018 ensimmäiset suomenhevosen geenit päästiin tallentamaan rodun omaan geenipankkiin kansallisen geenivaraohjelman puitteissa (Luonnonvarakeskus 2018).

2.2 Suomenpienhevonen nyt

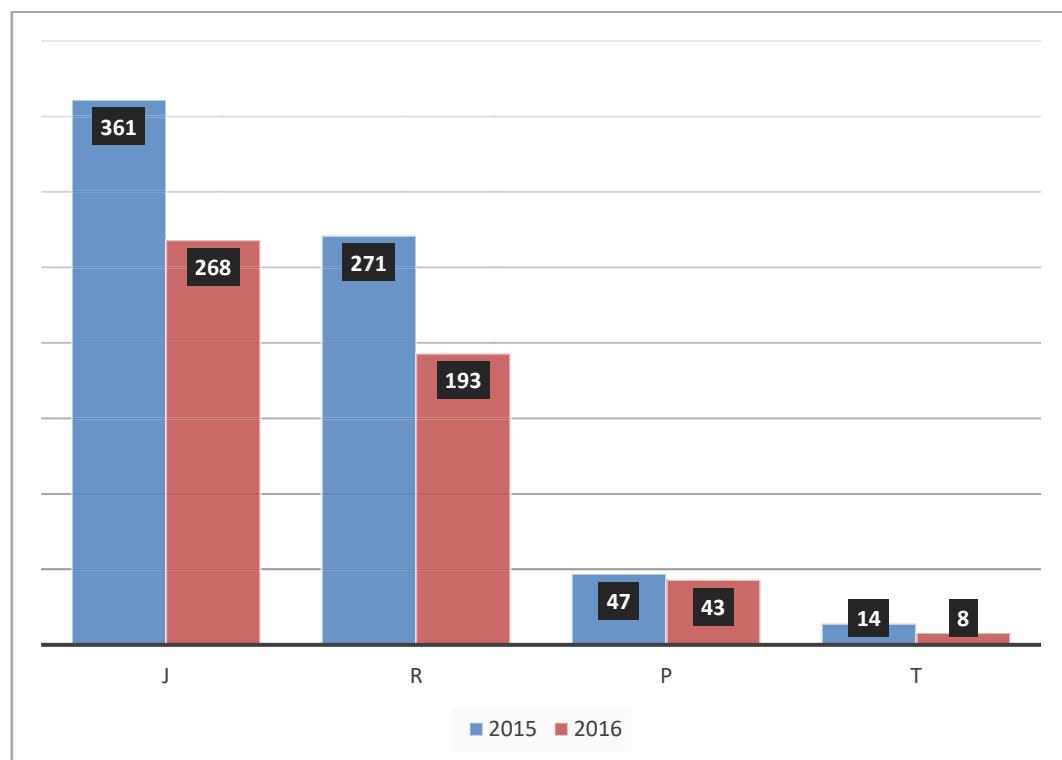
Tämän päivän suomenhevonen luokitellaan yleishevoseksi, josta on neljää eri tyyppiä: kevyt ja lihaksikas juoksija, jyrävä työhevonen, ryhdikäs ratsu ja sopusuhtainen pienhevonen. Suomenhevosen nopeus, ketteryys, vahva vetokyky ja hyvät liikkeet ovat tehneet siitä monipuolisen harrastehevosen. Luonteeltaan se on yhteistyöhaluinen, luotettava, kuuliainen, vireä, ja parhaansa yrittävä. (Maijala, Peltonen & Perttunen 2007, 65.) Suomenhevosta on vuosien ajan jalostettu ensisijaisesti käyttöominaisuuksiin perustuen, minkä ansiosta se onkin säilyttänyt monipuolisuutensa.

Ratsastuskäytössä on arvioitu olevan yli 4 000 suomenhevosta, joista neljäsosa opetus- ja terapiakäytössä. Yli 200 suomenhevosta taas kilpailee kansallisella tasolla, yleensä koulu- ja esteratsastuksessa. (Karppinen & Ketelimäki 2014, 54.) Myös valjakkoajo on kasvattanut suosioaan erityisesti suomenpienhevosharrastajien keskuudessa. Laji on edustettuna myös Suomenratsujen kuninkaallisissa ja menestystä on tullut kansainvälisestikin. Pienhevokset kilpailevat valjakkoajossa säkäkorkeutensa mukaan poniluokissa. (Kuva 3.) (Karppinen & Ketelimäki 2014, 79.) Maaseudun Tulevaisuuden artikkelissa (2013) valjakkoajossa kilpaileva Raisa Takkinen sanoo suomenpienhevosten pärjäävän kansainvälisellä tasolla hyvin poneja vastaan; minkä ne kouluradalla ehkä liikkeissä häviävät, ne ottavat maratonosuudella takaisin kestävydessä ja selväpäisyydessä. 2000-luvulla alkoi ratsastuslajien lisäksi nousta myös muita suomenhevosen käyttöä edistäviä tekijöitä ja ilmiöitä, kuten sosiaalipedagogiikka, maatilamatkailu, sekä hevostyövälineiden tekninen kehitys ja työhevosten uusi käyttö puistometsissä ja luonnonsuojelualueilla. (Maijala, Peltonen & Perttunen 2007, 67.)

Kuva 3. Suomenpienhevoset ovat ketteriä valjakkohevosia. Kuvassa jalostusori Friisin Paletti Suomenratsujen Kuninkaallisten orikaval-kadissa vuonna 2013. (Kyöstilä 2013)

Suomenpienhevosia syntyy määrällisesti hyvin vähän, vain muutamia kymmeniä varsoja vuosittain (Karppinen & Ketelimäki 2014, 21). Suo-
 raa tilastoa syntyneistä pienhevosvarsoista ei tietenkään ole saatavilla, mutta jotain varsamäärästä voidaan päätellä varsanäyttelytilastoja seu-
 raamalla (kuva 4). Suomen Hippos ry:n Heppa-järjestelmän mukaan sii-
 tosoikeus on tällä hetkellä yhteensä 63:lla pienhevossuunnalle jalos-
 tusarvostellulla oriilla. Jalostusarvosteltuja pienhevostammoja järjes-
 telmästä löytyy yhteensä 222. Suomenhevosten kokonaislukumäärä
 on jonkin verran vähentynyt vuosien 2010 ja 2017 välillä; 19 800:stä
 19 200:ään. Talouden taantuma näkyi kasvatuksessa vielä nousukau-
 den alussakin ja suomenhevosen varsamäärätkin pääsivät tipahta-
 maan jopa alle tuhannen vuosien 2015 ja 2016 aikana. Vuoden 2017
 tilaston mukaan varsamäärä nousi kuitenkin jälleen tuhannen parem-
 malle puolelle, 1 073 syntyneeseen varsaan. (Hippolis ym. 2018)

Kuva 4. Vuosina 2015 ja 2016 varsanäyttelyissä arvostellut suomenhevosvarsat jalostussuunnittain. (Suomen Hippos -konserni 2016, 2017.)

Suomenhevosten asemaa herättiin hevospäärän romahtaessa parantamaan erilaisten yhdistysten voimin. Ensin perustettiin Suomenratsut ry, jonka tavoitteena oli nimensä mukaisesti edistää suomenhevosten ratsastuskäyttöä. Yhdistys järjestää muun muassa valmennusleirejä suomenhevosratsujen koulutustason parantamiseksi, sekä toimii aktiivisesti kilpailu- ja näyttelytoiminnan kehittämisessä. Erityisesti suomenpienhevosen asemaa ja arvostusta parantamaan perustettiin vuonna 2000 Suomenpienhevosyhdistys ry. Muita suomenhevosen hyväksi toimivia yhdistyksiä ovat työhevostoimintaa tukeva Suomen työhevosseura ry ja erityisesti ravihevosten asialla toimiva Suomenhevosliitto ry. Yhdistykset pyrkivät lisäämään ja levittämään suomenhevostietoutta eri kanavien, kuten jäsenlehtien ja sosiaalisen median kautta. (Maijala 2007, 89.)

3 SUOMENHEVOSEN JALOSTUS JA KASVATUS TÄNÄÄN

Suomenhevosten kasvatusta on melko pienimuotoista ja suurin osa suomenhevosvarsoista syntyykin tavallisten harrastajien kotitalleilla. (Karppinen & Ketelimäki 2014, 7.) Puhelimitse haastattelemani suomenpienhevoskasvattaja Liisi Uski (2018) mainitsee kuitenkin pienhevosuunnan pariin löytyvän jatkuvasti uusia ihmisiä, erityisesti nuoria

kasvattajia. Kaikista syntyneistä suomenhevosvarsoista käytännössä noin viidesosa kasvatetaan ratsuiksi ja loput ravihevosiksi. (Karppinen & Ketelimäki 2014, 7.) Ravihevosten kysyntää lisäävät aktiivinen kilpailutoiminta, suurkilpailut, sekä hyvä palkintotaso. Ratsupuolella taas kaivataan hyvin koulutettuja hevosia. Myös näyttelytoiminta ja näyttelymenestys ovat tärkeitä ratsu- ja harrastehevoskasvatuksessa, ja näyttelytoimintaa onkin kehitetty erityisesti kasvattajien ja harrastajien toimesta. (Maijala 2007, 88.)

Suomenhevonen -kirjassa (Ojala, Peltonen & Saastamoinen 2007, 127) todetaan hevosjalostuksesta seuraavaa: ”Hevosjalostuksen tavoitteena on tuottaa suorituskypyiä, hyvärakenteisia, hyväliikkeisiä, kestäviä ja terveitä hevosia parantamalla eläinten perinnöllistä tasoa valinnan avulla.” Tehokkaan kotieläinjalostuksen lähtökohta onkin, että jalostustavoitteet määritellään mahdollisimman selkeästi ja yksityiskohtaisesti. Esimerkiksi suomenhevoskasvatuksessa tavoitteet määritellään ensin yleisluontoisesti ja täsmennetään sitten vielä kullekin jalostussuunnalle. Useimmilla kasvattajilla on jalostusohjesäännön lisäksi vielä omia, yksityiskohtaisempia lisätavoitteitaan, jonka perusteella he suorittavat jalostusvalintaa. Suomenhevosjalostuksen tavoitteena on edellä mainittujen lisäksi myös ylläpitää tarpeeksi laajaa ja geneettisesti vaihtelevaa hevoskantaa, jotta jalostuksella olisi mahdollista vastata kulloiseenkin kysyntään. (Ojala, Peltonen & Saastamoinen 2007, 133.) Juuri ratsu- ja pienhevoskasvatus auttavatkin suomenhevosen perimää säilymään monipuolisena (Savikko 2018, 234).

3.1 Suomenpienhevosen kasvatus ja koulutus

Suomenhevoskantakirjauksen alkuaikoina jalostukseen hyväksyttiin hevosia lähinnä ulkomuodon perusteella. Nykyisin huomiota kiinnitetään enemmänkin hevosen terveyden ja suorituskyvyn kannalta tärkeisiin asioihin. Hevosen täysipainoisen käytön kulmakivi on hyvä ja kestävä rakenne, jonka arviointi onkin erityisen tärkeää nuorilla ja ratsuhevosilla, joiden kestävyyttä ei välttämättä testata kilparadoilla ennen jalostuskäyttöä. Hevosen suorituskypvyssä yhdistyvät sen fyysiset ja psyykkiset ominaisuudet. Ratsuhevosten suorituskyvyn mittaaminen on ravihevosta mutkikkaampaa, sillä ratsu- ja pienhevosjalostuksessa otetaan huomioon hevosten runsas harraste- ja vapaa-ajankäyttö, jolloin jalostustavoitteet ovat hieman erilaiset kuin puhtaassa kilpahevosjalostuksessa. Etenkin pienhevosuunnalla erityishuomio kiinnittyy hevosen luonteeseen ja käsiteltävyyteen. (Ojala, Peltonen & Saastamoinen 2007, 134-134.) Kasvattaja Liisi Uski (2018) kertoo erään ravimiehen kerran ihmetelleen, että miksi jalostaa erikseen pienhevosta, kun niitä kuitenkin putkahtelee jatkuvasti juoksijajalostuksen sivutuotteena. Uskin mukaan pienhevosta todella tulee paljon ”raviurheilun ylijäämänä”, mutta varsinaisessa jalostuksessa saadaan kuitenkin paremmin aikaan haluttuja liikkeitä, rakennetta ja muita ominaisuuksia kulloistakin käyttötarkoitusta ajatellen.

Suomenhevonen kehittyy varsasta aikuiseksi muiden alkuperäisrotujen tapaan melko hitaasti. Vaikka 1,5-vuotias hevonen on jo lähes täysikasvuisen kokoinen, saavuttaa se lopulliset mittansa vasta noin 5-vuotiaana. (Karppinen & Ketelimäki 2014, 38.) Suomenhevosen ratsukoulutuksessa pätevät samat säännöt kuin muillakin roduilla. Kuitenkin sen hyvän yhteistyökyvyn, tasaisten liikkeiden ja rauhallisuuden takia kouluttaminen voi onnistua hieman kokemattomammaltakin henkilöltä, joka olisi pulassa esimerkiksi rajumman ja herkemmän puoliverisen kanssa. Suomenhevosen käyttöä kannattaa varsasta saakka ajatella monipuolisesti, mikä mahdollistaa tarvittaessa alanvaihdon myöhemmin. Suomenhevonen oppii koko elämänsä ajan, eikä esimerkiksi entisen ravurin kouluttaminen kilparatsuksi ole useinkaan mahdollista. Varsan koulutus onkin kannattavaa aloittaa huolellisella ajo-opetuksella, jolloin se saa nuoresta saakka hyvää ja tehokasta liikuntaa. Irtohypytyt kerran tai kahdesti kuussa tuo vaihtelua myös kouluhevoseksi opettelevan varsan arkeen ja parantaa koordinaatiokykyä.

Suomenhevosia parjataan usein etupainoisiksi, mikä on osittain työhevosaajoilta peritty rakenteellinen seikka. (Hagner & Hyyppä 2007, 225-227). Ratsuhevosta haettaessa onkin oleellista valita tyypiltään oikeanlainen suomenhevonen, kertoo Ypäjän Hevosopiston kehittämispäällikkö Päivi Laine (2018). Esimerkiksi pienhevosella pelkkä pieni koko ei tee hevosesta automaattisesti helposti ratsastettavaa, vaan pystyäkseen liikkumaan tasapainoisesti sen tulee olla myös ylälinjaltaan kevyt, eikä liian etupainoinen tai raskas. Etupainoisuutta voidaan jalostuksen lisäksi korjata oikeanlaisella koulutuksella. Jos nuorta hevosta aletaan liian aikaisin työstämään eteen ja alas, se muuttuu herkästi vahvasuiseksi ja etupainoiseksi. On siis parempi ajatella hevosta alusta asti edestä kevyenä ja takaosasta vahvana. (Hagner & Hyyppä 2007, 225-226).

3.2 Kasvatuksen pitäminen kannattavana haastavaa

Suomenhevoskasvatusta on tuettu Suomessa eri tavoin. Ennen EU:ta käytössä oli varsarahajärjestelmä, jossa kasvattajille maksettiin syntyvistä varsista sen vanhempien menestyksen mukaan. EU:hun liittymisen alkuaikoina maksettiin suomenhevoselle suunnattua kansallista kotieläintukea, sekä alkuperäisrotutukea. (Maijala 2007, 88.) Kotieläintuen maksaminen loppui vuonna 2016, ja alkuperäisrotutukikin oli tauolla 2000-luvun alussa, mutta palautettiin myöhemmin (Suomen Hippos ry n.d.a). Ravihevospalkkioita maksetaan kasvattajapalkintoja hevosen menestyksen mukaan, ja ratsukasvattaja saa osansa muun muassa suomenhevosratsujen vuosittaisesta pistekilpailusta. Muita palkkioita ovat esimerkiksi jalostusarvostelusta, näyttelyistä ja jälkeläisistä saavutetut palkkiot. (Suomen Hippos ry n.d.b).

Kotimaisen hevoskasvatuksen pitäminen määrällisesti ja laadullisesti vahvana ja vieläpä kannattavana on haastavaa. Hyvillä hevosilla on kuitenkin aina kysyntää ja jalostuksen pitäminen laadukkaana onkin yksi vastaus näihin haasteisiin. Uhkakuvina nousevat muun muassa perinnöllistä vaihtelua kaventava ja sukusiitosastetta nostava hevoskannan pieneminen, ammattimaisen markkinoinnin puute, kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuus, sekä kilpailu ulkomaisten rotujen kanssa. Näistä listan kaksi viimeistä ovat keskeisiä ongelmia etenkin suomenpienhevosen kannalta. Suomenhevosen käyttö ratsu- ja harrastehevosena on kasvanut voimakkaasti, mutta tarjolla olevat hevoset eivät välttämättä vastaa kysyntään esimerkiksi koulutustason tai käyttötarcoituksen osalta. (Maijala 2007, 88-89.)

Kotimaisen tarjonnan vähyyden vuoksi ulkomailta tuodaan paljon hevosmateriaalia sellaisiin käyttötarkoituksiin, joihin suomenhevonkin sopisi. Hevosten lisääntyvä tuonti ulkomailta alentaa kotimaisten hevosten kysyntää ja hintatasoa. (Maijala 2007, 88-89.) Kasvattaja Liisi Uski mainitsee puhelinhaastattelussa erityisesti pienhevosvarsojen kaupaksi saamisen olevan haastavaa. Halutumpia olisivat koulutetut ja mahdollisesti jalostusarvostellut hevoset. Hän kertoo, että jos haluaa saada pienhevosvarsat nopeasti kaupaksi, on tyydyttävä alhaisempaan hintaan. Ravihevosiä on Uskin mukaan helpompi myydä varsoina, koska niiden hinta määräytyy suurelta osin suvun perusteella. (Liisi Uski 2018) Hevosen ostohinta on kuitenkin vain pieni osa vuosien varrella kertyvistä kuluista. Kotimaisen hevosen alkuperä on aina jäljitettävissä ja sitä kautta muun muassa terveystietojen saaminen on helpompaa. Suomenpienhevon on myös hyvä rehunkäyttäjä, mikä tekee siitä perinteistä ponia taloudellisemmän vaihtoehdon ratsastuskouluille (Ticklén 2013, 38). Tällöin kotimaisen hevosen kokonaiskustannus voi tulla jopa tuontihevosta edullisemmaksi.

4 RATSASTUKSEN OPETUS JA OPETUSHEVOSET

Ratsastuksella harrastuksena ja urheilumuotona on Suomessa raviurheilua lyhempi historia. Tavallisten kansalaisten säännöllinen ratsastuksenopetus alkoi maassamme vasta 1800-luvun lopulla, jota ennen se oli lähinnä osa armeijan upseerien koulutusta. Alkujaan ratsastuksen harrastus ja suomenhevosten ratsukäyttö liittyivät kuitenkin yhä lähinnä varuskuntien ja ratsuväen toimintaan. Varuskuntapaikkakunnilla järjestettiin usein ratsastuskilpailuja, ja jopa laukkakilpailuja etenkin 1930-luvulla. Vuosisadan vierähtäessä eteenpäin ”paremman luokan kansalaisten hienostelusta” kehittyi lopulta koko Suomen kattava harrastus- ja urheilumuoto yhteiskuntaluokkaan katsomatta. Varsinaisen ratsastusharrastuksen laajemmassa mittakaavassa käynnistivät erityisesti tytöt ja naiset 1960-luvulla. (Maijala, Peltonen & Perttunen 2007, 74.) Aluksi haluttiin suomenhevosratsujen sijaan ulkomaisia

ratsu- ja harrastehevosia, sekä poneja, joiden tuonti lisääntyikin voimakkaasti noina vuosikymmeninä. Suomenhevosten arvostus ratsuina kuitenkin kasvoi, kun niille alettiin järjestää omia ratsastuskilpailuluokkia ja maksaa palkintotukea totopelikertymästä. 2000-luvun loppupuolella suomenhevosia arveltiin olevan ratsukäytössä jo yli 3 000 yksilöä. (Maijala, Peltonen & Perttunen 2007, 75-76.)

Tällä hetkellä Suomessa on yhteensä 160 000 ratsastuksen harrastajaa, joista 63 % on aikuisia ja 37 % lapsia ja nuoria. Ratsastus on yhä selkeästi tyttöjen ja naisten laji ratsastavien poikien ja miesten kuuluessa vähemmistöön. Suomen Ratsastajainliiton (myöhemmin tekstissä myös SRL) jäsentalleja on yhteensä 382, joista ratsastuskouluja on 240. Ratsastuskoulujen määrä on ollut vuodesta 2012 hienoisessa kasvussa, vaikka notkahduksiakin on tullut. Suomesta löytyy myös paljon liittoon kuulumattomia ratsastuksen opetusta tarjoavia talleja, joita on melko mahdotonta luotettavasti kartoittaa. (Hippolis ym. 2018) SRL arvioi Suomessa olevan noin 1000 ratsastustallia, joista ratsastuskoulujen kaltaisia on noin puolet (Suomen Ratsastajainliitto ry n.d.). Karppisen ja Ketelimäen (2014, 7) mukaan Suomeen syntyisi vuosittain noin parisataa uutta hevosalan yritystä.

4.1 Suomenpienhevosen ominaisuudet opetushevosena

Ratsuksi soveltuvat suomenhevosen jalostussuunnista parhaiten kevyt ja ryhdikäs ratsutyyppe, sekä sopusuhtainen pienhevostyyppi. Suomenhevonen soveltuu erinomaisesti opetushevoseksi eri kokovariaatioidensa, sekä tasaisen luonteen ja liikkeidensä ansiosta. (Maijala, Peltonen & Perttunen 2007, 75-76.) Suomen noin 160 000 ratsastajasta yli puolet on aikuisharrastajia ja erityisesti monet miesratsastajat löytävät rotevasta suomenhevosesta itselleen sopivan ratsun. Suomenpienhevonen taas on erinomainen vaihtoehto pienemmille ratsastajille, mutta kantaa helposti kevyitä ja sopivan pituisia aikuisiakin. (Karppinen & Ketelimäki 2014, 58.) Ypäjän Hevosopiston kehittämispäällikkö Päivi Laine (2018) kertoo haastattelussa opiston pienhevosten olevan kokonsa vuoksi suosittuja erityisesti lasten ryhmissä. Ratsastuskouluylrittäjä ja näyttelytuomari Raija Metsälä (2018) puolestaan mainitsee sähköpostihaastattelussa pienhevosten sopivan hyvin opetuskäyttöön, koska niillä voivat ratsastaa lasten lisäksi myös aikuiset. Metsälä sanoo niiden myös olevan usein yhteistyöhaluisempia ja kestävämpiä kuin ponirodut.

Monipuolisena rotuna suomenhevonen käy opetushevosen lisäksi hyvin maasto- ja vaellushevoseksi, terapiaratsuksi, sekä vapaa-ajan käyttöön myös ajohevosena. Suomenhevosella voi harrastaa oikeastaan mitä tahansa ratsastuksen lajia aina koulu-, este- ja kenttäratsastuksesta valjakkoajoon ja matkaratsastukseen. Parhaimmat yksilöt hypäävät 120 cm esteratoja ja ovat koulutettavissa helposti Helppo A -tasolle saakka. Esimerkiksi kuuluisa ratsuori Kelmi menestyi aikoinaan

kouluratsastuksen vaativalla tasolla, mutta jätti jälkeensä myös 130 cm ratoja hyppäävän Samulin. (Maijala, Peltonen & Perttunen 2007, 75-76.) Parhaat pienhevosyksilötkin kilpailevat kouluratsastuksen Helppo A-tasolla ja hyppäävät 110 cm luokkia esteillä (kuva 5) (Ticklén 2013, 39). Kaikista hevosista ei tietenkään tule huippuyksilöitä, mutta useimmista saadaan myös hyödyllisiä harrastehevosia, joiden kysyntä on suurinta (Hagner & Hyyppä 2007, 208).

Kuva 5. Pienhevosori Romeon Poju hyppäsi Suomenratsujen Kuninkaallisissa vuonna 2014 95 cm luokassa sijoittuen. (Kyöstilä 2014)

Suomenhevosen luonne on moniin muihin kylmäverirotuihin verrattuna vireä. Ihannetapauksessa tämä ei kuitenkaan millään tavoin poisulje hyväluontoisuutta, rauhallisuutta ja kuuliaisuutta, jotka kuuluvat myös suomenhevosen perusluonteenpiirteisiin. (Saastamoinen 2007, 104.) Hevosopiston kehittämispäällikkö Päivi Laineen mukaan suomenhevosista on viime vuosina alkanut liikkua mielikuva jalostuksen tuomasta liiallisesta reaktiivisuudesta. Hänen kokemuksensa mukaan suomenhevosratsut ovat kuitenkin aina olleet reaktiivisia, mutta se on näkynyt enemmän kevyempänä ratsastettavuutena kuin esimerkiksi säikkymisenä. Laine epäileekin asian olevan ennemminkin koulutus- ja ympäristökysymys. (Laine 2018.) Koulutuksen vaikutusta hevosen luonteeseen peräänkuuluttaa myös Suomenratsujen 40 vuotta -kokouksen (Ticklén 2013, 68) eräässä artikkelissa kasvattaja Aino Ilvonen. Hän muistuttaa, ettei pienhevonen ole sen helpompi käsitellä kuin isokaan suomenhevonen, jos sille ei aseteta selkeitä rajoja. Asianmukaisesti koulutettuna suomenhevonen onkin kaikin tavoin yhteistyöhaluinen käytössä kuin käytössä. (Saastamoinen 2007, 104.) Ongelmatilanteissa suomenhevonen ei ole reaktioissaan yhtä raju, kuin vaikkapa puoliverinen. Siinä missä puoliveriratsu hyppää pystyyn tai pukittaa, suomenhevonen ehkäpä käännähtää tai kiihdyttää vauhtia. Usein

suomenhevokset, erityisesti suomenpienhevokset ovat myös pienikokoisia, mikä helpottaa niiden hallitsemista isompiin hevosiin verrattuna. (Hagner & Hyypä 2007, 208.) Rodun luonteeseen on kiinnitetty huomiota myös kaikkien suuntien jalostuksessa ja sitä arvostellaan jalostusarvostelutilaisuuksien ja käyttökokeiden aikana, sekä kilpailusuoritusten perusteella. Myös kasvattajan itsensä tekemät valinnat ovat tärkeitä. Erityistä huomiota luonteeseen kiinnitetään suomenpienhevojen jalostuksessa. (Saastamoinen 2007, 104.)

Yleisesti ottaen suomenhevonen on varsin terve ja kestävä hevosrotu. Tyypillinen sairaus on kaviorustonluutuma, joka on selkeästi perinnöllinen vaiva. Sen esiintyminen alkaa jo nuorena, ja sitä tavataan jonkin verran enemmän raskastyyppisemmällä kuin kevytrakenteisimmilla hevosilla. Hajavarpaisilla hevosilla luutumaa on huomattu olevan vähemmän kuin niillä, joiden jalka-asennot ovat suorat. Luutumaa tavataan myös enemmän tammoilla kuin oreilla, ja luutuma-aste on tammoilla usein pahempi. Lievät kaviorustonluutumat eivät yleensä haittaakaan hevosta, mutta vaikea-asteisena niillä voi olla merkittävä vaikutus hevosen käyttöön. (Saastamoinen 2007, 105.) Voimakkaat luutumat haittaavat erityisesti kovilla pohjilla (Hagner & Hyypä 2007, 208). Irtopaloja esiintyy tutkimusten mukaan suomenhevosilla selvästi vaikkapa lämminverisiä vähemmän. Irtopalojenkin esiintyminen on osittain perinnöllistä ja niitä tavataankin jo pienillä varsoilla, vaikka niiden aiheuttamat ongelmat ilmenevät tavallisesti vasta valmennuksen alkaessa. (Saastamoinen 2007, 105.) Rakenteellisista ongelmista sapelijalkaisuus on melko tavallista, ja rasittaa etupolven niveliä. (Hagner & Hyypä 2007, 208.)

Suomenhevosta voidaan pitää taloudellisena opetushevosvaihtoehtona, sillä sen energiankulutuksen työtuntia kohti on katsottu olevan pienempi kuin vaikkapa puoliverisellä (Saastamoinen 2007, 191). Suomenhevosen ruokinta ei kuitenkaan juuri poikkea muunrotuisten hevosten ruokinnasta, vaan sen on rotuun katsomatta oltava yksilöllistä, tasapainoista ja säännöllistä, ottaen huomioon hevosen käyttötarkoituksen, käyttömäärän, iän, koon, sukupuolen, kehitysvaiheen, rehunkäyttökyvyn ja muut yksilölliset tekijät (Saastamoinen 2007, 193). Suomenhevonen on historian saatossa menestynyt hyvin kuitupitoisella ja heikkolaatuisellakin rehustuksella, minkä takana on todennäköisesti sen polveutuminen eurooppalaisesta metsähevosesta. Myös islanninhevosen suolistorakenteen on todettu olevan jalompia rotuja soveltuvampi kuitujen hajottamiseen, mistä voidaan olettaa pohjoismaisten kylmäverirotujuen ylipäättään olevan sopeutuneita erilaiseen ravintoon kuin eteläiset rodut. (Saastamoinen 2007, 189.)

Jos suomenhevosta ei klipata, se pärjää suurimman osan vuodesta ulkona paksun ja lämpimän talvikarvansa ansiosta. Se sopeutuu niin pieneen kuin isoonkin talliin, sekä pihattohevoiseksi. (Karpainen & Ketelämäki 2014, 22.) Suomenhevokset ovat laumahenkisiä ja toisia hevosia

kohtaan suvaitsevaisia, mikä on hyvä ominaisuus ratsastuskouluympäristössä (Karppinen & Ketelimäki 2014, 38).

Suomenhevonen on pitkäikäinen sijoitus, eikä yli 20-vuotias suomenhevonen ole mikään harvinaisuus, mikäli se on saanut varsasta saakka hyvää hoitoa ja säännöllisen terveydenhuollon. Monet iäkkäätkin suomenhevoset pärjäävät vielä mainiosti aktiivisessa harrastekäytössä. (Saastamoinen 2007, 202.)

5 KYSELYTUTKIMUS TALLIYRITYKSILLE, TALLIEN ASIAKKAILLE, HEVOSALAN OPPILAITOKSILLE JA PIENHEVOSKASVATTAJILLE

Opinnäytetyön taustalla oli sen tilaajan, Suomenpienhevosyhdistyksen tarve selvittää suomenpienhevosten tämän hetkistä kysyntää ja keinoja sen kasvattamiseksi. Myös opinnäytetyön tekijän kiinnostus suomenhevosrodun säilyttämiseen, sekä kysynnän ja markkinoinnin parantaminen vaikuttivat aihevalintaan. Tutkimusaihe rajattiin kosemaan erityisesti opetustoimintaa ja sitä, kuinka suomenpienhevonen voisi toimia kotimaisena opetushevosvaihtoehtona ulkomaisille tuontiroduille. Pelkästään suomenpienhevoseen rajattuja opinnäytetöitä ei oltu aikaisemmin tehty, joten aihevalinta tuli tarpeeseen.

Tutkimuksen kaksi keskeistä kysymystä olivat: Millainen on suomenpienhevosen nykytilanne opetushevosena? Mitkä tekijät vaikuttavat jalostussuunnan kiinnostavuuteen erityisesti opetuskäytössä? Kyselyssä selvitettiin myös suomenpienhevoskasvattajien ajatuksia hevostensa myymisestä opetuskäyttöön, sekä tallien asiakkaiden mielteitä suomenpienhevosista opetushevosina. Avoimista vastauskentistä saatiin myös tietoa siitä, millaisia mielikuvia suomenpienhevoseen jalostussuuntana nykypäivänä liittyy.

Alusta asti oli melko selvää, että tutkimus toteutettaisiin nettikyselynä, jotta saataisiin mahdollisimman laaja aineisto tarkasteltavaksi. Kyselyssä on siis kvantitatiivinen, eli määrällinen tutkimus. Myös haastattelua tutkimusmenetelmänä pohdittiin, mutta ne päätettiin lopulta toteuttaa lähinnä tietoperustan tueksi. Opinnäytetyön pääaineistona toimi siis kyselytutkimus.

Opinnäytetyön suunnittelu aloitettiin joulukuussa 2017 ja kyselylomaketta alettiin valmistella tammikuussa 2018. Perusajatuksena oli yksi koko kohderyhmälle jaettava kyselylomake, joka jakaisi vastaajat omille lomakkeilleen valitsemansa vastausprofiilin mukaan. Vastaaminen oli mahdollista talliyrittäjänä, tallin asiakkaana, hevosalan oppilaitoksen edustajana tai pienhevoskasvattajana. Kysely koostui lähinnä valinta- ja monivalintakysymyksistä, sekä vapaavalintaisista avoimista vastauskentistä. Kyselylomake (liite 1) laadittiin Webropol-ohjelmalla.

Kyselyä oli alkujaan tarkoitus jakaa opetusta tarjoaville talliyrityksille, tallien asiakkaille, sekä suomenpienhevoskasvattajille. Opetusta tarjoavilla talliyrityksillä tavoiteltiin ensisijaisesti ratsastuskouluja, mutta vastausmahdollisuus annettiin myös pienemmille harrastetalleille ja esimerkiksi raviopetusta tarjoaville talliyrityksille. Myöhemmin mukaan kohderyhmään lisättiin myös hevosalan oppilaitokset. Tätä perusteltiin sillä, että oppilaitoksissakin on luonnollisesti opetushevosiä opiskelijoiden käytössä, ja joissakin järjestetään myös ratsastuskoulu-tyyppisesti tuntitoimintaa. Oppilaitoksista valmistuu myös mahdollisia talliyrittäjiä ja muita hevosalan ammattilaisia, jotka voivat käyttää työssään suomenpienhevosia, ja toisaalta oppilaitosten voidaan ajatella toimivan tavoiteltavina esimerkkeinä muille talliyrityksille.

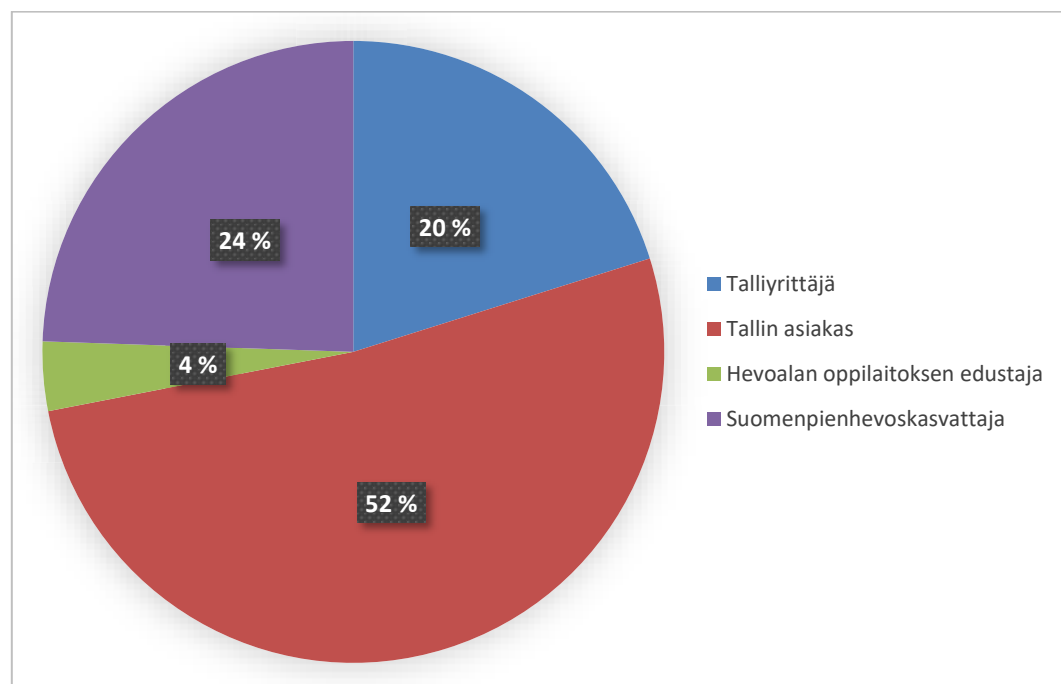
Helmikuussa 2018 kyselytutkimus avattiin yleisölle ja se oli avoinna noin neljä viikkoa maaliskuun puoliväliin saakka. Kyselytutkimuslinkkiä jaettiin muun muassa Suomenpienhevosyhdistyksen, Suomen Ratsastajainliiton ja Hippoksen kotisivuilla, Hippoloksen uutiskirjeessä, sekä sosiaalisessa mediassa, kuten suomenhevosaiheisissa Facebook-ryhmissä. Hevosalan oppilaitoksiin linkki saateteksteineen lähetettiin myös erikseen sähköpostilla.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa esitellään kyselytutkimuksesta kerätyt tulokset. Tulokset käsitellään pääsääntöisesti kunkin vastausprofiilin kohdalta erikseen ja ne on jaettu taustatietoihin, sekä varsinaisiin suomenpienhevosaiheisiin tutkimuskysymyksiin.

Kysely keräsi kaikkiaan 139 vastaajaa melko tasaisesti eri puolilta Suomea. Kanta-Hämeestä, Varsinais-Suomesta ja Pohjois-Pohjanmaalta saatiin vastaajia kaikkiin neljään vastauskategoriaan. Kokonaisuudessaan eniten vastaajia tuli Uudeltamaalta, joista suurin osa vastasi tallin asiakkaana. Ainoastaan Ahvenanmaalta, Kainuusta ja Pohjanmaalta ei saatu yhtäkään vastausta, eli nämä maakunnat jäivät kyselyn ulkopuolelle. Näistä Ahvenanmaa ei tosin tullut yllätyksenä, sillä kysely toteutettiin vain suomenkielisenä.

Hieman yli puolet vastaajista oli opetustoimintaa tarjoavien tallien asiakkaita. Vähiten vastauksia tuli hevosalan oppilaitosten kategoriaan, mikä on harmittavaa. Talleilta ja pienhevoskasvattajilta, jotka kuuluivat niin sanottuun pääkohderyhmään, tuli vastauksia melko tasaisesti. (Kuva 6.) Talliyrityksiä olisi voinut olla vielä reilusti enemmänkin, mutta erityisesti Ratsastajainliittoon kuulumattomia talleja oli hankala tavoittaa suoraan minkään jakokanavan kautta.

Kuva 6. Vastaajien jakautuminen eri vastausprofiileihin.

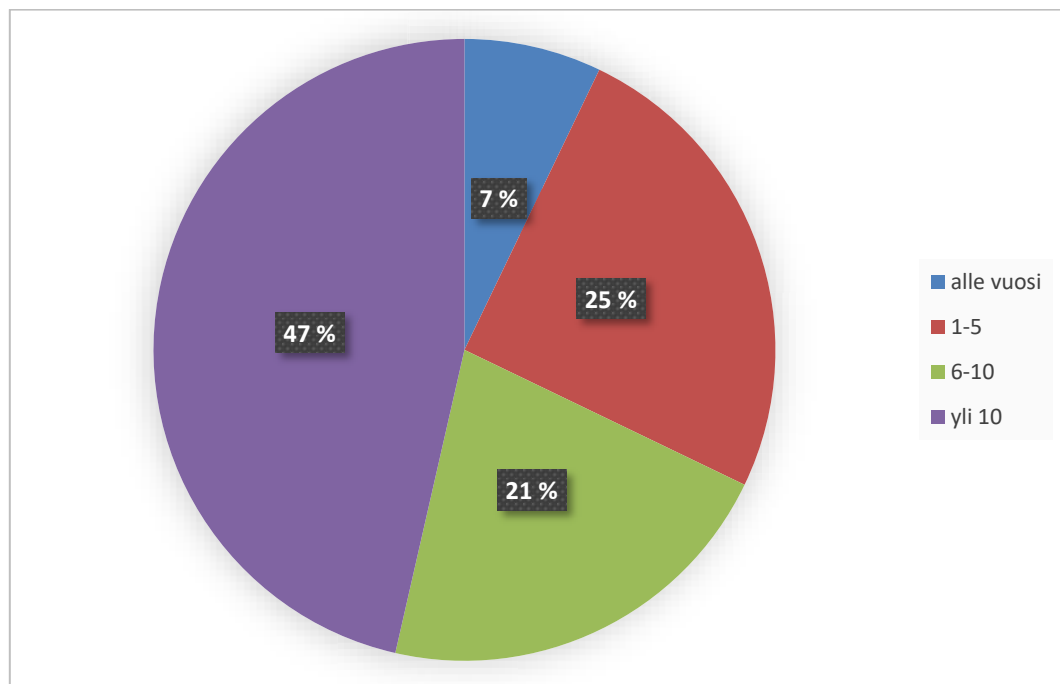
6.1 Asiakas- ja opetustoimintaa tarjoavat talliyrittäjät

Kyselytutkimuksen 139 vastaajasta 28 vastasi asiakastoimintaa tarjoavana talliyrittäjänä. Vastaajia tuli melko tasaisesti useammasta eri maakunnasta, yhteensä 12 maakunnasta. Eniten vastauksia saatiin Varsinais-Suomesta, Kanta-Hämeestä ja Pirkanmaalta. Yhtään vastausta ei saatu koko kyselyn ulkopuolelle jääneiden maakuntien lisäksi Päijät-Hämeestä, Kymenlaaksosta, Keski-Suomesta tai Pohjanmaalta.

6.1.1 Taustatiedot

Taustatietoina talliyrittäjiltä kysyttiin Suomen Ratsastajainliiton jäsenyyttä, kauanko on toiminut yrittäjänä kyseisessä yrityksessä, mitä lajeja tallilla on mahdollista harrastaa, paljonko hevosia on yhteensä opetuskäytössä, paljonko asiakkaita käy keskimäärin viikossa, sekä minkä rotuisia opetuskäytössä olevat hevoset ovat.

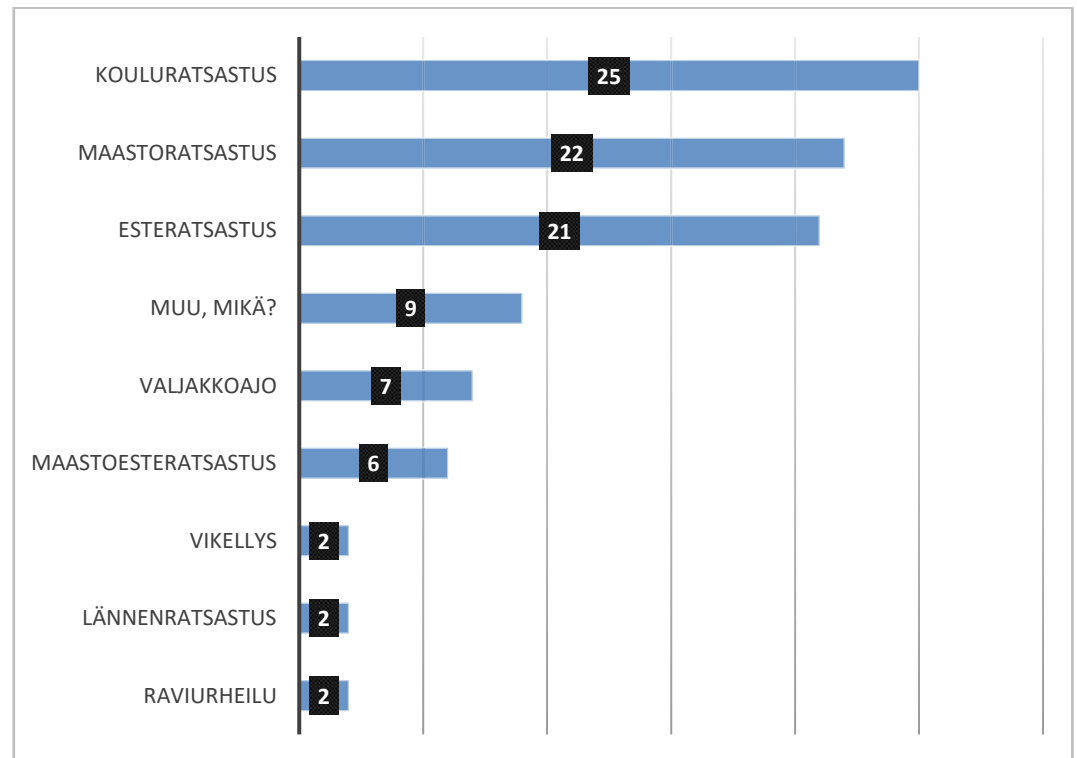
Ratsastajainliiton jäsenyys jakautui tallien kesken aika lailla tasan, vain hieman suurempi prosentti vastaajista kertoi tallin olevan SRL:n hyväksymä. Tämä oli itseasiassa melko toivottavakin tulos, sillä tarkoitus oli tavoittaa myös SRL:oon kuulumattomia talliyrittäjiä. Lähes puolet vastaajista oli toiminut yrityksessään yli 10 vuotta, kun taas alle vuoden toimineita vastaajia oli vain kaksi (kuva 7).

Kuva 7. Vastaajien toimintavuodet yrityksessä. Enemmistö vastaajista oli toiminut yrityksessään yli 10 vuotta.

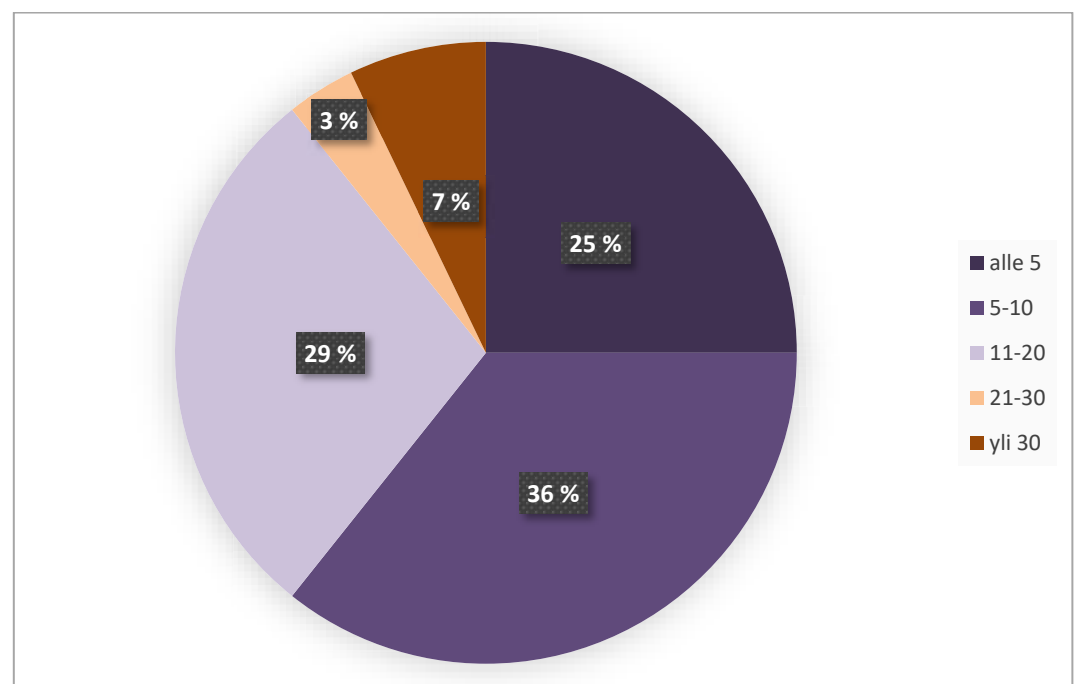
Kaikki lajit tulivat edustetuksi monivalintakysymyksessä ”Mitä lajeja asiakkaiden on mahdollista harrastaa tallilla?”, mutta eniten vastaajia keräsi kuitenkin kouluratsastus, jota oli mahdollista harrastaa lähes kaikilla talleilla. Lajien ”kolmen kärki” koostuikin kouluratsastuksen lisäksi maasto- ja esteratsastuksesta, mikä oli suhteellisen odotettu tulos. Häntäpäähän valmiista vaihtoehtoista jäivät raviurheilu, lännenratsastus ja vikellys, joita kaikkia pystyi harrastamaan kahdella tallilla. (Kuva 8.)

Kysymyksessä oli myös vaihtoehto ”muu, mikä?”, jossa mainittiin useampaan kertaan sosiaalipedagoginen hevostoiminta ja vammaisratsastus, sekä kerran ratsastusterapia. Nämä toimintamuodot eivät sinänsä kuuluneet kyselyn ajateltuun, opetusta tarjoavien tallien kohderyhmään, mutta toivat silti mielenkiintoisen lisän tuloksiin. Näitä vastaajia yhdistävä tekijä nimittäin oli, että kaikilla oli käytössään suomenhevosta, suomenpienhevosia tai molempia. Suurella osalla näitä toimintamuotoja tarjoavista talleista oli mahdollista harrastaa myös muita lajeja. Muita ”muu, mikä?”-kohtaan tulleita varsinaisia lajeja olivat Suomessa melko uusi laji Working Equitation, sekä hevostaito.

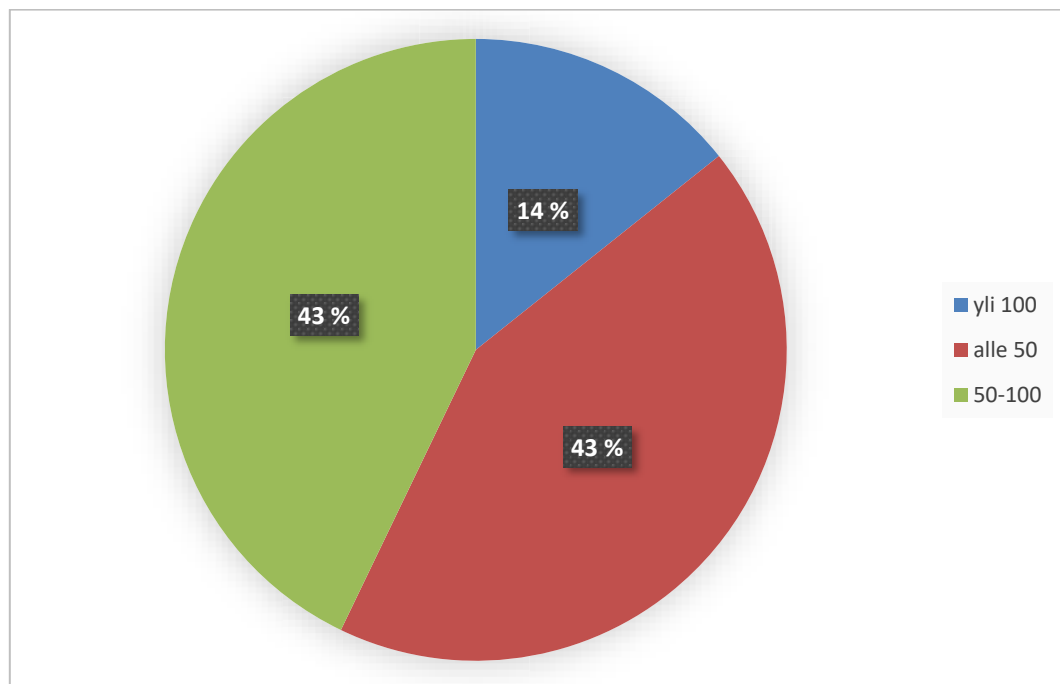

Kuva 8. Lajit joita vastaajien talleilla oli mahdollisuus harrastaa.

Yli puolella talleista oli hevosia opetuskäytössä 10 tai vähemmän. Suurempia, yli 20 hevosen talleja oli vain kolmella vastaajalla. (Kuva 9.) Vastaavasti myös vastaajien tallien viikoittaiset asiakasmäärät olivat pienehköjä; kaikilla alle 20 hevosen talleilla yhtä lukuun ottamatta 100 tai alle. Yli 20 hevosen talleilla kävi luonnollisesti yli 100 asiakasta viikossa. (Kuva 10.)

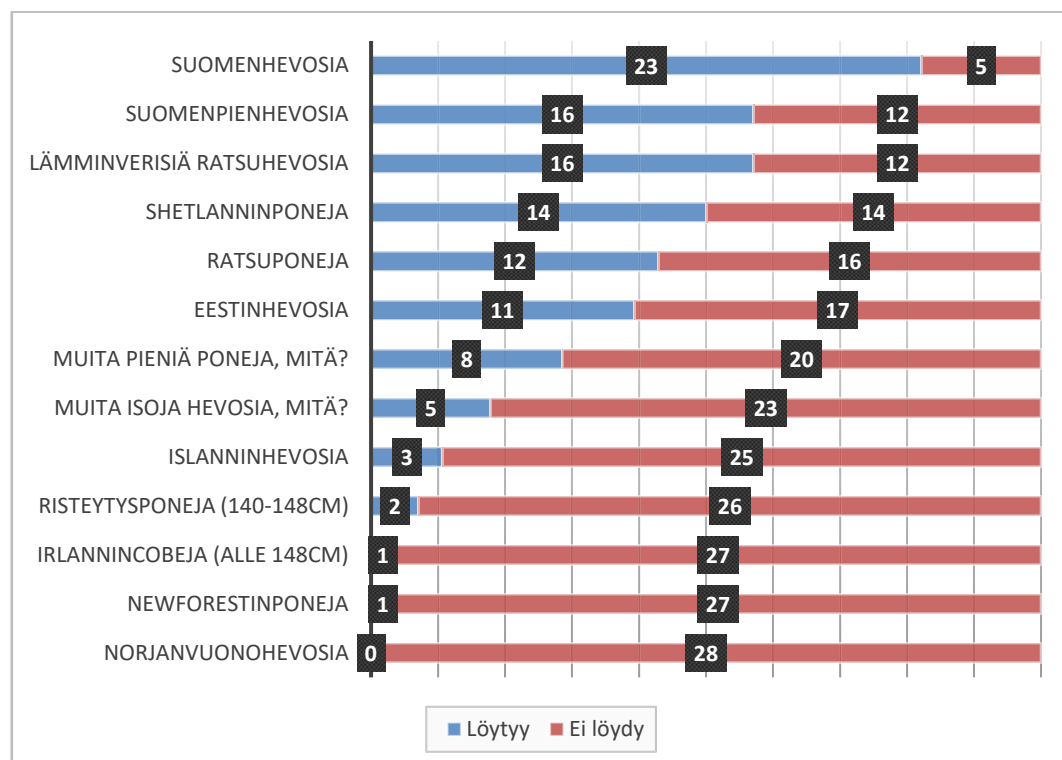

Kuva 9. Opetuskäytössä olevien hevosten lukumäärä.

Kuva 10. Keskimääräiset asiakasmäärät viikossa.

Kysymys opetushevosten rodusta pohjusti seuraavia suomenpienhevosiheisiä kysymyksiä. Vastaaja ohjautui tämän kysymyksen perusteella seuraavalle kyselylomakkeelle sen mukaan, oliko opetuskäytössä suomenpienhevosiä vai ei. Suomenhevonen löytyi 82 % vastaajista, siis enemmistöltä talleista (kuva 11). Seuraavan sijan jakavat suomenpienhevoset ja lämminveriset ratsuhevoset, joita oli molempia 57 % talleista. Suomenpienhevosen kanssa kilpailevista ulkomaisista roduista eestinhevosiä löytyi eniten. Muita talleilta löytyviä haastajarotuja olivat islanninhevonen, risteytysponi, ponikokoinen irlannincob ja new forest. Yhdelläkään vastanneista talleista ei ollut norjanvuonohevosiä, jotka voidaan myös laskea pienhevosen haastajiksi. Kokonsa puolesta kilpailijaroduksi voidaan periaatteessa myös laskea ratsuponi, joka kuitenkin kilpailee kapasiteettinsa ja rakenteensa puolesta ehkä enemmänkin lämminveristen ratsuhevosten kanssa. Ratsuponeja löytyi hieman eestinhevosiä enemmän, noin 43 % vastaajista. Yhteensä kuudella tallilla 16:sta, joilla oli suomenpienhevosiä, oli myös kilpailijarotu eestinhevosiä. Neljällä tallilla taas oli pelkästään eestinhevosiä ilman pienhevosiä, mutta kaikilla näillä talleilla oli isoja suomenhevosiä. Vaikka eestinhevosta voidaan pitää merkittävänä suomen(pien)hevosen kilpailijana, ei se vastaajien talleilla ollut kyselyn perusteella kuitenkaan korvannut niitä täysin. 16:sta tallista 13:ssa oli suomenpienhevosten lisäksi isoja suomenhevosiä ja 10:llä tallilla oli pelkästään isoja suomenhevosiä.

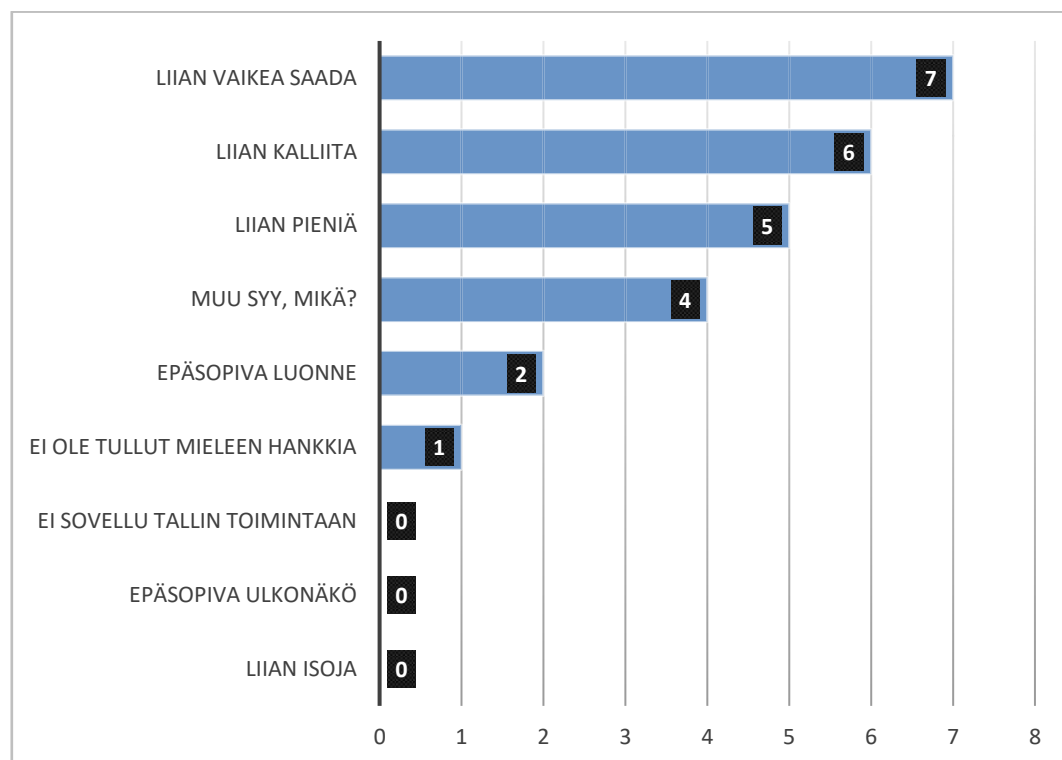

Kuva 11. Tallien opetushevosten rotujakauma. Suomenhevoset pitivät rotuna kärkeisijaa talliyrittäjien opetushevosissa.

6.1.2 Suomenpienhevosen hankkimista jarruttavat syyt

Mikäli kysymyksessä ”Minkä rotuisia hevosia ja/tai poneja tallilla on opetuskäytössä?” ei valinnut suomenpienhevosta, siirtyi vastaaja lomakkeelle, jossa kysyttiin syitä tähän. Suomenpienhevosta ei löytynyt yhteensä 12:n vastaajan tallista.

Kolmeksi suurimmaksi syyksi vastaajat ilmoittivat suomenpienhevosten vaikean saatavuuden, liian kalliin hinnan, sekä liian pienen koon (kuva 12). Kaksi vastaajaa piti myös luonnetta epäsovivana ajateltuun käyttöön. ”Muu syy, mikä?” -kohdassa yksi vastaaja kertoi, ettei hintalaatusuhteeltaan sopivaa pienhevosta ole osunut toistaiseksi kohdalle. Lisäksi yksi vastaaja ilmoitti, ettei tällä hetkellä ole tarvetta uusille hevosille ja yksi ettei ole tullut mieleen hankkia juuri pienhevosta. Liian suuri koko ei ollut kenellekään hankkimisen estävä tekijä, mistä voidaan päätellä, että ainakin kyselyyn vastanneilla talliyrittäjillä on tarvetta lähinnä isokokoisille hevosille. Tätä tukee myös kolmen kärjessä oleva liian pieni koko syynä hankkimattomuudelle. Tulos on odotettu, sillä suurin osa ratsastuksen harrastajista Suomessa on aikuisia (Hippolis ym. 2018). Kukaan vastaajista ei myöskään valinnut vaihtoehtoa ”ei sovellu tallin toimintaan”, joten suomenpienhevosta pidetään todennäköisesti kuitenkin varteenotettavana opetushevostavaihtoehtona.

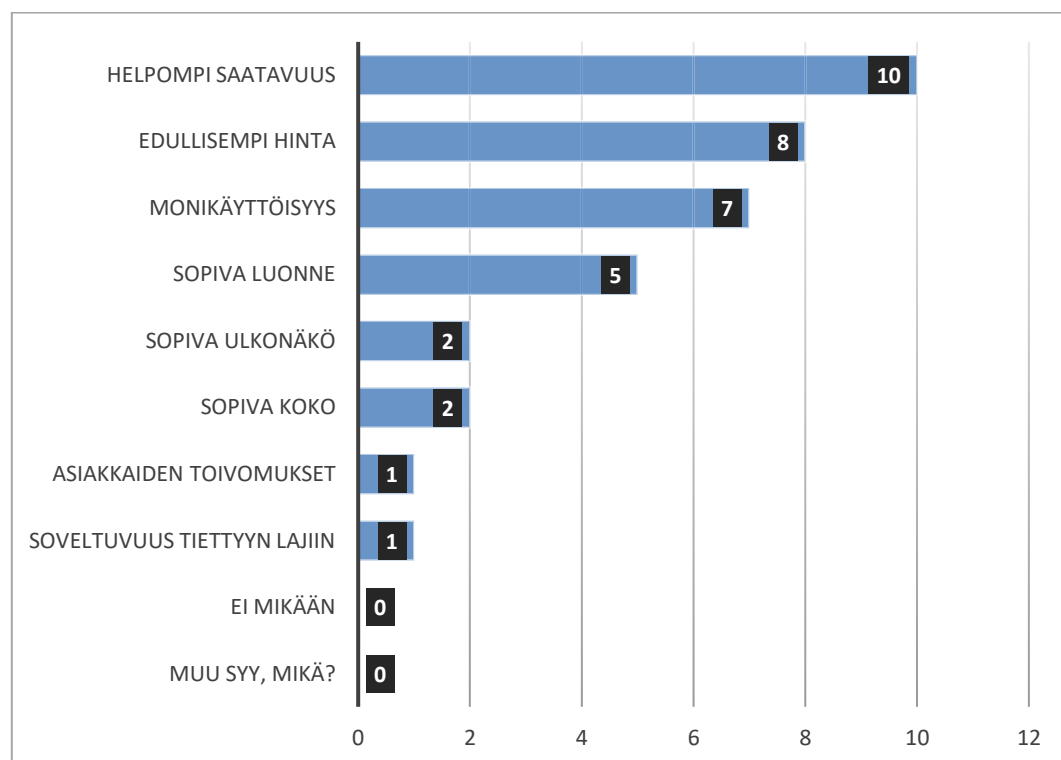

Kuva 12. Talliyrittäjien syitä sille, miksi suomenpienhevosia ei ole hankittu opetuskäyttöön.

Monivalintakysymystä seurasi avoin vastauskenttä, johon vastaaja sai halutessaan perustella laajemmin, miksi ei ollut hankkinut suomenpienhevosta opetuskäyttöön. Avoimissa vastauksissa nousivat esille erityisesti hinta-laatusuhteen aiheuttamat ongelmat, sekä epäsopiivat luonneominaisuudet. Hinta-laatusuhteen osalta vastaajat kertoivat erityisesti koulutusominaisuuksiltaan sopivien yksilöiden löytämisen sopivalla hinnalla olevan hankalaa. Hintaan liittyvissä vastauksissa nostettiin esille myös muiden rotujen, kuten puoliveristen ja risteytysponien edullisuus suhteessa suomenpienhevoseen. Osa vastaajista painotti hinnan sijaan myös pelkkiä laatuominaisuuksia, kuten hevosen luonnetta ja terveyttä. Luonneominaisuuksien osalta suomenpienhevosten todettiin olevan liian säpäköitä ja levottomia, sekä turhan vahvoja ja meneviä lapsille. Näiden ominaisuuksien katsottiin johtuvan jalostuksesta. Kolmelle kymmenestä vastaajasta opetushevosen rodulla ei ollut väliä, vaan enemmän ratkaisivat hevosen muut ominaisuudet. Kaksi vastaajaa toi tässä kohtaa esille myös rakenneominaisuudet; he pitivät suomen(pien)hevosia etupainoisina ja liian raskarakenteisina. Useassa vastauksessa vastaajat tuntuivat niputtavan suomenhevosen ja suomenpienhevosen yhteen, ja yksi vastaajista kertoikin myöhemmässä kysymyksessä, ettei tee eroa jalostussuuntien välille. Kaksi vastaajaa ilmaisi halunsa hankkia tulevaisuudessa nimenomaan suomenpienhevosen, jos vaan kaikin puolin sopiva yksilö osuu kohdalle sopivaan hintaan.

6.1.3 Hyväluonteisille hevosille hyvällä hinta-laatusuhteella on kysyntää

Seuraavassa kohdassa kysyttiin, mikä lisäisi vastaajien kiinnostusta suomenpienhevosen hankkimiseen. Suurimmiksi tekijöiksi valittiin helpompi saatavuus ja edullisempi hinta (kuva 13), mikä on hyvin linjassa aiemman, hankkimattomuuden syitä kartoittavan monivalintakysymyksen vastausten kanssa. Monikäyttöisyyttä, joka itseasiassa on yksi suomenhevosen tunnusmerkeistä, toivoi seitsemän 12:sta vastaajasta. Myös sopivia luonneominaisuuksia toivottiin, mikä tukee erityisesti edellisen avoimen kentän vastauksia. Yksi vastaajista oli valmis kuuntelemaan asiakkaiden toivomuksia hevosvalinnassaan. Yksikään vastaajista ei valinnut kohtaa ”ei mikään”.

Kuva 13. Tekijöitä, jotka lisäisivät talliyrittäjien mielenkiintoa hankkia suomenpienhevosia.

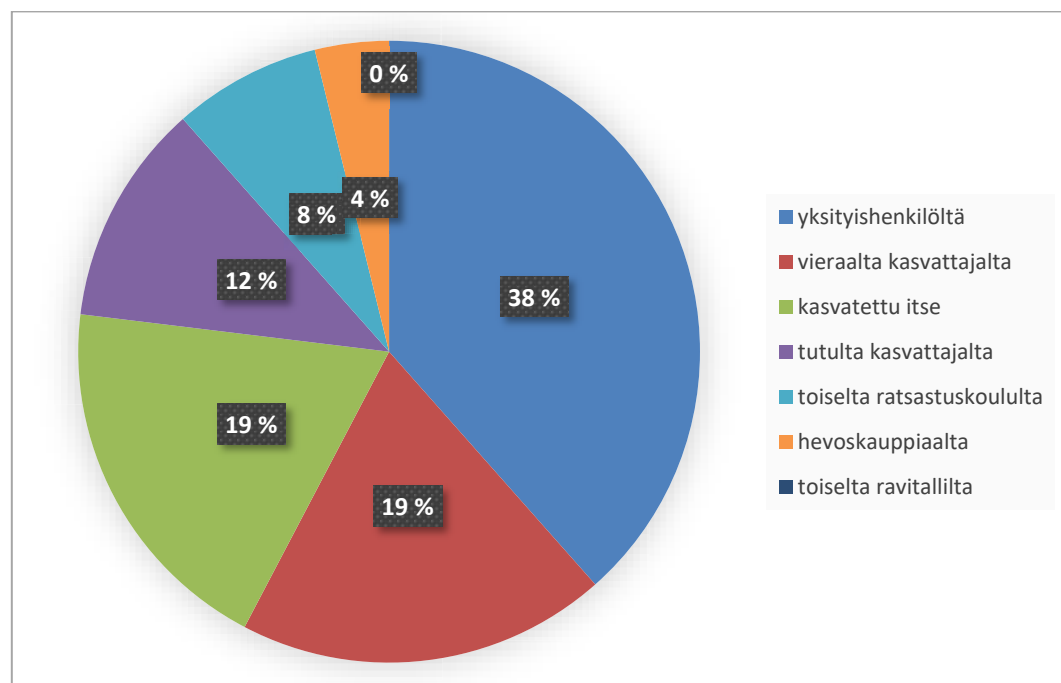
Myös tämän monivalintakysymyksen jälkeen tuli avoin vastauskenttä, johon vastaajat saivat halutessaan perustella laajemmin tekijöitä, jotka lisäisivät heidän mielenkiintoaan suomenpienhevosia kohtaan. Tähän kenttään vastasi neljä vastaajaa, joista kahden kohdalla edullisemmän tai sopivamman hinnan voisi tulkita lisäävän kiinnostusta pienhevosen hankintaan. Toinen näistä vastaajista kirjoitti, että voisi ostaa suomenpienhevosen, jos sen saisi eestinhevosen hinnalla. Luonneominaisuuksia kuvaili kolme vastaajaa, ja kiinnostavana pidettiin hyvää, tasaista ja mutkatonta luonnetta. Muina kiinnostusta lisäävinä ominaisuuksina mainittiin kevyempi kaula, kolme hyvää askellajia, terveys, kestävyys, pitkäikäisyys, sekä soveltuvuus niin ajoon kuin ratsastukseenkin. Näistä erityisesti kestävyyttä, pitkäikäisyyttä ja monikäyttöisyyttä pidetään

suomenhevosen rotuominaisuuksina (Suomen Hippos ry 2016a). Yksi vastaajista ilmaisi myös ymmärryksensä kasvattajia kohtaan, ja mainitsi, ettei hevosia ole taloudellisesti kannattavaa kasvattaa varten opetuskäyttöön.

6.1.4 Yksityishenkilöiltä ratsastuskouluihin

Jos vastaaja valitsi monivalintakysymyksessä ”Minkä rotuisia hevosia ja/tai poneja tallilla on opetuskäytössä?” suomenpienhevosen, hänet siirrettiin tähän kysymykseen, jossa haluttiin kartoittaa mistä pienhevosta yleensä hankitaan opetushevosiksi. Suomenpienhevonen löytyi yhteensä 16 vastaajan tallista.

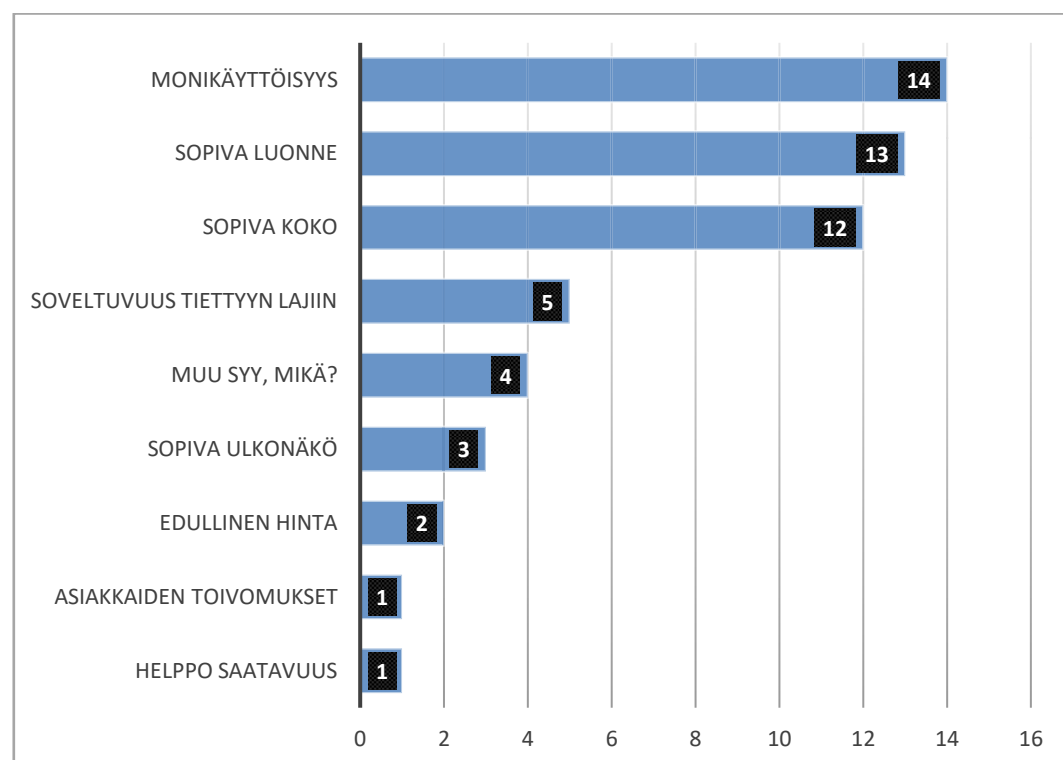
Kysyttäessä miltä taholta vastaajat olivat hankkineet suomenpienhevosta, heidän oli mahdollista valita useampi vaihtoehto, jolloin valintoja tuli yhteensä 26. Kaaviossa (kuva 14) nähdään, kuinka pienhevosien hankinta jakautui eri tahoille. Vastaajista 10 oli hankkinut pienhevosta yksityishenkilöiltä ja 13 suoraan kasvattajalta tai kasvattanut itse. ”Muualla, mistä?”-kohtaan oli vastannut yksi henkilö, joka kertoi hevosensa tai hevostensa tulleen hevoskauppiaalta. Kukaan tähän kyselyyn vastaajista ei ollut hankkinut pienhevosta toiselta ravitallilta, vaikka luulisi, että niitä siirtyy helposti opetuskäyttöön raviurheilun ylijäämänä. Toisaalta yksityishenkilöt saattavat tietysti sisältää myös ravihevosten omistajia.

Kuva 14. Tahoja, joilta talliyrittäjät olivat hankkineet suomenpienhevosta. Vastaajien oli mahdollista valita kysymyksessä useampi eri taho.

6.1.5 Pienhevosissa kiehtoo monikäyttöisyys, sekä sopiva luonne ja koko

Suomenpienhevosia opetuksessa käyttäviltä haluttiin myös kysyä syitä hevosvalintaansa. Kärkikolmikkoon oli valittu pienhevosen monikäyttöisyys, sopiva luonne ja sopiva koko (kuva 15). Vähiten oli vastattu syynä hankintaan olleen edullinen hinta tai helppo saatavuus. ”Muu syy, mikä?”-kohdan valitsi neljä vastaajaa, jotka luettelivat syiksi muun muassa hevosen taustan, sopivan hinta-laatusuhteen, tasaiset liikkeet, sekä halun tukea kotimaista rotua. ”Itse kasvatetusta saa tehdä mieleisensä”, kirjoitti yksi vastaaja, joka oli kasvattanut opetuspienhevosensa itse.

Kuva 15. Tekijät, jotka ovat vaikuttaneet talliyrittäjien haluun hankkia juuri suomenpienhevon.

6.1.6 Tuontihevokset ajavat pienhevosen ohi hinnassa ja saatavuudessa

Talliyrittäjien kyselyn lopussa oli vielä avoin vastauskenttä, johon vastaajat saivat kirjoittaa vapaasti mietteitä suomenpienhevosen soveltuvuudesta ratsastuskouluun, sekä jalostussuunnasta yleensä. Kenttään oli vastannut yhteensä neljä vastaajaa, joista kahdella oli opetuskäytössä suomenpienhevosia ja kahdella ei. Molemmat pienhevosia omistavat ovat olleet niihin tyytyväisiä ja kehuvat niiden sopivaa kokoa, hyvää luonnetta ja tasaisia liikkeitä. Toinen näistä vastaajista kuitenkin mainitsee myös liiallisen reippauden ja kalliin hinnan. Niistä vastaajista, joilla ei ollut tallissaan pienhevosia, toinen ei tee eroa suomenhevosen ja pienhevosen välillä. Hän kertoo poniroitujen ajavan helposti suomen-

hevosen ohitse saatavuuden ja hinnan osalta, ja toivoisi suomenhevo-
sille kevyempää etuosaa. Toisen vastaajan mielestä jalostuksessa kiin-
nitetään nykyisin liian vähän huomiota luonteeseen ja terveyteen, ja
hän toivoisi, että jalostustavoitteet painottaisivat enemmän monipuo-
lisuutta ja hyviä käyttöomaisuuksia. Hän mainitsee myös suomenhe-
vosten korkeat sukusiitosprosentit.

Kyselytutkimuksen lopussa oli myös palautelomake, josta kirposi vielä
muutamia mielenkiintoisia, aiheeseen liittyviä vastauksia. Keskisuuren
ratsastuskoulun omistaja kertoo, että tukisi mielellään lähialueiden
kasvattajia, mutta Suomessa tuotettujen hevosten hinnat nousevat vä-
kisinkin yli ratsastuskoulun kipurajan. Samoilla linjoilla on myös sosiaa-
lipedagogista hevostoimintaa harjoittava toiminimiyrittäjä, joka mai-
nitsee haasteeksi esimerkiksi erittäin edulliset virolaiset tuontihevokset.
Hänen mielikuvansa suomenpienhevosista on, että suuri osa niistä on
säpäköitä kilpahevostyyppisiä ratsuja, kun hän taas kaipaisi toimin-
taansa laiskanpulskeampaa ja tasaista hevosta. Luonteeseen kiinnittää
vastauksessaan huomiota myös toinen yrittäjä, joka kirjoittaa, että
eräs tallin suomenpienhevonen on ollut ratsastuskoulun kaikkien aiko-
jen suosituin tuntiratsu. Yrittäjä kertoo, että heillä olisi halua käyttää
suomenhevosia ja suomenpienhevosia enemmänkin opetuskäytössä,
mutta hevositysilön sopivuus on kuitenkin ollut rotua tärkeämpää. Hän
kertookin, että valitettavan moni suomenhevonen on ollut liian kuuma
ja herkkä ratsastuskoulukäyttöön, ja ehdottaa, että erityisesti pienhe-
vosjalostuksessa keskityttäisiin ensisijaisesti kaikille sopivaan luontee-
seen ja terveyteen, ja vasta sen jälkeen suoritusomaisuuksiin. Hänen
mukaansa myös varmoja ja turvallisia työhevossuunnan yksilöitä voi-
taisiin käyttää jalostuksessa enemmän.

Suomenpienhevosia omistava suuren ratsastuskoulun yrittäjä kertoo
parin muun vastaajan tavoin, että terveet ja koulutustasoltaan vähin-
tään Helppo B/A ja 80-90 cm suomenhevoset ovat todella kalliita tun-
tikäyttöön ostettaviksi. Hän jatkaa, ettei 6 000-10 000 € ole edullinen
opetushevosen hinta. Eri nettimyyntipalstoilta koostetun pikaotannan
perusteella myynnissä on paljon 1-3 -vuotiaita suomenpienhevosia
hintahaarukalla 2500-3500 €. Vanhempia hevosia on tarjolla vähem-
män, ja niiden hinnat ovat 5000 € ylöspäin. Esimerkkeinä vähän ratsas-
tetun entisen ravihevosen hintapyynti oli 5000 € ja koulutetun He
A/60-70 cm -tasaisen ruunan hinta oli 6500 €. Samanlaisella tarkaste-
lulla eestinhevosista huomaa heti, että ratsastusikäisiä hevosia on huo-
mattavasti enemmän tarjolla, niin Suomessa kuin Virossakin. Virossa
hinnat vaihtelevat hevosen iän ja koulutustason mukaan 2000 € ja
4000 € välillä. Suomessa hinnat olivat jonkin verran korkeammat, 6-
vuotiaiden, noin Helppo B-tasoisten hevosten hinta oli suurimmillaan
5000 €.

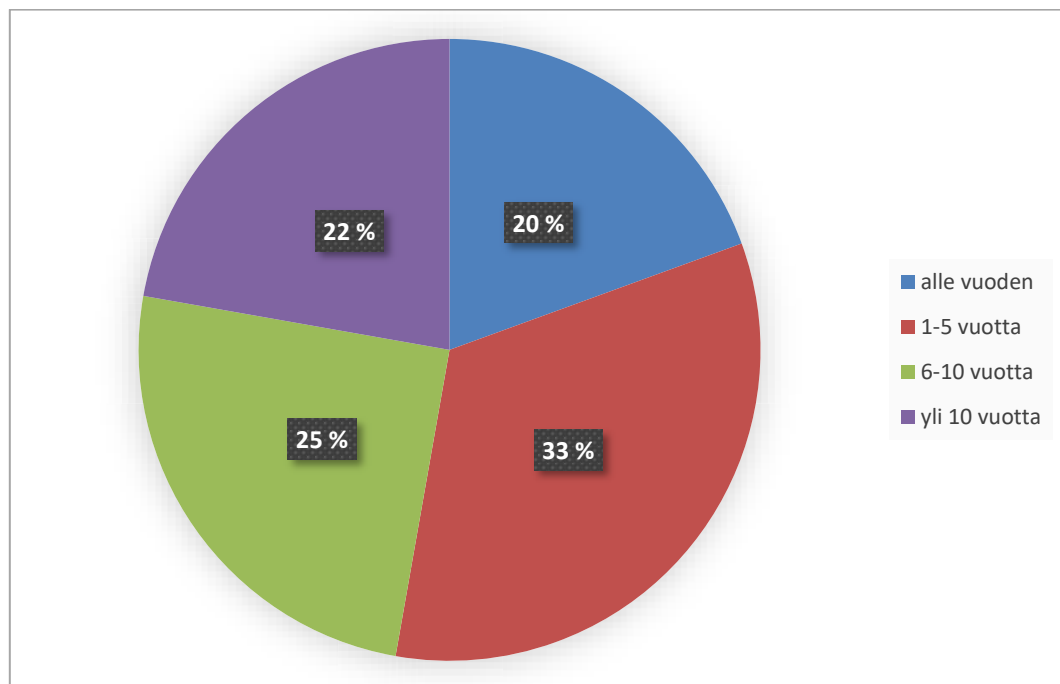
6.2 Asiakastoimintaa tarjoavien tallien asiakkaat

Selvä enemmistö kyselyyn vastanneista oli asiakastoimintaa tarjoavien tallien asiakkaita. Tähän osioon vastauksia tuli yhteensä 72, mikä ei toki kata läheskään kaikkia Suomen 160 000 ratsastuksen harrastajaa, mutta on mielestäni ihan hyvä vastaajamäärä. Asiakasosion piti olla alun perin vain pieni lisä varsinaisesti kasvattajien ja talliyrittäjien väliin kyselyyn, mutta osio osoittautuikin ajateltua hyödyllisemmäksi, erityisesti avointen vastauskenttien osalta. Vastauksia tuli hyvin eri maakunnista, eniten Uudeltamaalta. Koko kyselystä poisjääneiden maakuntien lisäksi yhtäkään asiakasvastausta ei saatu Keski-Pohjanmaalta. Yhteensä vastaajia saatiin 15 eri maakunnasta, mikä oli eniten kaikista vastauskategorioista.

6.2.1 Taustatiedot

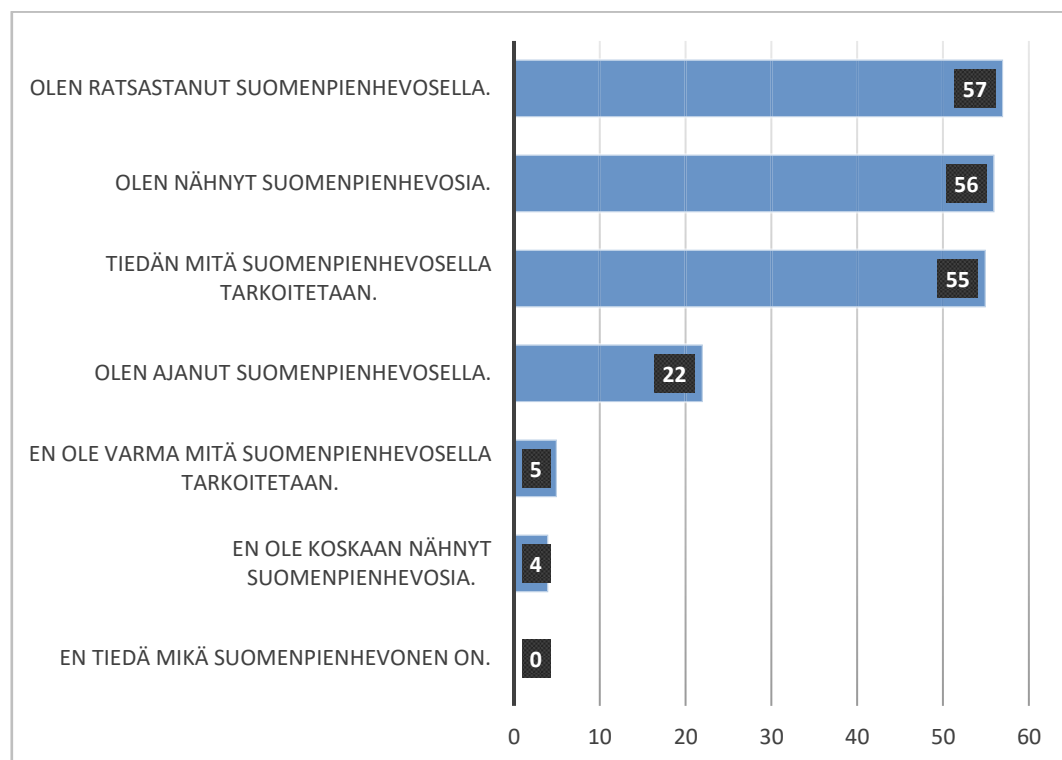
Taustatietoina asiakkailta kysyttiin, kauanko he ovat käyneet nykyisessä harrastuspaikassaan, sekä kartoitettiin vastaajien suomenpienhevostietämystä.

Asiakkaiden vastaukset käyntivuosistaan nykyisessä harrastuspaikassa jakoutuivat melko lailla tasan (kuva 16). Yli 80 % vastaajista oli kuitenkin käynyt harrastuspaikassaan yli vuoden, eli vasta-aloittaneita oli melko vähän. Suurin osa vastaajista oli käynyt tallillaan 1-5 vuotta ja yli 10 vuotta käyneitä oli neljännes vastaajista. Jälkikäteen ajateltuna kysymyksen olisi voinut myös asetella koskemaan harrastusvuosia kokonaisuudessaan, tai tehdä oman kysymyksen koskien tätä. Toisaalta nykyistä harrastuspaikkaa kuvaavalla kysymyksellä saadaan paremmin kartoitettua yksittäisten tallien suomenpienhevostilannetta asiakkaiden kautta.

Kuva 16. Asiakkuusvuodet nykyisessä harrastuspaikassa.

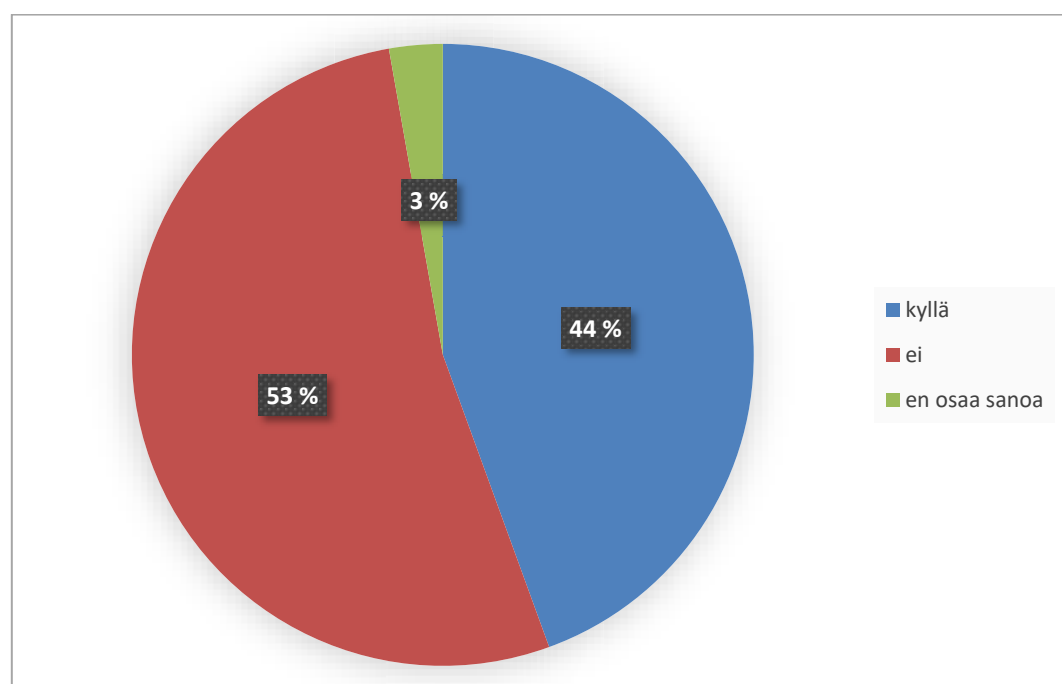
Suurin osa vastaajista, yli 70 %, tiesi mitä suomenpienhevosella tarkoitetaan ja erikoista kyllä, lähes 80 % kertoi ratsastaneensa niillä tai ainakin nähneensä niitä (kuva 17). Tulosta selittää osittain se, että suomenpienhevosia nähneistä 56:sta vastaajasta 3 ei ollut varma, mitä suomenpienhevosella tarkoitetaan. Pienhevosella ratsastaneista osa ei myöskään ollut valinnut kohtaa "Olen nähnyt suomenpienhevosia", josta päätellen kysymystä ei ole ehkä ymmärretty oikein monivalintakysymykseksi. Vastauksista päätellen jalostussuunta oli kuitenkin suurimmalle osalle vastaajista hyvinkin tuttu, sillä yhteensä vain 5 vastaajaa ei ollut varma mitä suomenpienhevosella tarkoitetaan ja 4 ei ollut koskaan nähnyt pienhevosia. Kukaan vastaajista ei myöskään valinnut kohtaa "En tiedä mikä suomenpienhevonen on."

Kuva 17. Asiakkaiden tietämys ja tausta suomenpienhevosesta.

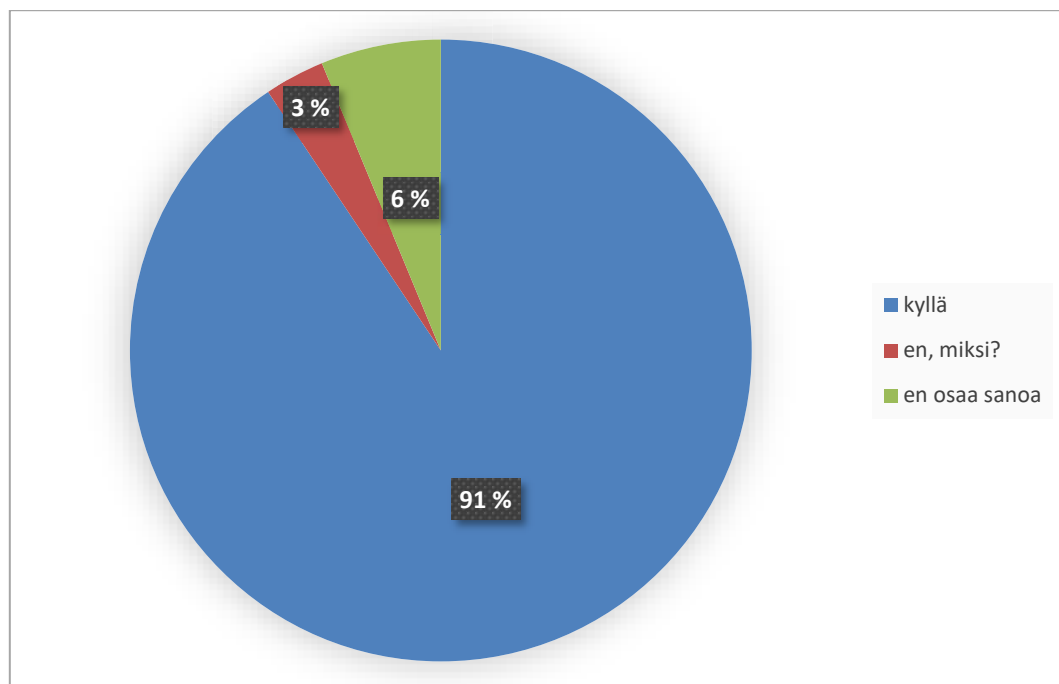
6.2.2 Asiakkaat tyytyväisiä opetuskäytössä oleviin suomenpienhevoisiin

Seuraavaksi tallien asiakkailta kysyttiin, oliko heidän harrastuspaikassaan suomenpienhevosia. Vastaukset jakoutuivat tässä kohtaa aika lailla tasan, ja vain pieni enemmistö ilmoitti, ettei suomenpienhevosia heidän talliltaan löydy (kuva 18). Edellistä kysymystä tukien kaksi vastaajaa ei ollut varmoja, oliko heidän harrastuspaikassaan pienhevosia.

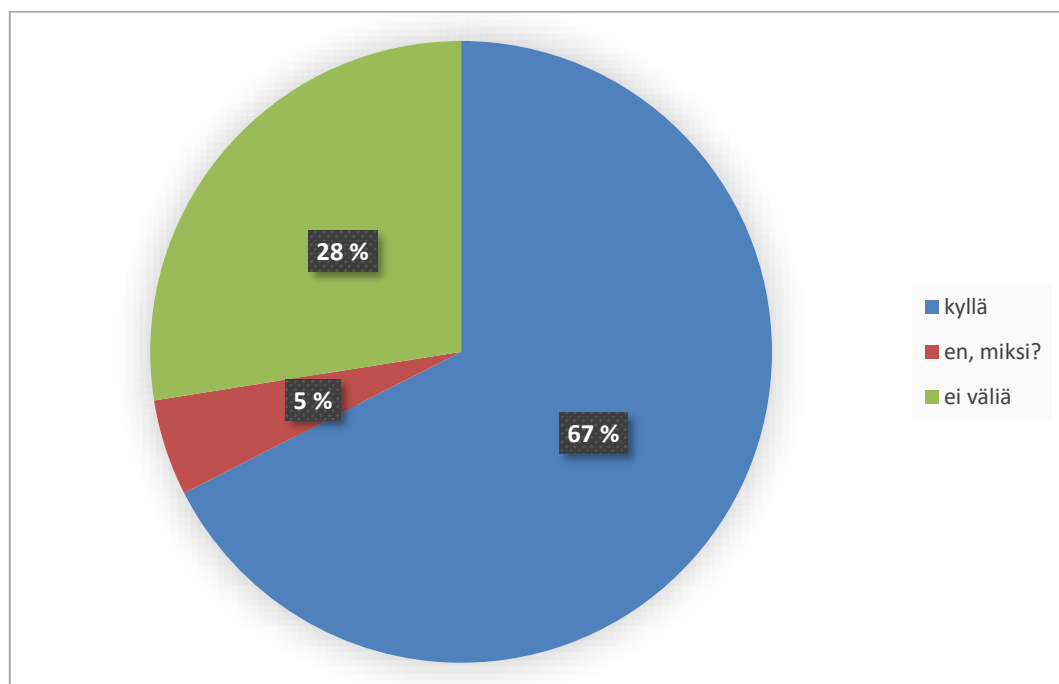
Kuva 18. Oliko asiakkaiden harrastuspaikoissa opetuskäytössä suomenpienhevosia.

Niiltä 32 vastaajalta, joiden harrastuspaikassa oli suomenpienhevosia, kysyttiin seuraavaksi, olivatko he olleet hevosiin tyytyväisiä. Tähän vastasivat myöntävästi lähes kaikki (kuva 19). Vain yksi vastaaja vastasi kieltävästi, mutta hänenkin perusteenaan oli, ettei ollut itse mennyt tallin pienhevosilla, mutta muuten ne olivat olleet pidettyjä.

Kuva 19. Ovatko asiakkaat olleet tyytyväisiä harrastuspaikan pienhevoisiin.

Vastaajista 40 oli kertonut, ettei heidän harrastuspaikassaan ollut suomenpienhevosia, tai he eivät olleet siitä varmoja. Näiltä vastaajilta kysyttiin seuraavaksi, toivoisivatko he pienhevosia opetuskäyttöön, johon enemmistö, eli vajaa 70 % vastasi myöntävästi (kuva 20). Kieltävästi vastasi vain kaksi vastaajaa perusteenaan se, että he haluavat kokonsa tai muiden seikkojen perusteella ratsastaa isommilla hevosilla. Lopuilla taas ei ollut väliä hankittaisiinko pienhevosia vai ei.

Kuva 20. Toivoisivatko asiakkaat pienhevosta harrastuspaikkaansa.

Ne vastaajat joiden harrastuspaikasta ei löytynyt pienhevosta, tai he eivät tienneet oliko tallilla pienhevosta, saivat vielä vapaasti perustella miksi toivoisivat tai eivät toivoisi niitä. Tähän kysymykseen vastasi yhteensä 14 vastaajaa 40:stä. Kommentit olivat pääosin positiivisia tai neutraaleja.

Ainoa negatiivinen kommentti koski pienhevosten hinta-laatusuhdetta. Kommentin kirjoittaja kertoo ymmärtävänsä talliyrittäjiä, jotka jättävät pienhevosen hinnan ja saatavuuden vuoksi hankkimatta. Hän mainitsee, että isomman hevosen käyttö on suomenpienhevosta laajempaa, mikä liittyy luultavasti tässä tapauksessa hevosen kokoon. Vastaaja näkee pienhevosen kuitenkin mahdollisena vaihtoehtona muille poniroduille pikkuluokkiin. Jalostuksen myötä parhaimmat pienhevosityksilöt kilpailevat kuitenkin kouluratsastuksella tasolla Helppo A ja esteillä jopa 110 cm luokissa, eli poniluokkien lisäksi pienhevosesta voisi saada haastajan isommillekin hevosille (Ticklén 2013, 39).

Suomenhevonen on upea hevosrotu ja haaveilen sellaisen vielä joskus omistavani, mutta pienehkönä ihmisenä aristelen tämän suurta kokoa. Suomenpienhevonen olisi juuri sopivan kokoinen ja silti siinä olisi mukana ne suomenhevosen ihanat ominaisuudet. Näitä haluaisi näkyvän enemmän ratsastustoinnassa.

Asiakas, Uusimaa

Muissa kommentteissa tuli paljon esille pienhevosen soveltuvuus niin lasten kuin pienikokoisten aikuistenkin ratsuksi. Pienhevosen kokoa keuhuttiin muutenkin ja sitä pidettiin hyvänä vaihtoehtona esimerkiksi

aloittelijoille, jotka saivat ison hevosen tuntua, mutta sopivan kokoisella hevosella. Yksi vastaaja ei ollut varma, tarkoitettiinko suomenpienhevosella vain kyseiselle jalostussuunnalle arvosteltuja yksilöitä. Hän kertoi käyttöä olevan kilpailukäyttöönkin kapasiteetiltaan riittäväälle, ponikokoiselle suomenhevoselle, jolla myös pienet aikuiset voivat ratsastaa. Suomenpienhevosta hän kuitenkin kuvaili liian ponimaisiksi. Mielikuvasta päätellen suomenhevosen eri jalostussuunnat ja niiden merkitys eivät ole vielä kaikille tuttuja. Jalostusohjesäännön mukaan pienhevosiksi lasketaan sellainen suomenhevonen, jonka säkä- ja lautaskorkeus ovat korkeintaan 148 cm (Suomen Hippos ry 2016a). On totta, että Suomessa on paljon ponikokoisia hevosia, joita ei ole varsinaisesti merkitty mihinkään jalostussuuntaan. Säkäkorkeutensa mukaan ne kuitenkin luokitellaan yleisesti suomenpienhevosiksi.

6.2.3 Tallien asiakkailta positiivisia ajatuksia pienhevosista

Lopuksi tallien asiakkaille esitettiin vielä vapaavalintainen vastauskenttä, jossa he saivat kertoa vapaasti ajatuksiaan ja kokemuksiaan suomenpienhevosista. Tähän kysymykseen vastasi 72:sta vastaajasta 6. Suurimmalla osalla asiakkaista oli positiivisia mielikuvia pienhevosista ja moni toivoisi niitä näkyvän enemmän esimerkiksi ratsastuskoulutoiminnassa.

Ainoa negatiivinen kommentti liittyi puutteelliseen koulutustasoon ja kommentin antajan mielestä jotkut kasvattajat jalostavat tärkeimpänä ominaisuutena väriä muiden ominaisuuksien sijaan. Suomenpienhevosissa erikoisvärit ovat kyllä hyvin esillä, mutta toisaalta katsoisin, että myös hevosrotujen värikkyys on säilytyksen arvoinen, monimuotoisuutta lisäävä ominaisuus. Tietenkään värijalostusta ei saa tehdä eläimen hyvinvoinnin kustannuksella ja monipuolisten käyttöominaisuuksien tulisi mielestäni yhä olla suomenhevosjalostuksen perusta. Oletan kuitenkin, että myös erikoisvärejä vaalivat kasvattajat noudattavat pääsääntöisesti suomenhevosen jalostusohjesääntöä, johon nämä asiat on kirjattu. (Suomen Hippos ry 2016a.)

Positiivisissa kommentteissa keuhuttiin muun muassa suomenpienhevosen luonnetta ja käyttöominaisuuksia, ja tuotiin esille soveltuvuus niin aikuisten kuin lastenkin ratsuksi. Yksi vastaaja kertoi pienhevosien olevan poneja parempia alkeisratsuja niiden rauhallisemman luonteen ja tasaisempien askellajien vuoksi. Eräs taas kehuu pienhevosta jopa isokokoista suomenhevosta reippaammiksi ja yritteliäämmiksi.

Jalostussuunnan harvinaisuudesta oltiin huolissaan ja yksi vastaaja toi esille pienhevosen kilpailukyvyyn esimerkiksi islanninhevosta vastaan. Hänen mukaansa suomenpienhevonen on iso valttikortti, jota ei vain ole osattu valjastaa kotimaassa tai viennin osalta oikein. Tämä vastaaja ehdottaa, että jalostamalla pienhevosen luonnetta säyseäm-

mäksi, saataisiin esimerkiksi islanninhevosen veroisia, turvallisia käyttöhevosia vaelluksille. Yksi vastaaja kiteyttää kommentissaan hyvin erään keskeisen aiheeseen liittyvän kysymyksen: ”Mahdollisuuksia (pienhevosessa) on paljon, mutta miten kiteyttää se olennaisin lyhyesti markkinointitarkoituksiin?”

6.3 Hevosalan oppilaitokset

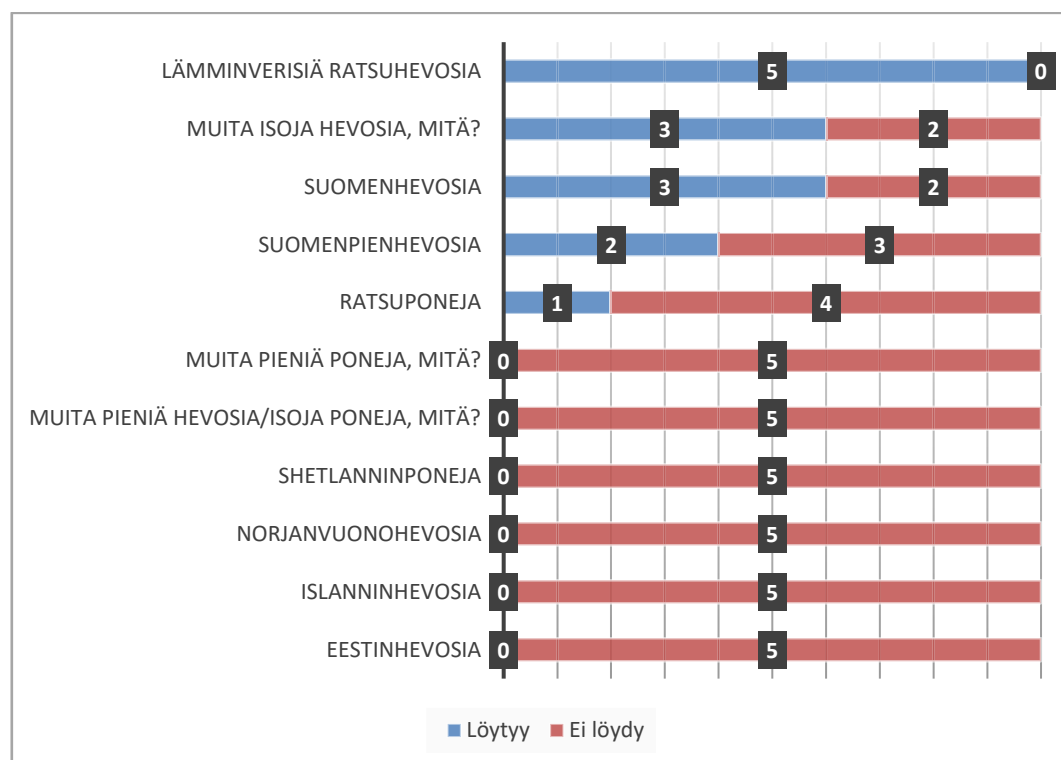
Hevosalan oppilaitoksilta tuli odotetusti kaikkein vähiten vastauksia, sillä oletuksena oli, että jokaiselta oppilaitokselta vastaisi yksi edustaja. Myös useamman saman oppilaitoksen edustajan oli kuitenkin täysin mahdollista vastata kyselyyn. Kyselytutkimus lähetettiin erikseen sähköpostitse kahdeksalle hevosalan oppilaitokselle, joissa oli mahdollista suorittaa vähintään hevostalouden ammatillinen perustutkinto, ja joissa oppilailla oli hevosia opetuskäytössä. Vastaajia tähän osioon saatiin lopulta yhteensä viideltä oppilaitoksen edustajalta. Vastaajien paikkakuntia ei tässä tapauksessa eritellä tunnistamattomuuden säilyttämiseksi, mutta vastauksia saatiin vain kolmesta eri maakunnasta, josta voidaan päätellä vastauksia tulleen yhteensä kolmelta oppilaitokselta kahdeksasta. Yhdestä maakunnasta tuli kolme vastausta, mikä vääristää osaa monivalintakysymyksistä. Näiden seikkojen vuoksi tämän vastausosion tuloksia ei voida pitää kovin kattavana tai luotettavana otantana suomenpienhevosen tilanteesta kaikissa Suomen hevosalan oppilaitoksissa. Tulosten voidaan kuitenkin katsoa täydentävän talliyrittäjien osiota, sillä kysymykset olivat molemmissa kyselypaleteissa hyvin samanlaiset. Luotettavimpina tuloksina voidaan pitää avoimia kenttiä ja suomenpienhevosen ominaisuuksiin liittyviä kysymyksiä, joissa vastaajan oma mielipide painaa enemmän.

6.3.1 Taustatiedot

Hevosalan oppilaitokset lisättiin mukaan vasta kyselyn suunnittelun loppuvaiheessa. Tutkimuksessa haluttiin keskittyä erityisesti varsinaisiin talliyrittäjiin, joten oppilaitoksilta ei kysytty sen enempää taustatietoja. Oppilaitosten kyselypohja mukaili talliyrittäjien pohjaa ja ainoana taustakysymyksenä tiedusteltiin monivalintakysymyksellä oppilaitosten opetushevosten rotujakaumaa.

Kaikki vastanneet oppilaitosten edustajat kertoivat oppilaitoksessaan olevan opetuskäytössä lämminverisiä ratsuhevosia (kuva 21). Seuraavat sijat jakoivat suomenhevoset ja suomenpienhevoset. Yksi vastaaja oli ilmoittanut oppilaitoksessaan olevan myös ratsuponeja. Kolme vastaajaa valitsi kohdan ” muita isoja hevosia, mitä?”, johon lueteltiin roduiksi irlannincob, lämminverinen ravihevonen ja liettualainen kylmäverinen. Varsinaisia pienhevosien kilpailjarotuja ei siis kyselyyn vastanneilta oppilaitoksilta löytynyt, paitsi tietysti jossain määrin isommat

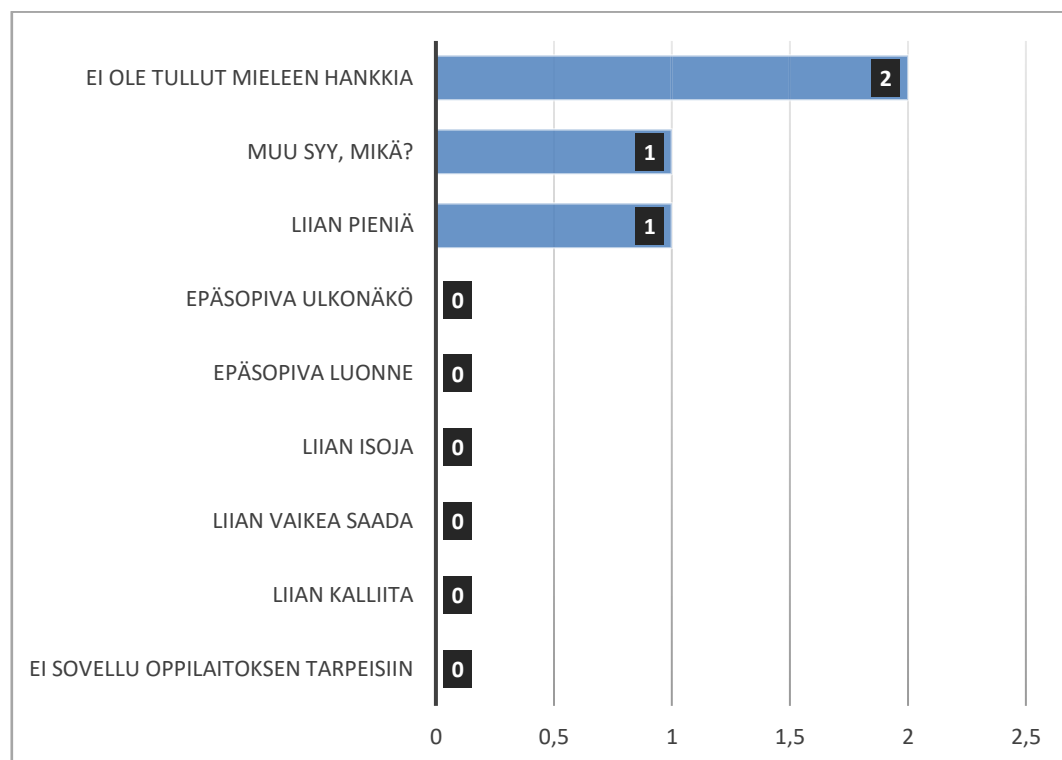
suomenhevokset. Kysymykseen vastasi kolme oppilaitoksen edustajaa samalta paikkakunnalta, mikä vääristää tilastoa.

Kuva 21. Oppilaitosten opetushevosten rotujakauma. Viiden kyselyyn osallistuneen oppilaitoksen edustajan mukaan opetushevosrotujen kärkisijaa pitivät lämminveriset ratsuhevoset.

6.3.2 Suomenpienhevosten hankkiminen ei ole tullut mieleen

Talliyrityksille suunnatun osion tavoin myös oppilaitosten osion vastaajat jaettiin kahdelle kyselylomakkeelle sen mukaan, oliko heillä opetuskäytössään suomenpienhevosta vai ei. Kolme vastaajaa ilmoitti, ettei heidän käytössään ole pienhevosta ja suurin syy niiden hankkimattomuudelle oli, ettei asia yksinkertaisesti ollut tullut mieleen (kuva 22). Yksi vastaaja mainitsi niiden olevan myös liian pieniä. ”Muu syy, mikä?”-kohtaan oli vastattu, ettei pienhevosta ole sattunut asiakkaaksi, mikä jäi tarkoitukseltaan hieman epäselväksi. Ehkä tässä tarkoitettiin, ettei kohdalle ole sattunut sopivaa pienhevosta, mihin kyseinen vastaaja viittaa seuraavassa avoimessa vastauskentässä. Kohdassa on voitu myös tarkoittaa oppilaitoksille esimerkiksi ratsutukseen tai muuhun koulutukseen tuotuja hevosia, jotka ovat mahdollisesti myös oppilaiden opetusikäisiä.

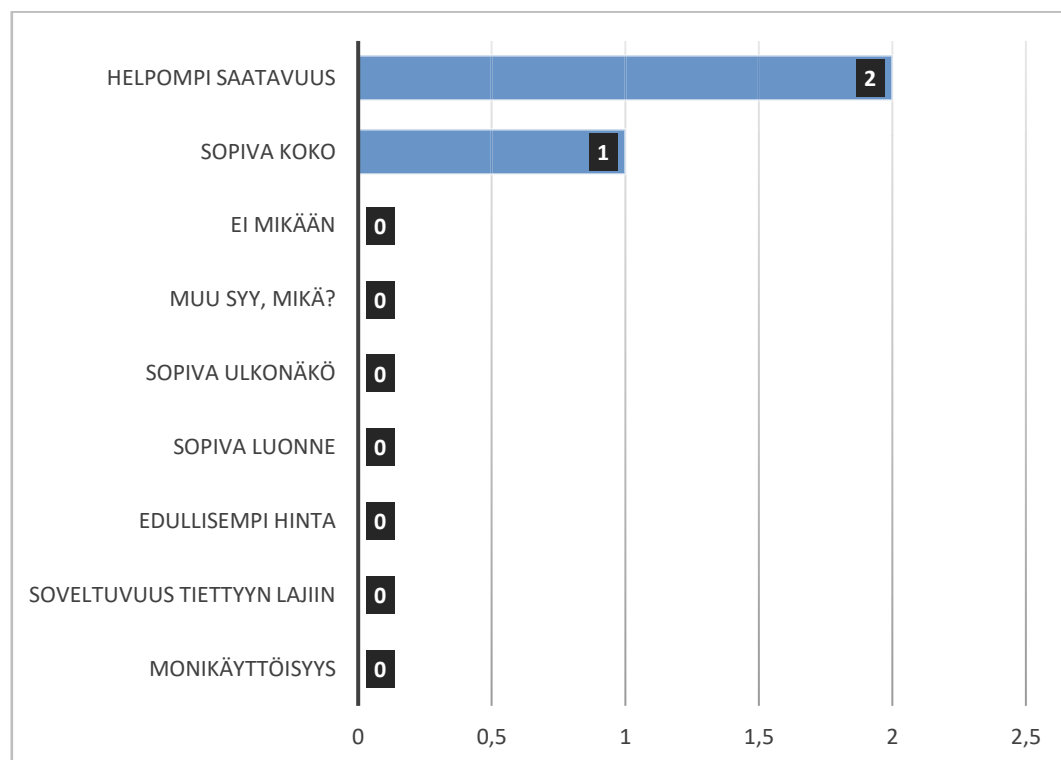

Kuva 22. Syitä, miksi oppilaitokset eivät ole päätyneet hankkimaan suomenpienhevosia opetuskäyttöön.

Seuraavaksi vastaajia kehoitettiin halutessaan vielä perustelemaan laajemmin syitä, miksi oppilaitoksen tarpeisiin ei ole hankittu pienhevosia. Tähän tuli vain yksi vastaus, jossa kerrottiin käyttöä ja soveltuvuutta monenlaiseen opetuskäyttöön pienhevoselle kyllä olevan, mutta ettei sopivaa yksilöä vain ole sattunut vielä kohdalle. Samankaltaisia vastauksia kysymykseen tuli myös talliyrittäjiltä heidän omassa vastausosiossaan.

6.3.3 Pienhevosia helpommin oppilaitosten saataville

Niiltä oppilaitosten edustajilta, jotka olivat kertoneet, ettei heidän oppilaitoksestaan löydy suomenpienhevosia, kysyttiin vielä mikä lisäisi heidän kiinnostustaan hankkia pienhevosia opetuskäyttöön. Talliyrittysten tavoin tässäkin eniten vastauksia oli saanut vaihtoehto ”helpompi saatavuus” (kuva 23). Todennäköisesti oppilaitoksilla on samankaltaisia toiveita opetushevoselle kuin ratsastuskouluillakin. Sen tulisi olla vähintään peruskoulutettu, hyväluonteinen ja monipuoliseen käyttöön soveltuva. Toisaalta muun muassa Ypäjällä on myös ratsuttajaopiskelijoita, joten kouluttamatonkin hevonen voisi olla varteenotettava vaihtoehto heidän opetusmateriaalikseen.

Kuva 23. Tekijät, jotka lisäisivät oppilaitosten halukkuutta hankkia opetus-
käyttöön suomenpienhevosia.

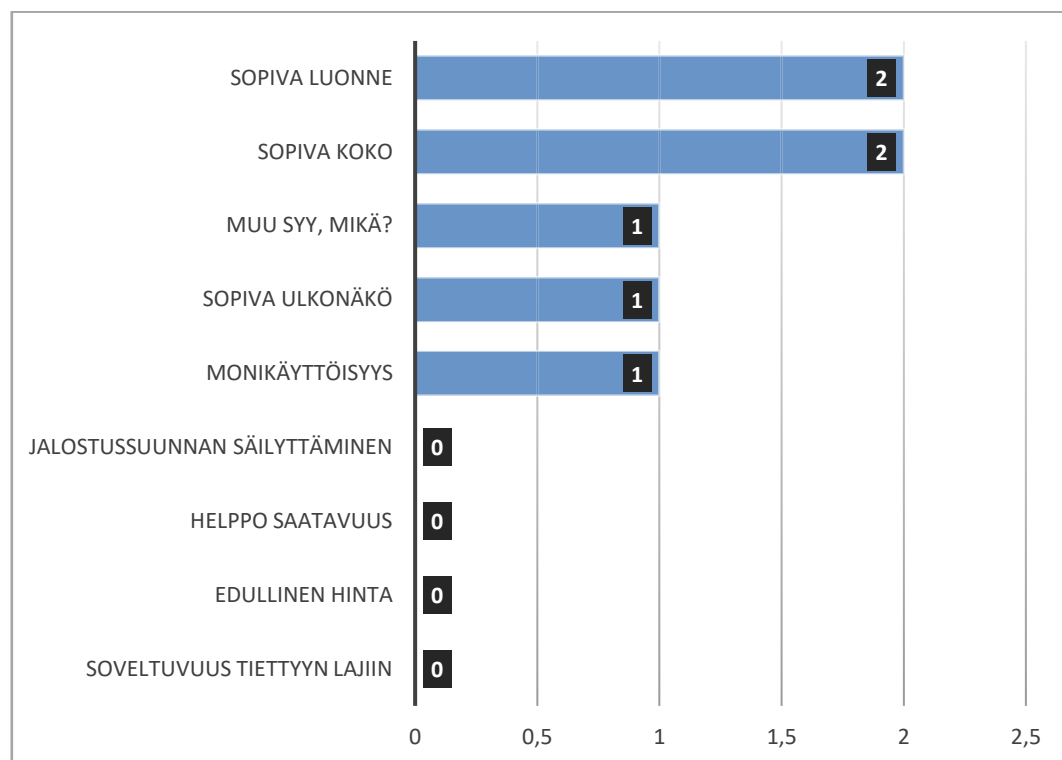
Tämän kysymyksen alla oli avoin vastauskenttä, jossa annettiin mahdollisuus perustella laajemmin, mikä lisäisi kiinnostusta suomenpienhevosiiin. Tähän kenttään ei tullut yhtään vastausta.

6.3.4 Oppilaitoksetkin hankkivat pienhevosensa yksityishenkilöiltä

Viidestä vastaajasta kaksi oli ilmoittanut oppilaitoksessaan olevan opetus-
käytössä suomenpienhevosia. Näiltä vastaajilta tiedusteltiin, miltä
taholta oppilaitoksen pienhevoset oli hankittu, sekä miksi he olivat
päätyneet hankkimaan juuri suomenpienhevosien.

Molempien vastaajien oppilaitokset olivat hankkineet pienhevosia yk-
sityishenkilöiltä. Toisen vastaajan oppilaitoksessa oli kasvatettu hevo-
sia myös itse. Tulokset ovat linjassa talliyrittäjien vastausten kanssa.

Kahdeksi suurimmaksi syyksi suomenpienhevosien hankkimisille olivat
molemmat vastaajat kertoneet sopivan luonteen ja koon. Toinen vas-
taajista kertoi lisäksi muuksi syyksi sattuman. Toinen taas valitsi perus-
teeksi myös monikäyttöisyyden ja sopivan ulkonäön. (Kuva 24.) Nämä-
kin vastaukset ovat samankaltaisia, kuin pienhevosia omistavilla tal-
liyrittäjillä.

Kuva 24. Syitä, jotka ovat saaneet oppilaitokset hankkimaan opetuskäyttöön juuri pienhevosen.

6.4 Suomenpienhevoskopasvattajat

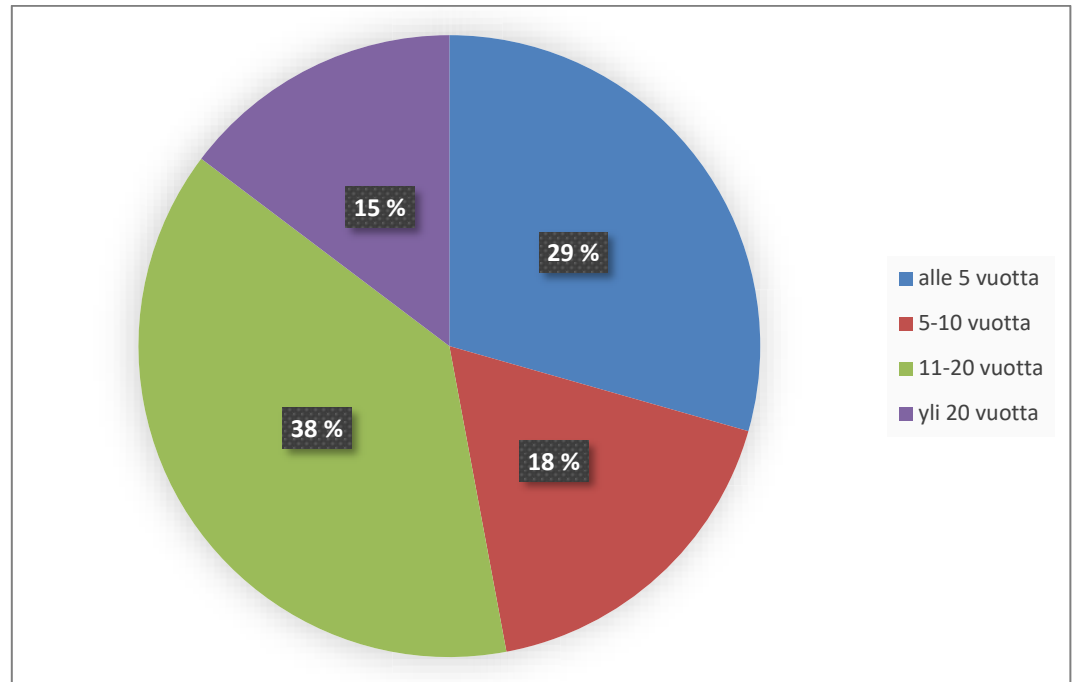
Kyselytutkimukseen osallistui yhteensä 34 suomenpienhevoskopasvattajaa. Eniten vastaajia kasvattajien osioon tuli Etelä-Karjalasta, Satakunnasta ja Pirkanmaalta. Kaiken kaikkiaan vastaajia saatiin melko hyvin eri puolilta Suomea. Yhtään vastausta ei tullut Ahvenanmaalta, Kainuusta, Pohjanmaalta, Pohjois-Savosta, Etelä-Pohjanmaalta ja Lapista. Suomenpienhevosten kasvattajamäärät eivät ole kovin suuria jalostussuunnankin ollessa pieni, joten tästä syystä pidän kasvattajien osalta otantaa melko luotettavana. Maakuntajakaumakin oli kyselyn kattavin heti asiakkaiden jälkeen, sillä vastaajia tuli yhteensä 13 maakunnasta.

6.4.1 Taustatiedot

Taustatietoina kasvattajilta kysyttiin, kuinka kauan he ovat harjoittaneet suomenpienhevosten kasvattamista, ja mille tahoille kasvatteja tavallisesti myydään.

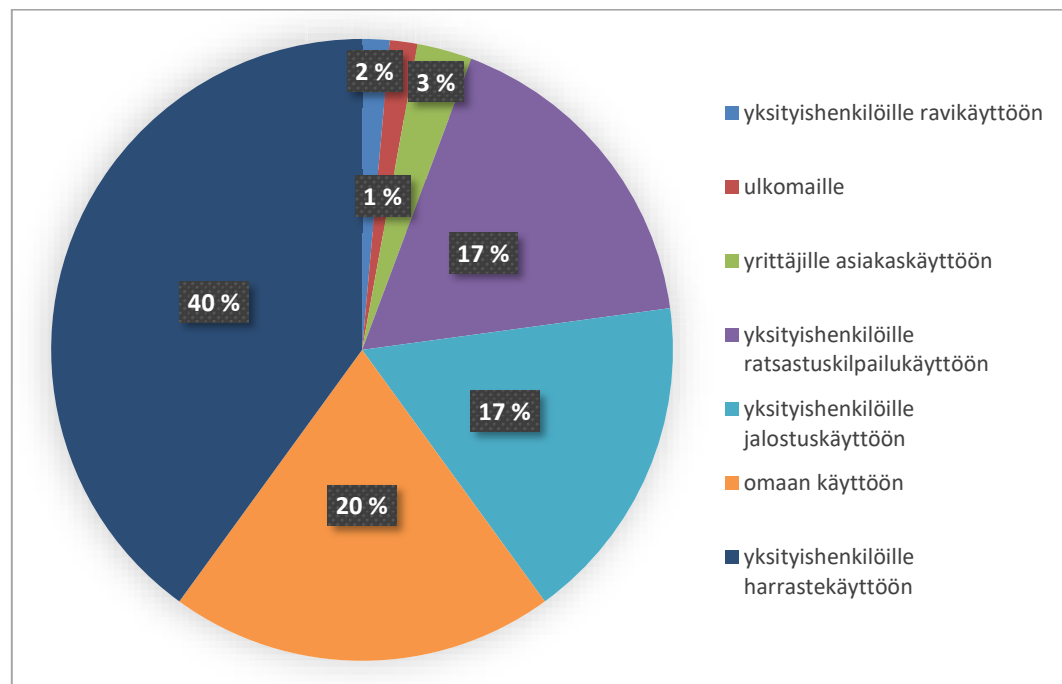
Suurin osa vastaajista oli kasvattanut pienhevosta yli 10 vuoden ajan (kuva 25). Alle 5 vuotta toimineita, tuoreempia kasvattajina toimineita oli vastaajista reilu neljännes, mikä kuulostaa positiiviselta kehitykseltä jalostussuunnan suosion kannalta. Pienhevonen innostaa siis ainakin uusia kasvattajia jalostussuunnan pariin. Viisi vastaajaa oli kasvattanut

pienhevosia yli 20 vuotta, eli myös pitkän linjan kasvattajia saatiin mukaan vastaajaryhmään.

Kuva 25. Kyselyyn osallistuneiden kasvattajien toimintavuodet.

Kysyttäessä mille tahoille vastaajat yleensä myyvät suomenpienhevosia, heidän oli mahdollista valita useampi vaihtoehto. Valintoja 34:lta vastaajalta tuli yhteensä 70. Kaaviossa (kuva 26) esitetään, kuinka myynti jakautui eri tahoille. Hevosia myytiin kyselyn perusteella selkeästi eniten yksityishenkilöille ja suurimpana käyttöryhmänä harrastekäyttöön. Tässä kohtaa voidaan muistella talliyrittäjien ja oppilaitosten tuloksia, joissa suurin osa vastaajista ilmoitti ostavansa pienhevosia nimenomaan yksityishenkilöiltä. Tämän kyselyn perusteella yksityishenkilöt toimivat siis niin sanottuna välikätenä kasvattajien ja talliyrittäjien välillä. Noin viidesosa vastaajista jätti kasvattejaan myös omaan käyttöön. Asiakaskäyttöön kasvattejaan ilmoitti myyvänsä vain kaksi vastaajaa. ”Muu taho, mikä?”-kohtaan yksi vastaajista vastasi myyvänsä hevosiaan myös ulkomaille.

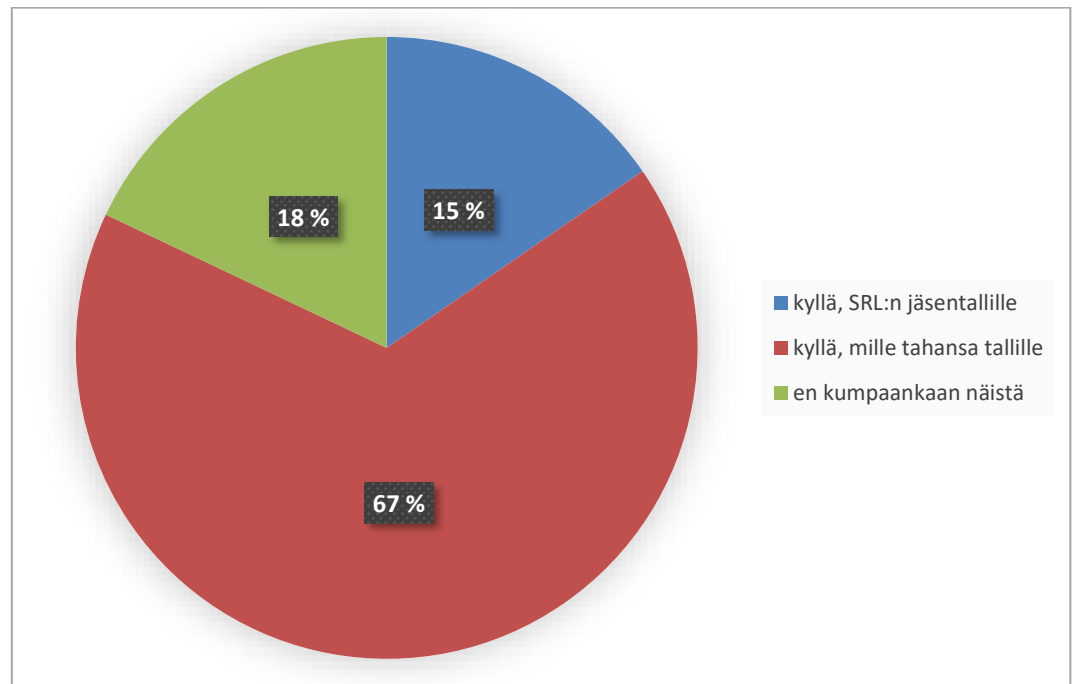

Kuva 26. Tahot, joille kyselyyn vastanneet kasvattajat myyvät kasvattejaan. Vastaajien oli mahdollista valita useampi vastausvaihtoehto.

6.4.2 Suurin osa kasvattajista myysi hevosiaan asiakaskäyttöön

Seuraavaksi pienhevoskasvattajilta tiedusteltiin heidän halukkuuttaan myydä kasvattejaan ratsastuskoulukäyttöön tai muille talleille asiakaskäyttöön. Kysymyksessä oli kaksi myönteistä vaihtoehtoa; vain Suomen Ratsastajainliiton hyväksymät tallit tai mitkä tahansa tallit. Tarkoituksena oli selvittää, vaikuttaako SRL:n jäsenyys mahdollisesti kasvattajien mielikuviin talliyriyksistä.

Lähes kaikki vastaajat olisivat halukkaita myymään kasvattejaan asiakaskäyttöön ja näistä kuusi nimenomaan SRL:n hyväksymälle tallille (kuva 27). Viisi vastaajaa oli vastannut vaihtoehtoina sekä SRL:n hyväksymän tallin, että minkä tahansa tallin. Poistin nämä viisi vastausta SRL-vaihtoehdosta, sillä ”mille tahansa tallille”-vaihtoehto pitää sisällään myös SRL:n jäsentallit. Seitsemän vastaajaa ilmoitti, ettei myisi hevosiaan lainkaan asiakaskäyttöön.

Kuva 27. Kasvattajien halukkuus myydä kasvattejaan asiakaskäyttöön.

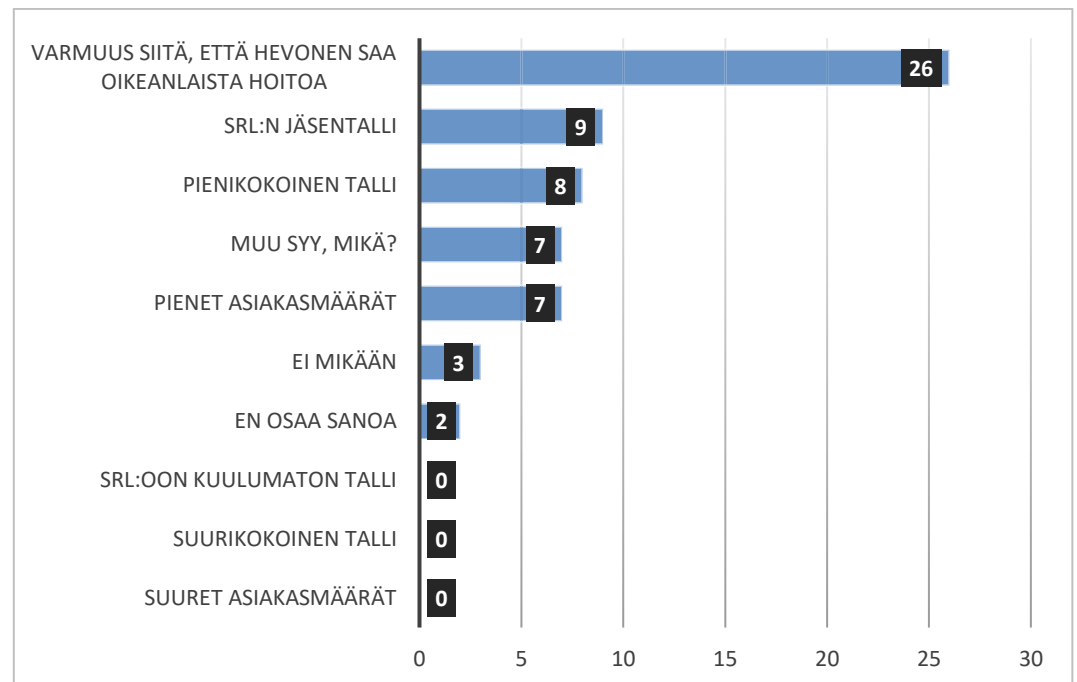
6.4.3 Kasvattajille tärkeintä on hevosen asianmukainen hoito

Seuraavassa monivalintakysymyksessä kasvattajat saivat valita tekijöitä, jotka lisäisivät heidän halukkuuttaan myydä hevosiaan asiakaskäyttöön.

Selkeästi tärkein tekijä kasvattajille hevosen myymisen kannalta oli varmuus siitä, että hevonen saa uudessa kodissaan oikeanlaista hoitoa (kuva 28). Myös ”muu syy, mikä?”-kohdan vastauksissa korostui hevosen asianmukainen hoito ja käsittely. SRL:n hyväksymä talli lisäisi tässä kohtaa 9 vastaajan myyntihalukkuutta, kun halukkuutensa myydä hevosia SRL:n hyväksymälle tallille ilmoitti 11 vastaajaa. Kummankin näistä vaihtoehdoista valitsi kuitenkin vain 4 vastaajaa. 2 vastaajaa ilmoitti ensin, ettei myisi kummallekaan tallille kasvattejaan, mutta SRL:n jäsenyys kuitenkin lisäisi kiinnostusta. Myös tallin pieni koko ja pienet asiakasmäärät mainittiin, minkä kasvattajat kokevat todennäköisesti takaavan hevosen yksilöllisen hoidon paremmin. ”Muu syy, mikä?” -kentässä mainittiin lisäksi tekijöinä tallin omistajan maine ja hevosesta maksettava hinta. Yksi vastaaja oli todennut, että kunhan hevosen saisi ylipäättään myydyksi. Myös suomenhevosen arvostuksen nousu mainittiin.

Vain kolme vastaajaa ilmoitti, ettei mikään lisäisi heidän kiinnostustaan myydä hevosia asiakaskäyttöön. Yksi näistä ilmoitti kuitenkin halukkuutensa myydä hevosia asiakaskäyttöön mille tahansa tallille. Yksi vastaajista taas kertoi myöhemmässä kysymyksessä, ettei varsinaisesti

kasvata suomenpienhevosia, vaan yksi kasvatti jäi pienikokoiseksi. Kolmas tämän vaihtoehdon valinnut valitsi kuitenkin myös pienikokoisen tallin lisäävän kiinnostustaan asiakaskäyttöön myyntiin.

Kuva 28. Tekijät, jotka lisääisivät kasvattajien kiinnostusta myydä kasvattejaan asiakaskäyttöön.

6.4.4 Kasvatuskuluja on vaikea saada myyntihinnassa katettua

Lopuksi myös kasvattajille annettiin mahdollisuus kertoa vapaasti ajatuksiaan suomenpienhevosen kasvatuksesta tänä päivänä ja myymisestä erityisesti asiakaskäyttöön. Kenttään sai myös kirjoittaa mietteitään jalostussuunnasta yleensä. Avoimeen vastauskenttään vastasi yhteensä 14 pienhevosekasvattajaa.

Siinä missä talliyrittäjät kritisoivat suomenpienhevosten korkeaa hintaa ja hankalaa saatavuutta, valittelivat kasvattajat erityisesti varsojen huonoa menekkiä ja niistä saatavaa hintaa. Eräs kasvattaja mainitsee, etteivät ostajat ole valmiita maksamaan laadusta, jolloin varsasta ei kulujen jälkeen jää juuri mitään käteen. Hän ei ollut myöskään halukas myymään hevosiaan asiakaskäyttöön, joskin hyvä hoito, tallin pienuus ja SRL:n alaisuus lisääisivät kiinnostusta siihen. Toinen kasvattaja taas toteaa pienhevosen olevan kyllä kallis, mutta uuttera työläinen. Uudempi pienhevosekasvattaja kertoo, että varsojen kysyntä tuntuu olevan huonoa ja niistä pitäisi luopua pilkkahintaan. Hän toivoo, että jos pienhevosen suosiota saataisiin kasvatettua, myös sen markkinatilanne paranisi, ja siitä tulisi varteenotettava vaihtoehto tuontiponeille. Poneihin pienhevosiä vertaa myös vastaajista pitkän linjan kasvattaja, jonka mukaan pienhevonen sopisi hyvin korvaamaan isoja poneja, jos

vaan tajuttaisiin niiden käyttömahdollisuuksien olevan laajemmat. Hän toivoisi median tuovan suomenpienhevosen hyviä puolia esille, kuten että se on pieni hevonen ison hevosen liikkeillä ja kestävyydellä.

Kattavan ja pohtivan kommentin suomenpienhevosen kysynnästä kirjoittanut kasvattaja toteaa ongelman olevan todennäköisesti enemmän koulutettujen hevosten, kun niinkään ostajien puutteessa. Hänen mukaansa kasvatustoiminta on pientä ja varsan ratsukoulutus tulee kasvattajalle kalliiksi, jolloin hevosen hinta nousee myyntivaiheessa kuluksen vuoksi korkeaksi. Tällöin ostaja kallistuu helposti halvempiin ulkomaantuonteihin. Kasvattaja pohtiikin, mitkä olisivat kasvattajille oikeat kanavat myydä varsansa ratsukoulutettaviksi. Ratkaisuna hän pohtiikin esimerkiksi kasvattajien ja ratsuttajien välille luotavia verkostoja. Vastaja tuo esille myös sen, että hevospireihin kaivattaisiin asennemuutosta. Kun keskityttäisiin enemmän yhteistyön tekemiseen, saataisiin myös suomenhevosen arvostus yhdessä kasvamaan. Hevosen kouluttamiseen viittaa myös pirkanmaalainen yli 10 vuotta alalla toiminut kasvattaja. Hän on huolissaan siitä, että suomenhevoset yli päätään laitetaan rauhallisen luonteensa vuoksi puutteellisesti koulutettuina asiakaskäyttöön, jolloin ne muuttuvat herkästi etupainoisiksi ja kovasuisiksi. Kasvattaja kertoo suomenhevosten maineen ja ratsastettavuuden kärsivän tästä.

Hevosiaan jalostuskäyttöön myyvä kasvattaja toivoisi asiakaskäyttöönkin menevän hevosen käytettävän näyttelyissä ja jalostusarvosteltavan. Toisaalta entiseksi ratsastuskouluyrittäjäksi itsensä mainitseva kasvattaja muistuttaa, ettei millään kauppakirjalauseella pysty määrittelemään, miten hevosta tulevaisuudessa hoidetaan, tai myydäänkö se mahdollisesti eteenpäin. Tämä on totta, sillä kaupanteon jälkeen hevonen on ostajan omaisuutta. Periaatteessa myyjä ja ostaja voivat sopia etuosto-oikeudesta siinä tapauksessa, että ostaja päättää luopua hevosesta. Käytännössä se ei kuitenkaan takaa mitään, sillä aiempien sopimusosapuolien väliset sopimukset eivät vaikuta mahdolliseen kolmanteen osapuoleen – uuteen ostajaan. (Virtanen 2008.)

7 TULOSTEN TARKASTELU

Kyselytutkimukseen vastanneet suomenpienhevosen jo omistavat talliyrittäjät ja hevosalan oppilaitokset kokivat jalostussuunnan päävaihdoiksi monikäyttöisyyden, hyvän ja yhteistyökykyisen luonteen, sekä sopivan koon. Myös tasaiset askellajit mainittiin erityisesti ratsastuskoulukäyttöä ajatellen. Rodulle ominaisista vitsauksista, kuten kavioruston luutumista huolimatta suomenpienhevosta pidettiin kestäväenä ja terveenä hevosvaihtoehtona. Asiakkaat arvostivat muiden jo mainittujen ominaisuuksien ohella erityisesti pienhevosen soveltu-

vuotta niin lapsille kuin aikuisillekin. Isoon suomenhevoseen verrattuna niitä pidettiin jopa reippaampina ja yritteliäämpinä. Kasvattajat muistuttivat pienhevosen omaavan myös ison hevosen ominaisuudet, kuten liikkeet ja kestävyys, mutta pienemmässä koossa. Kokonaisuudessaan kyselyn perusteella vaikuttaa siltä, että lähes kaikki suomenpienhevosen kanssa tekemisiin päässeet vastaajat ovat olleet niihin ja niiden ominaisuuksiin hyvin tyytyväisiä.

Jalostussuunnan keskeisin heikkous on kyselyn perusteella hankala saatavuus. Hankalinta tuntuu olevan iältään ja koulutustasoltaan opetuskäyttöön sopivan yksilön löytäminen. Myytävien pienhevosten hinntakaan eivät tunnu kohtaavan ostajien ajatuksia sopivasta opetushevosen hinnasta. Näppärä koko voi vahvuuden lisäksi olla myös heikkous, sillä suurin osa ratsastuksen harrastajista on tällä hetkellä aikuisia, jotka eivät voi tai halua ratsastaa pienhevosilla. Siinä missä osa vastaajista piti pienhevosen luonnetta lähes täydellisenä, osa taas kertoi niiden olevan jalostuksen vuoksi nykyisin jopa liian reippaita ja vahvoja sopiaukseen opetushevosiksi. Kasvattajapuolella oltiin toisaalta huolissaan myös rauhallisesta luonteesta, jolloin hevonen laitetaan ehkä liian osaamattomana asiakkaille, mistä voi myöhemmin seurata rodun maimetta kaihertavia ratsastettavuusongelmia. Rakenneominaisuuksista heikkouksina mainittiin erityisesti etupainoisuus. Myös koko suomenhevosrodun terveys huolestutti joitakin vastaajia. Se on keskimääräistä terveempi hevosrotu, mutta silti muun muassa suppean populaation synnyttämät terveysongelmat, kuten osteokondroosi tai yhä lisääntyvä kesäihottuma voivat olla ongelmallisia ratsastuskouluissa, joissa opetushevosten tulisi olla hyvässä kunnossa jaksakseen rankkaa ratsastustuntityötä (Kaikkonen 2018).

Avoimissa vastauksissa tuotiin paljon esille sitä, että ne sopivat niin lapsille kuin aikuisillekin. Suomenpienhevosen valttikortti ja brändi voisi olla esimerkiksi ”koko perheen hevonen”. Suurin osa vastanneista asiakkaista tiesi, mikä suomenpienhevonen on, eli jalostussuunta ei ole täysin kuluttajien pimennossa. Kaikki kyselyyn vastanneet talliyrittäjät ja oppilaitosten edustajat olivat jollain tasolla kiinnostuneita suomenpienhevosesta. Myös asiakkaat pitivät niistä. Ostohalukkuutta siis olisi, kunhan tarjonta saataisiin vastaamaan kysyntään, ja hinta-laatusuhde ostajienkin mielestä kohdalleen. Kasvattajat myyvät pienhevosiaan kyselyn perusteella eniten yksityishenkilöille ja talliyrittäjät hankkivat niitä eniten yksityishenkilöiltä. Tämä välivaihe voisi olla ratkaiseva tekijä säästämään kasvattajan rahoja ja työmäärää, ja toisaalta ostaja saisi koulutetun hevosen mahdollisesti sopivampaan hintaan. Yksi vaihtoehto voisi olla jonkinlainen ratsuttajien ja kasvattajien luoma verkosto, joka mahdollistaisi koulutettujen hevosten helpomman tuotannon. Suomenpienhevosen monikäyttöisyys on yhä ominaisuus, jota on syytä vaalia. Myös pitkäikäisyys ja terveys tulee säilyttää jalostuksessa, sillä alkuperäisrodun kestävyys voi erottaa suomenhevosen monesta muusta samankaltaisesta rodusta. Kotimaisuus on pinnalla oleva

trendi, joka on mahdollista laajentaa myös suomenhevoseen oikeanlaisella markkinoinnilla. Eri hevosalan järjestöjen olisi hyvä tuoda yleisen suomenhevostiedon lisäksi esille myös eri jalostussuuntia ja niiden ominaisuuksia. Suomenhevosiä kokonaisuudessaan arvostetaan yhä, ja sen kautta myös pienhevonen ja muut jalostussuunnat voitaisiin tuoda paremmin esille myös erikseen. Hevosalan oppilaitoksissa olisi hienoa olla edustettuna kaikki suomenhevosen jalostussuunnat, mikä voisi osaltaan turvata rodun monimuotoisuuden säilymistä. Luonnonvara-alan oppilaitoksilla on hyvät edellytykset osallistua alkuperäisten kotieläingenivarojemme säilytykseen, jota valtion Luonnonvarakeskus yhdessä sidosryhmien kanssa toteuttaa (Luonnonvarakeskus n.d.). Suomen yli 20:stä hevosalan oppilaitoksesta valmistuu vuosittain muun muassa hevosenhoitajia, tallimestareita, ratsastuksenopettajia, kengitysseppiä ja hevostalouden agrologeja, jotka voivat omalta osaltaan olla säilyttämässä rodun elinvoimaisuutta tai jopa parantamassa sitä. (Karppinen & Ketelimäki 2014, 15.) Suomenhevoseella, ja etenkin suomenpienhevoseella on varmajalkaisena, rohkeana ja säänkestävänä rotuna tulevaisuutta myös vaellusratsuna. Tällä kentällä sen yksi tärkeimmistä haastajista on islanninhevonen (Karppinen & Ketelimäki 2014, 65).

Odotetusti keskeiseksi uhaksi suomenpienhevosele nousevat tutkimustuloksiakin silmällessä edullisemmat ja helpommin saatavat tuontihevokset. Hevosalan yhdistysten (Hippolis ym. 2018, 10) kokoaman Hevosala lukuina -koosteen mukaan tuontihevosten määrä onkin kasvanut vuosien 2012 ja 2017 välillä 1 563:sta 2 645:een. Vuoden 2017 hevospäärästä noin 40 % on ratsuja ja poneja. Kyselyssä tuli myös ilmi, että osalle talliyrittäjistä rodulla ei ole niinkään väliä, vaan muut ominaisuudet ratkaisevat. Suomalaiset kuluttajat arvostavat kotimaisuutta jo muun muassa ruuassa, mutta miten sama ilmiö saataisiin rantautumaan myös hevosmaailmaan (Tuhat suomalaista – Kotimaisen ruuan arvostus 2017)? Ehkä suomenhevospasvattajienkin pitäisi hankkia toiminnalleen jokin kotimaisuusmerkki, tai ratsastuskoulujen, jotka käyttävät opetushevosiä suomenhevosiä. Voisiko tällainen suomenhevosen ja sen eri jalostussuuntien brändääminen auttaa herättämään kuluttajien kiinnostuksen? Tärkeää olisi myös saada ostajat tietoiseksi siitä, mistä kotimaisen hevosen myyntihinta muodostuu. Suomen olosuhteissa hevosten tuotantokustannukset ovat monia ulkomaita korkeammat, ja myyntihinnan täytyy olla sellainen, että kasvattajan toiminta pysyy kannattavana.

Osa kyselyyn vastanneista talliyrittäjistä näki, että pienhevosen ja ylipäätään suomenhevosen luonne on jäänyt jalostuksessa muiden ominaisuuksien varjoon. Jalostusohjesäännössä tavoiteltaviksi luonteenpiirteiksi luetellaan yhteistyöhalukkuus, yritteliäisyys, toimivuus ja nöyryys. Pienhevosen kohdalla painotetaan lisäksi eteenpäinpyrkivyyttä ja

palvelualltiutta. Toteutuvatko nämä tavoitteet nykyjalostuksessa? Aiheuttaako eteenpäinpyrkimyksen tavoittelu sivuvaikutuksena levottomuutta? Vai ovatko luonteeseen liittyvät ”ongelmat” enemmän koulutuksesta kiinni? Kyselyyn vastanneet pienhevosen omistajat kuitenkin ylistivät luonnetta, joten kyse saattaa sittenkin olla vain väärästä mielikuvasta.

Erityisesti tallien asiakkaiden puolesta kyselyssä nousi esille ratsastajien suuri koko, joka uhkaa osaltaan suomenpienhevosen käyttöä. Vaikka pienhevoseet kantavatkin vankan rakenteensa ansiosta lyhytaikaisesti painavampaakin aikuista, on sopivankokoinen ratsastaja kuitenkin hevosen hyvinvoinnin kannalta tärkeä seikka. Trendinä näyttää olevan aikuisratsastajien lukumäärän kasvu suhteessa lapsiin ja nuoriin, mikä voi muodostua ongelmaksi opetuskäytössä, mikäli pienhevoselle ei löydy enää sopivan kokoisia ratsastajia (Hippolis, Suomen Hippo ry, Suomen Ratsastajainliitto ry & Luke Hevostalous 2014, 6; 2018, 6). Toisaalta suomenpienhevosesta on moneen muuhunkin kuin ratsastukseen, joten mikäli tällainen uhkakuva toteutuisi, voitaisiin jalostussuunnan opetuskäytössä keskittyä entistä enemmän esimerkiksi valjakkoajoon tai ajamiseen.

Keskeinen uhka on tietenkin myös koko suomenhevosrodun uhanalaisuus ja pieni populaatio, jonka voimin jalostusta toteutetaan. Kasvattajat joutuvatkin parinvalinnassa kiinnittämään huomiota muun muassa sukusiitosasteeseen, jonka ei suomenhevosella tulisi ylittää 6,25 %. Populaation korkea sukusiitosaste muun muassa huonontaa lisääntymis- ja elinvoimaisuusominaisuuksia, sekä altistaa perinnöllisille sairauksille. (Back 2017) Hevosopiston kehittämispäällikkö Päivi Laineen (2018) mukaan sukusiitosasteisiin todella kiinnitetään nykyisin huomiota, ja ongelma on kasvattajien keskuudessa tiedostettu iäkkäämpiäkin kasvattajia myöten.

8 TUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Tutkimuksen keskeisenä ongelmana - kuiluna pienhevosekasvattajien ja asiakastalliyriyten välillä - näyttäisi olevan kysynnän ja tarjonnan, sekä hinnan kohtaamattomuus. Talliyrittäjät pitävät suomenpienhevosia kalliina ja hankalina saada, mutta arvostavat kuitenkin niiden monikäyttöisyyttä, luonnetta ja sopivaa kokoa. Tallien asiakkaatkin ovat olleet tyytyväisiä opetuskäytössä oleviin pienhevosiin ja talleilla missä niitä ei vielä ole, niitä toivottaisiin. Kasvattajilta löytyisi kiinnostusta myydä hevosia asiakaskäyttöön esimerkiksi ratsastuskouluihin, kunhan hevonen vain saisi oikeanlaista hoitoa. Hevosten kasvattaminen ei kuitenkaan ole ilmaista, ja kasvattajat haluaisivat luonnollisesti saada asianmukaisen korvauksen tekemästään työstä. Toisaalta talliyriytenkin

olisi saatava toiminnan kannattavana pitämiseksi opetushevoset ”maksamaan itsensä takaisin”.

Tutkimuksessa tuli ilmi, että pienhevoset menevät kasvattajilta pääasiassa eri käyttötarkoituksiin yksityishenkilöille. Suurin osa talliyritysten opetushevosista oli puolestaan hankittu yksityishenkilöiltä. Ilmiön aiheuttaja ei tutkimuksessa selvinnyt, mutta uskoisin sen liittyvän enemmän hevosen ominaisuuksiin kuin hintaan. Yksityishenkilöt tuskin myyvät hevosiaan juurikaan halvemmalla talliyrittäjille, mutta ne ovat myyntivaiheessa muutoin juuri sitä, mitä opetushevoselta toivotaan – hyväluonteisia ja valmiiksi koulutettuja. Kasvattajien taas on kannattavampaa myydä hevoset pois jo varsoina, jottei niiden kouluttamiseen kulu liikaa resursseja. Kun tällainen ”välikäsi” kasvattajien ja asiakastalliyritysten välillä näyttäisi kerran jo olevan, ehkä sitä voitaisiin hyödyntää. Nykyisin on jo olemassa nuorten hevosten ratsutus- ja koulutuspalveluita, mutta verkostoitumisessa on ehkä vielä kehittämisen varaa ja toimintaa voitaisiin yrittää muokata välitystyyppiseksi.

Tutkimuksen aikana nousi talliyrittäjien osalta esille myös se, ettei opetushevosen rodulla ole niinkään väliä, kunhan se on muuten toimiva ja sopivan hintainen. Suomenhevoseen ja suomenpienhevoseen tuntui myös liittyvän jonkin verran negatiivisia mielikuvia ”kovapäisinä etupainoisina jyrinä”. Nämä herättävät pohtimaan jo useamman vuoden ajan käsittelyn aiheena ollutta suomenhevosen arvostusta. Negatiivisillakin mielikuvilla on aina jokin lähde, mutta millä ne saataisiin käännettyä positiivisiksi? Mielikuvamarkkinointi on nykypäivää ja sitä olisi syytä hyödyntää enemmän myös hevosalalla. Positiivista kuitenkin on, että viime vuonna tehdyn Hevosalan Mielikuvat -kyselyn perusteella lähes 80 % suomalaisista oli myönteinen kuva suomenhevosesta (Pusinen 2017).

Tämä oli ensimmäinen yksinomaan suomenpienhevosen kysyntään ja markkinointiin keskittyvä opinnäytetyö, jonka aihe oli tarkoituksella rajattu koskemaan nimenomaan kysyntää opetustoimintaa tarjoavissa talliyrityksissä. Jäin kuitenkin miettimään etenkin hevosalan oppilaitosten osuutta, joka tutkimuksessa jäi käyttämälläni kyselylomakkeella melko marginaaliseksi. Tällä kertaa pienhevosen aseman ja kysynnän kartoitus oppilaitoksissa ei siis ehkä täysin onnistunut, mutta suomenhevoset ylipäätään hevosalan oppilaitoksissa voisi olla mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe vaikkapa kokonaisuena opinnäytetyönä tuleville opiskelijoille. Suomenhevosiin ja suomenpienhevosiin liittyvistä mielikuvistakin riittäisi tutkimusaihetta. Mielikuvien muuttumista ja kehittymistä voitaisiin esimerkiksi seurata viiden tai kymmenen vuoden välein. Vielä yksi jatkoselvittelyn kohde voisi olla tutkimuksessa esille nousseet hintaan liittyvät seikat. Miten ja mistä suomenpienhevosen hinta oikeastaan muodostuu ja millä hinnalla esimerkiksi ratsastuskoulu- yrittäjät olisivat valmiita niitä ostamaan.

Saastamoinen (2007, 231) toteaa Suomenhevonen-kirjansa lopussa kunnianhimoisesti: ”Suomenhevosia ei voi ulkomailta tuoda, eikä millään korvata. Olkaamme ylpeitä hevosistamme.” Toteamuksesta on kulunut jo reilu kymmenen vuotta, mutta se on yhä ajankohtainen. Suomenhevonen täyttää kansallisen symbolin merkit ja rodulla on ollut merkittävä osuus Suomen kansallisen hyvinvoinnin luomisessa. Tavoitteellisen ja käytännönläheisen jalostuksen tuloksena meillä on käytettävissämme ainutlaatuinen ja moneen käyttöön – myös opetushevosiksi - soveltuva hevonen.

LÄHTEET

Back, S. (2017). Mitä sukusiitos on tänään – sitä sukulaisuus on huomenna. Jalostustietojärjestelmän artikkelit. Haettu 21.5.2018 osoitteesta http://www.hippos.fi/jalostus_ ja_nayttelyt/yleista_jalostuksesta/artikkelit - jalostustietojarjestelma/mita_sukusiitos_on_tanaan_sita_sukulaisuus_on_huomenna.16128.news

Hippolis, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry & Luke Hevostalous (2014). Hevostalous lukuina 2013. Haettu 25.5.2018 osoitteesta http://www.hippos.fi/files/8773/Hevostalous_lukuina_2013_web.pdf

Hippolis, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry & Luke Hevostalous (2018). Hevostalous lukuina 2017. Haettu 30.3.2018 osoitteesta http://www.hippolis.fi/UserFiles/hippolis/File/Hevostalous%20lukuina%202017_lopullinen.pdf

Kaikkonen, R. (2018). Suomenhevosen terveysongelmista. Hevossairauksien erikoiseläinlääkäri Ritva Kaikkosen puheenvuoro Jalostuspäivillä 22.-23.03.2018, Rovaniemen Arktikum. Haettu 26.5.2018 osoitteesta http://www.hippos.fi/files/21654/Ritva_Kaikkonen_sh_terveys.pdf

Karppinen, S. & Ketelimäki, M. (2014). *Kansallisaarteemme suomenhevonen*. Jyväskylä: Kirjakaari.

Kyöstilä, P. (2011) Valokuva A.T. Ukko-Myrskystä. Henkilökohtainen kuva-arkisto.

Kyöstilä, P. (2013) Valokuva Friisin Paletista. Henkilökohtainen kuva-arkisto.

Kyöstilä, P. (2014) Valokuva Romeon Pojusta. Henkilökohtainen kuva-arkisto.

Luonnonvarakeskus (n.d.). Eläingenivarat. Tietoa luonnonvaroista. Haettu 26.5.2018 osoitteesta <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/geenivarat/elaingeenivarat/>

Luonnonvarakeskus (2018). Suomenhevoselle avataan oma geenipankki. Uutiset 23.4.2018. Haettu 26.5.2018 osoitteesta <https://www.luke.fi/uutiset/suomenhevoselle-avataan-oma-geenipankki/>

Pitkänen, S. (2013). Suomenpienhevonen palvelee hyvin valjakkoajossa. *Maaseudun Tulevaisuus* 25.07.2013. Haettu 10.4.2018 osoitteesta <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maaseutu/suomen-pienhevonen-palvelee-hyvin-valjakkoajossa-1.43940>

Pussinen, S. (2017). Suomalaisten suhtautuvat hevostalouteen myönteisesti. *HAMK Unlimited Professional* 26.10.2017. Haettu 27.5.2018 osoitteesta <https://unlimited.hamk.fi/biotalous-ja-luonnonvara-ala/suhtautuminen-hevostalouteen/>

Saastamoinen, M. (2007). *Suomenhevonen*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Savikko S. (2017). *Suomenhevonen: Isänmaata rakentamassa ja puolustamassa*. Somerniemi: Amanita Oy.

Suomen Hippos -konserni (2007). Suomen Hippos -konsernin vuosikertomus 2006. Haettu 20.5.2018 osoitteesta <http://www.hippos.fi/files/614/hippos2006naytto.pdf>

Suomen Hippos -konserni (2008). Suomen Hippos -konsernin vuosikertomus 2007. Haettu 20.5.2018 osoitteesta http://www.hippos.fi/files/611/214061_vuosikertomus_n.pdf

Suomen Hippos -konserni (2009). Suomen Hippos -konsernin vuosikertomus 2008. Haettu 20.5.2018 osoitteesta <http://www.hippos.fi/files/601/hippos08vuosikertomus.pdf>

Suomen Hippos -konserni (2010). Suomen Hippos -konsernin vuosikertomus 2009. Haettu 20.5.2018 osoitteesta <http://www.hippos.fi/files/599/hippos09vuosikertomus.pdf>

Suomen Hippos -konserni (2011). Suomen Hippos -konsernin vuosikertomus 2010. Haettu 20.5.2018 osoitteesta http://www.hippos.fi/files/580/hippos_vuosikertomus_2010_lowres.pdf

Suomen Hippos -konserni (2012). Suomen Hippos -konsernin vuosikertomus 2011. Haettu 20.5.2018 osoitteesta http://www.hippos.fi/files/4004/hippos_vk_2011_lopullinen.pdf

Suomen Hippos -konserni (2013). Suomen Hippos -konsernin vuosikertomus 2012. Haettu 20.5.2018 osoitteesta http://www.hippos.fi/files/6954/hippos_vuosikertomus_2012_lowres.pdf

Suomen Hippos -konserni (2014). Suomen Hippos -konsernin vuosikertomus 2013. Haettu 20.5.2018 osoitteesta <http://www.hippos.fi/files/9550/Vuosikertomus2013.pdf>

Suomen Hippos -konserni (2015). Suomen Hippos -konsernin vuosikertomus 2014. Haettu 20.5.2018 osoitteesta http://www.hippos.fi/files/12384/hippos_vuosikertomus_2014_lowres20052015.pdf

Suomen Hippos -konserni (2016). Suomen Hippos -konsernin vuosikertomus 2015. Haettu 20.5.2018 osoitteesta http://www.hippos.fi/files/15296/hippos_vuosikertomus2015_kevyt.pdf

Suomen Hippos -konserni (2017). Suomen Hippos -konsernin vuosikertomus 2016. Haettu 20.5.2018 osoitteesta http://www.hippos.fi/files/18522/hippos_vuosikertomus2016_valmis.pdf

Suomen Hippos ry (n.d.a). Jalostus ja näyttelyt. Palkkiot ja tuet. Alkuperäisrotutuki. Haettu 6.4.2018 osoitteesta http://www.hippos.fi/jalostus_ja_nayttelyt/palkkiot_ja_tuet/alkuperaisrotutuki

Suomen Hippos ry (n.d.b). Jalostus ja näyttelyt. Palkkiot ja tuet. Haettu 6.4.2018 osoitteesta http://www.hippos.fi/jalostus_ja_nayttelyt/palkkiot_ja_tuet/

Suomen Hippos ry (2008). Tulevaisuuden suomenhevonen -esiselvityshanke. Ajatuksia ja ehdotuksia suomenhevosen kehittämistoimintaan 2009–2013. Haettu 14.3.2018 osoitteesta http://www.hippos.fi/files/4064/sh_kehittamisohjelma_2008netti.pdf

Suomen Hippos ry (2016a). Suomenhevosen jalostusohjesääntö. Vahvistettu Eviran toimesta 1.2.2016. Haettu 12.4.2018 osoitteesta http://www.hippos.fi/files/14426/Suomenhevosen_jalostusohjesaanto_runko_HYVAKSYTTY.pdf

Suomen Hippos ry (2016b). Suomenhevosen kantakirjaan merkitseminen, jalostusarvostelu ja siitokseen käyttö. Hyväksytty Jalostusvaliokunnan toimesta 23.11.2016. Haettu 24.5.2018 osoitteesta http://www.hippos.fi/files/17484/Jalostusarvostelu_ja_palkitseminen2017_lopullinen.pdf

Suomen Ratsastajainliitto ry (n.d.). Suomi ratsailla: Tietoa ja tilastoja. Vuoden 2017 arvioita ratsastustallien määristä. Haettu 27.5.2018 osoitteesta <http://www.ratsastus.fi/tilastotietoa>

Ticklén M. (2013). *Suomenratsujen 40 vuotta*. Orivesi: Oriveden Kirjapaino.

Tuhat suomalaista – Kotimaisen ruuan arvostus (2017). Maa- ja metsätalousministeriön tilaama ja IROResearch Oy:n toteuttama taustatutkimus Läheltä parempaa -arvostuskampanjaa varten. Haettu

22.5.2018 osoitteesta <http://mmm.fi/documents/1410837/6354067/MMM-Kotimaisen-ruoan-arvostus-taustatutkimus-joulukuu+2017.pdf/5bf0c201-2d0a-4bca-b734-1714e652b518/MMM-Kotimaisen-ruoan-arvostus-taustatutkimus-joulukuu+2017.pdf.pdf>

Virtanen, J. (2008). Hevoskaupassa kauppakirja kannattaa. *Hevosomistaja* 3, 29-31. Haettu 26.5.2018 osoitteesta http://www.shkl.net/wp-content/uploads/2016/04/3_2008_1.pdf
HAASTATTELUT

Laine P. (2018). Ypäjän Hevosopiston kehittämispäällikön puhelinhaastattelu 18.4.2018. Haastattelijana Pinja Kyöstilä.

Metsälä R. (2018). Ratsastuskouluyrittäjän, master-ratsastuksenopettajan, sekä suomenhevosten näyttelytuomarin ja koeratsastajan sähköpostihaastattelu 2.5.2018. Haastattelijana Pinja Kyöstilä.

Uski L. (2018). Suomenpienhevoskasvattajan puhelinhaastattelu 19.4.2018. Haastattelijana Pinja Kyöstilä.

KYSELYLOMAKE

Kyselytutkimus suomenpienhevosen tilanteesta & kysynnästä opetuskäytössä

Hyvä Vastaja!

Olen Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelija ja valmistun tänä keväänä hevostalouden agrologiksi Mustialasta. Teen parasta aikaa opinnäytetyötä liittyen **suomenpienhevosen kysyntään opetuskäytössä**, ja tämä kyselytutkimus on osa opinnäytetyötäni. Työni toimeksiantajana toimii Suomenpienhevosyhdistys ry.

Suomenhevosen markkinointi ja brändäys ovat olleet pinnalla olevia puheenaiheita erityisesti viime vuonna, jolloin juhlittiin suomenhevoskantakirjan 110-vuotista taivalta. Miten rotu saataisiin erottumaan edukseen ulkomaisista kilpailevista hevosroduista? Kuinka lisätään suomenhevoskasvatuksen kiinnostavuutta? Entä miten saadaan varsojen kysyntää kasvatettua? Kuinka turvataan rodun kaikkien neljän jalostussuunnan säilyminen?

Tässä kyselyssä halutaan kartoittaa suomenpienhevosen statusta erityisesti opetushevosena ja toisaalta selvittää mitkä tekijät lisäävät sen kysyntää esimerkiksi ratsastuskouluissa. Kysely on suunnattu asiakastoimintaa tarjoaville talliyrityksille (esim. ratsastuskouluille, vaellustalleille ja ajo-opetusta tarjoaville talleille), heidän asiakkailleen, hevosalan oppilaitoksille, sekä suomenpienhevoskasvattajille. Jokainen vastaus on tärkeä osa tutkimusta.

Kysymykset ovat enimmäkseen monivalintakysymyksiä ja vastaaminen kestää nopeimmillaan n. 5 minuuttia. Kyselyn vastausaika päättyy 18.3.2018.

Kyselyyn vastanneiden kesken arvotaan Suomenpienhevosyhdistyksen tarjoama tuotepaketti, sekä 10 kpl pienempiä tuotepalkintoja. Itse kyselytutkimus toteutetaan täysin anonyymisti, mutta vastaajat voivat halutessaan osallistua arvontaan jättämällä yhteystietonsa kyselyn lopussa. Yhteystiedot käsitellään erillään kyselyn muista vastauksista.

Valmis opinnäytetyö julkaistaan ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden ja julkaisuiden verkkoarkistossa, osoitteessa <http://www.theseus.fi/>.

Ystävällisin terveisin,
Pinja Kyöstilä
Agrologiopiskelija (AMK)
Hevostalouden koulutus/ Equine Industries

TALLIYRITTÄJIEN VASTAUSOSIO

Onko talliyrittäjä Suomen Ratsastajainliiton jäsen? *

- kyllä
- ei

Kauanko olet toiminut yrittäjänä kyseisessä talliyrittäjäksessä? *

- alle vuoden
- 1-5 vuotta
- 6-10 vuotta
- yli 10 vuotta

Mitä lajeja asiakkaiden on mahdollista harrastaa tallilla? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- kouluratsastus
- esteratsastus
- maastoesteratsastus
- valjakkoajo
- maastoratsastus
- raviurheilu
- lännenratsastus
- vikellys
- muu, mikä? _____

Montako hevosta ja ponia tallilla on yhteensä opetuskäytössä? *

Laske mukaan vain ne hevoset, joiden pääasiallinen tehtävä on toimia asiakaskäytössä.

- alle 5
- 5-10
- 11-20
- 21-30
- yli 30

Paljonko tallilla käy asiakkaita keskimäärin viikossa? *

- alle 50
- 50-100
- yli 100

Minkä rotuisia hevosia ja/tai poneja tallilla on opetuskäytössä? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon. Pienillä poneilla tarkoitetaan alle 140cm korkuisia poneja, isoilla poneilla/pienillä hevosilla 140-148cm korkuisia poneja ja hevosia, ja isoilla hevosilla yli 148cm korkuisia hevosia.

- lämminverisiä ratsuhevosia
- suomenhevosia
- suomenpienhevosia
- ratsuponeja
- eestinhevosia
- islanninhevosia
- norjanvuonohevosia
- shetlanninponeja
- muita isoja hevosia, mitä? _____
- muita pieniä hevosia/isoja poneja, mitä? _____
- muita pieniä poneja, mitä? _____

Miksi opetuskäytössä ei ole tällä hetkellä suomenpienhevosia? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- ei sovellu tallin toimintaan
- liian kalliita
- liian vaikea saada
- liian pieniä
- liian isoja
- epäsojiva luonne
- epäsojiva ulkonäkö
- ei ole tullut mieleen hankkia
- muu syy, mikä? _____

Tähän voit halutessasi perustella laajemmin, miksi et ole päätenyt hankkimaan opetuskäyttöön suomenpienhevosia.

Mikä lisäksi kiinnostustasi hankkia opetuskäyttöön suomenpienhevon/-hevosia? *

*

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- monikäyttöisyys
- soveltuvuus tiettyyn lajiin
- edullisempi hinta
- helpompi saatavuus
- sojiva koko
- sojiva luonne
- sojiva ulkonäkö
- asiakkaiden toivomukset
- muu syy, mikä? _____
- ei mikään

Tähän voit halutessasi perustella, mikä saisi sinut harkitsemaan suomenpienhevosien/-hevosten hankkimista opetuskäyttöön.

Tässä voit myös täydentää edellisen kysymyksen vastauksia, esimerkiksi millaisia luonneominaisuuksia arvostaisit suomenpienhevosessa tai mihin lajeihin toivoisit sen soveltuvan.

Tähän voit vielä kirjoittaa vapaasti mietteitä suomenpienhevosien ratsastuskouluominaisuuksista ja kyseisestä jalostussuunnasta yleensä.

Miltä taholta tallin suomenpienhevonen/-hevoset on hankittu? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- tutulta kasvattajalta
- vieraalta kasvattajalta
- kasvatettu itse
- toiselta ratsastuskoululta
- toiselta ravitallilta
- yksityishenkilöltä
- muualta, mistä? _____

Miksi olet päättänyt hankkimaan opetuskäyttöön suomenpienhevosen/-hevosta? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- monikäyttöisyys
- soveltuvuus tiettyyn lajiin
- edullinen hinta
- helppo saatavuus
- sopiva koko
- sopiva luonne
- sopiva ulkonäkö
- asiakkaiden toivomukset
- muu syy, mikä? _____

Tähän voit vielä kirjoittaa vapaasti mietteitä suomenpienhevosen ratsastuskouluominaisuuksista ja kyseisestä jalostussuunnasta yleensä.

ASIAKKAIDEN VASTAUSOSIO

Kauanko olet käynyt nykyisessä harrastuspaikassasi? *

- alle vuoden
- 1-5 vuotta
- 6-10 vuotta
- yli 10 vuotta

Mikä tai mitkä alla olevista kuvaavat sinua parhaiten? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Olen ratsastanut suomenpienhevosella.
- Olen ajanut suomenpienhevosella.
- Olen nähnyt suomenpienhevosta.
- En ole koskaan nähnyt suomenpienhevosta.
- Tiedän mitä suomenpienhevosella tarkoitetaan.
- En ole varma mitä suomenpienhevosella tarkoitetaan.
- En tiedä mikä suomenpienhevonen on.

Onko nykyisessä harrastuspaikassasi opetuskäytössä suomenpienhevosta? *

Pienhevoseksi kutsutaan yhtä suomenhevosen neljästä jalostussuunnasta. Kolme muuta jalostussuuntaa ovat ravihevonen, ratsuhevonen ja työhevonen. Jalostussuunnat kuvaavat hevosen käyttötarkoitusta ja ominaisuuksia.

Pienhevonen on säkä- ja lautaskorkeudeltaan enintään 148cm korkea. Se on sopusuhtaisen pieni kaikilta osiltaan. Pienhevosten jalostuksessa kiinnitetään erityistä huomiota myös hevosten luonteeseen, tottelevaisuuteen ja yhteistyöhaluun.

- kyllä
- ei
- en osaa sanoa

Oletko ollut tyytyväinen harrastuspaikkaasi suomenpienhevoisiin? *

Kieltävän vastauksen perustelu ei ole pakollista, mutta toivottavaa.

- kyllä
- en, miksi? _____
- en osaa sanoa

Toivoisitko, että harrastuspaikkaasi hankittaisiin suomenpienhevosta opetuskäyttöön? *

Kieltävän vastauksen perustelu ei ole pakollista, mutta toivottavaa.

- kyllä
- en, miksi? _____
- ei väliä

Tähän voit halutessasi perustella laajemmin miksi toivoisit tai et toivoisi harrastuspaikassasi olevan suomenpienhevosta opetuskäytössä.

Tähän voit vielä kirjoittaa vapaasti kokemuksistasi suomenpienhevosista, sekä ajatuksia ja mielipiteitä kyseisestä jalostussuunnasta yleensä.

HEVOSALAN OPPILAITOSTEN VASTAUSOSIO

Minkä rotuisia hevosia ja/tai poneja oppilaitoksella on opetuskäytössä? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon. Pienillä poneilla tarkoitetaan alle 140cm korkuisia poneja, isoilla poneilla/pienillä hevosilla 140-148cm korkuisia poneja ja hevosia, ja isoilla hevosilla yli 148cm korkuisia hevosia.

- lämminverisiä ratsuhevosia
- suomenhevosia
- suomenpienhevosia
- ratsuponeja
- eestinhevosia
- islanninhevosia
- norjanvuonohevosia
- shetlanninponeja
- muita isoja hevosia, mitä? _____
- muita pieniä hevosia/isoja poneja, mitä? _____
- muita pieniä poneja, mitä? _____

Miksi oppilaitoksen opetuskäytössä ei ole tällä hetkellä suomenpienhevosia? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- ei sovellu oppilaitoksen tarpeisiin
- liian kalliita
- liian vaikea saada
- liian pieniä
- liian isoja
- epäsopiva luonne
- epäsopiva ulkonäkö
- ei ole tullut mieleen hankkia
- muu syy, mikä? _____

Tähän voitte perustella laajemmin, miksi ette ole päätyneet hankkimaan oppilaitokselle opetuskäyttöön suomenpienhevosia.

Mikä lisäksi kiinnostustanne hankkia oppilaitokselle opetuskäyttöön suomenpienhevosen/-hevosia? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- monikäyttöisyys
- soveltuvuus tiettyyn lajiin
- edullisempi hinta
- helpompi saatavuus
- sopiva koko
- sopiva luonne
- sopiva ulkonäkö
- muu syy, mikä? _____
- ei mikään

Tähän voitte vielä vapaasti perustella, mikä saisi teidät hankkimaan oppilaitokselle suomenpienhevosen/-hevosia opetuskäyttöön.

Tässä voitte myös täydentää edellisen kysymyksen vastauksia, esimerkiksi millaisia luonneominaisuuksia arvostaisit suomenpienhevosessa tai mihin lajeihin toivoisitte sen soveltuvan.

Tähän voitte vielä kirjoittaa vapaasti mielipiteitä ja ajatuksia suomenpienhevosen opetuskäyttöominaisuuksista, sekä kyseisestä jalostussuunnasta yleensä.

Miltä taholta oppilaitoksen suomenpienhevonen/-hevosen on hankittu? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- tutulta kasvattajalta
- vieraalta kasvattajalta
- kasvatettu itse
- toiselta oppilaitokselta
- toiselta ratsastuskoululta
- toiselta ravitallilta
- yksityishenkilöltä
- muualta, mistä? _____

Miksi olette päätyneet hankkimaan oppilaitokselle opetuskäyttöön suomenpienhevosen/-hevosta? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- monikäyttöisyys
- soveltuvuus tiettyyn lajiin
- edullinen hinta
- helppo saatavuus
- sopiva koko
- sopiva luonne
- sopiva ulkonäkö
- jalostussuunnan säilyttäminen
- muu syy, mikä? _____

Tähän voitte vielä kirjoittaa vapaasti mielipiteitä ja ajatuksia suomenpienhevosen opetuskäyttöominaisuuksista, sekä kyseisestä jalostussuunnasta yleensä.

SUOMENPIENHEVOSKASVATTAJIEN VASTAUSOSIO

Kuinka kauan olet harjoittanut suomenpienhevosten kasvatusta? *

- alle 5 vuotta
- 5-10 vuotta
- 11-20 vuotta
- yli 20 vuotta

Mille tahoille ja mihin käyttöön tavallisesti myyt kasvattamiasi hevosia? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- yksityishenkilöille ratsastuskilpailukäyttöön
- yksityishenkilöille ravikäyttöön
- yksityishenkilöille harrastekäyttöön
- yksityishenkilöille jalostuskäyttöön
- yrittäjille asiakaskäyttöön
- muu taho, mikä? _____
- omaan käyttöön

Voisitko kuvitella myyväsi kasvattamiasi hevosia ratsastuskouluihin tai muille talleille asiakaskäyttöön? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- kyllä, SRL:n jäsentallille
- kyllä, mille tahansa tallille
- en kumpaankaan näistä

Mitkä tekijät lisääisivät kiinnostustasi myydä hevosia asiakastoimintaa tarjoaville talliyrityksille? *

Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- varmuus siitä, että hevonen saa oikeanlaista hoitoa
- pienet asiakasmäärät
- suuret asiakasmäärät
- pienikokoinen talli
- suurikokoinen talli
- SRL:n jäsentalli
- SRL:oon kuulumaton talli
- muu syy, mikä? _____
- en osaa sanoa
- ei mikään

Tähän voit halutessasi kertoa vapaasti mielipiteitä ja ajatuksia suomenpienhevosten kasvatuksesta, myymisestä erityisesti asiakaskäyttöön, sekä jalostussuunnasta yleensä.

Tähän voit jättää yhteystietosi osallistuaksesi kyselyn ohessa järjestettävään arvontaan.

Yhteystiedot jättäneiden kesken arvotaan **50 €:n** arvoinen **pienhevosyhdistyksen tuotepaketti** (mm. yhdistyksen t-paita & lippis), sekä **10 kpl** **pienhevosyhdistyksen sadeviittoja**. Voittajiin ollaan yhteydessä sähköpostilla ja palkinnot lähetetään voittajille postitse. Palkinnot tarjoaa Suomenpienhevosyhdistys ry.

Jos et tahdo osallistua arvontaan, jätä tämä sivu täydentämättä ja klikkaa "Eteenpäin", niin kyselyn vastaukset rekisteröityvät.

Huomaathan, että sähköposti vaaditaan, jotta voimme olla sinuun yhteydessä palkintojen lähettämiseksi.

Etunimi _____
Sukunimi _____
Sähköposti _____

Tähän voit halutessasi kirjoittaa palautetta ja kommentteja koskien kyselyä tai opinnäytetyön aihetta.
